

EGYETÉRTÉS

Előfizetési árak: Egész évre 28 korona. Félévre 14 korona. Negyedévre 7 korona. Egy hónapra 2 korona 40 fillér. Egyes szám helyben és vidéken 10 fillér.

Főszerkesztő
Dr. PAP ZOLTÁN

Szépirodalmi főszerkesztő
EÖTVÖS KÁROLY

Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI., Eötvös-utca 32.
TELEFON-SZÁM:
Szerkesztőség 788. Kiadóhivatal 706.

A kötelező szavazás.

Írta: Dr. Petrogalli Oszkár
országgyűlési képviselő.

A választói jog reformjával kapcsolatban felvetett kérdések között jelentőségben nem utolsó annak a kérdésnek az eldöntése, vajjon a választói jognak gyakorlása, a szavazás kötelező legyen-e, vagy sem? Más szóval a választói joggal felruházott polgároknak tetszésére legyen bízva e jognak a gyakorlása, vagy pedig a törvény azt kötelezőleg írja elő?

A kötelező szavazás elméleti igazolása nem nehéz, a mint joga van az államnak a választói jog — mint minden közjog — gyakorlásának módját és feltételeit megállapítani, úgy joga van annak kimondásához is, hogy a választói jog gyakorlása kötelező mindazokra, a kiket e joggal felruházott, valamint joga van ahhoz is, hogy e kötelezettségnek teljesítését büntető szankcióval biztosítsa. Az állam azon feltételezésben ad polgárainak választói jogot, hogy az illetők rendelkeznek azzal az érettséggel és politikai belátással, a mely lehetővé teszi, hogy józan, homoly itélettel mondjanak az ország közügyeiben. Joggal elvárhatja tehát az állam polgáraitól — hisz az országos, a közügyek iránt való érdeklődés elsőrangú polgári kötelesség — hogy ezen itéletüket ott, ahol arra alkalom

nyílik, tehát a választásoknál szavazásukat leadásával nyilvánítsák.

Nem bír elég súlyjal az ezekkel szemben felhozott azon érv, hogy a kötelező szavazás intézményének törvénybe iktatásával az állam lelkiismereti kényszer gyakorol polgáira, kötelezve őket a szavazásra olyan esetekben is, amikor a választási harcban szemben álló politikai irányok egyikét sem vallja magáénak. Eltekintve attól, hogy ez az ok ritkán képezi a szavazástól való tartózkodásnak indokát, nem ejthetjük el ezen argumentum alapján a kötelező szavazás intézményét azért sem, mert mint a magánéletben is gyakran kerülünk olyan helyzetbe, hogy csak két rossz között választhatunk, s így kénytelenek vagyunk, hogy a nagyobb rosszat elkerüljük, a kisebbik rosszat választani, úgy ha ugyanez az eset áll elő a választásoknál, hasonlóan kell eljárunk. A választó polgárok rendelkeznek és kell, hogy rendelkezzenek azzal az ítélőképességgel, a melylyel megállapítják, hogy a küzdelemben összeütköző politikai irányok között melyik áll legközelebb hozzá.

Ezen inkább elméleti indokoknál sokkal erősebben követelik meg a kötelező szavazás intézményének elhelyezését a közel jövőben tető alá kerülő választójogi reformunkban a politikai indokok.

Azok, akik az általános választói jognak feltétlen hívei, álláspontjuk mel-

lett leggyakrabban azt hozzák fel, hogy csak az általános választói jog alapján megalakult, tehát a nemzet egyeteme által megválasztott népképviselőt fejezheti ki a nép akaratát. Am még az általános választói jog alapján egybegyűlt képviselőház is csak azon esetben hivatkozhatik arra, hogy a nemzet igazi akaratának letéteményese, ha gondoskodás történik arról is, hogy a nép a szavazásban tényleg részt vegyen. Ellenkező esetben, ha a polgárok nagy tömegei távol tartják magukat a szavazástól, úgy bár minden kautelától mentes, általános választói jog alapján alakult is meg az a képviselőház, nem a nemzeti, hanem a kisebbségi akaratot képviseli.

Különösen azon országok választásai, ahol az általános választói jog már törvény, bizonyítják a szomorú tény, hogy a választók megdöbbenően nagy százaléka tartózkodik a szavazástól. További tanulmányozás során azon még szomorubb valóra jutunk, hogy a szavazástól tartózkodók túlnyomó nagy többségben azon osztályhoz tartoznak, amelyeknek tagjai leghivatottabbak az ország közügyeiben való részvételre, irányításra.

Ausztriában az 1907. évi választásoknál a szélső irányzatok nem saját erejüknek köszönhetik meglepő, nagy térfoglalásukat, hanem a polgári pártok téllenségének, közönyének; viszont a német birodalmi választásoknál a szo-

Hadnagy ur czivilben.

Írta: Benda Jenő.

(Utánvonnás filoz.)

Egy falusi postahivatal jut eszembe, ahol valamikor kellemes időket töltöttem. Tágas, katlanszerű völgy, köröskörül fekete szálkakkal teltüzdelt fenyves-hegyek. Apró, fölvidéki falu, amelyiket derékban szel ketté egy jól kövezett fehér országút. S az országút mellett egy sárgára meszelt földszintes házikó. Nagy, kitért boltajtájához három lépcsőfok vezet. Az ajtótól jobbra zöld levelláda, az ajtó fölött tarka czimerekes paizs. Ez a posta.

S ahogy ezt a házat magam előtt látom, egész sereg emlékfoszlány bukkantik föl előttem. Eleinte lassan, lomposan jöttek az agy homályos barlangjaiból, titkos járataiból. Halványan, bizonytalanul imbolyogtak a napvilágon. De azután fürgén szökdösve sorakoznak, összefonódnak, egymást izzó színes képekbe fogóznak. Látom a kis postaszobát, amint hosszában, közepén, sárgára festett rács választja ketté. A rácson túl megrakott polczok, asztalok vannak, a táviró-gép nagy sárgaréz hengerei vakítóan csillognak a reggeli napsugárban. Magamat is látom: a festett rács ablakával szemben, a fal mellett van egy nagy sárga láda, ezen ülök. Egész dél-előttoket, egész délutánokat ültem így el, szemben a postáskisasszonnyal... És csodálatos, már nem tudom megmondani, hogy hívták a postáskisasszonyt...

Pedig az egész leányt látom. Nagyon fehér,

telt arc, sápadt, kissé vérszegény ajakak. Az alakja molett; a harminczadik év körül már a lányok is legtöbbször hizásnak indulnak. A haja fényes-fekete, a szemei dióbarnák, okosak és jó-ságosak.

És ezek a szemek eszembe juttatják a leány nevét. Berta nének hívták. Az egész falu apraja, öregje Berta nének szólította, éppen azért, mert olyan jószágos komoly volt és okos. Ő pedig esendős mosolylyal meghallgatott mindenkít, az unatkozót mulattatta, a bánkódót megvigasztalta, a habozónak tanácsot adott.

Most már a hangját is hallom. Érezes csengésű, mély alt hangja volt. És váratlanul egész beszédfoszlányok jutnak az eszembe.

— Már ez így van és nem másképp! — hallom a hangját. — Kikosaraztam és vénlány maradtam! Tessék stempli öt krajczárért. Még egy krajczárt, esacsi! Nem tudsz számolni?

Ilyen töredevezve megy a beszélgetés. Az apró, tizenstedős, kendővel bekötött fejű parasztlány veszi a stemlit és elmegy. Jön helyette más. Nyári reggel van. A nyitott ajtón beömlik a friss levegő. És emberek jönnek a postájukért. Piros nadrágban a szolgabíró hajduja; komoly kávészínű dolmányban a járásbírósi szolgálja. És kaitános, hosszú szakállu zsidók jönnek, mezitlábas eselédányok, alázatosan köszönő, iromba oláh-parasztok. Berta néni mindig elintézi az ügyét-baját, közben szakadozottan meséli a maga történetét.

— Igen. Kikosaraztam a főhadnagyot! Pedig sirt előttem. Azután dühöngött. Azt mondta, ő is postás lesz, leköszön a tisztí rangjáról értem. Mégis kikosaraztam,

Nem tudok kibékülni ezzel a históriával:

— Miért? Hiszen akkor nagyon szerette magát!

Egy kocsisforma ember — ostorral kezében — táviratot hozott. Berta néni kiszámolta a díjat, átveszi a pénzt, azután hátra megy a fényes rézhengerek és ragyogó, sárga kerekék közé. Onnan felel vissza és szomorú, sápadt mosoly szalad át az ajkán:

— Persze, hogy szeretett!

— Akkor miért kosarazta ki? Maga nem szerette?

Berta néni néhányszor kopog a táviró-gép billentyűjével. Azután a válaszjelre vár. És ujját könnyedén a billentyűn tartva, a nyitott ablakon messze elnéz a fényes hegyek felé. És így feleli:

— De én is nagyon szerettem. Hiszen éppen azért! Mert nagyon szerettem!

Ezt megint nem értem. Kérdezni akarnék újra valamit. De a gép kopogni kezd s az ajtóban hosszú kampós bottal, zöld vadászruhában megjelenik egy új vendég. Öszbeacsavarodott férfi, erősen kipedert félfehér bajuszszal. Berta néni nyájasan üdvözlí:

— Jó napot Korpás bácsi! Megint pénzt küld a hadnagy urnak? Míndiárt, míndiárt! Tessék addig leülni!

A gép szaporán kopog, Berta néni szorgalmasan dolgozik a billentyűvel. A jövevény körül néz, azután ő is a ládához jön, leül. Megmondja a nevét. Kezet fogunk. Érdeklődik:

— Régóta van itt, öcsém?

— Egy hónapja már!

— Persze, persze! Alig ismerem már a taulabeli embereket. Egészen elvadulok. Fene egy hi-

ciáldemokrata párt nem azért szenvedett legutóbb nagy vereséget, mintha hűveinek száma megfogyott volna, hanem mert a polgárok nagyobb számban járultak az urnához, mint az előbbi választásoknál.

A középosztályhoz tartozók szervezetlenül az alsóosztályoknak mindenütt erős és fegyelmezett pártszervezeteivel szemben többnyire kilátástalannak találják a küzdelmet, azért is részben kényelemszeretettel és közönyből, vagy elkedvetlenedve, megundorodva a politikai harcokban feldobott sok piszoktól, teljes fásultsággal elfordulnak mindentől, ami a politikával van összefüggésben. Így siklik át egyes alsóosztályoknak, helyesebben ezen alsóosztályok fölé kerekedett „népvezérek” kezébe a politikai hatalom, nem mintha a többséget képviselnék, de mert a többségben nincs meg a kitartás, a készség, hogy velük szemben a többség jogát és hatalmát érvényesítsék. Így épp az az osztály tartja kezében kizárólag a hatalom gyeplőjét, amelynek tagjai, ha egyáltalán saját véleményüket követik, alig képesek egyéni érdekeiknek mérlegelésén túl legfeljebb saját osztályérdekeiknek egyoldalú mérlegeléséig felemelkedni.

Igy válik lehetővé, hogy az általános választói jog alapján egybegyűlt parlament nem a nemzeti többséget képviseli, hanem egyes terrorizáló kisebbségi csoportok akarátát. Saját hazájában nyert szomorú beigazolást Montesquieu igazsága, hogy a fejedelem zsarnoksága nincs nagyobb ártalmára az államnak, mint amennyire ártalmas a közönség közönye a közjóra a köztársaságban.

Franciaország több mint 10.000.000 választója közül alig vesz részt a választásokban 6—7 millió. A szavazásoktól következetesen és állandóan tartózkodó 3 millió választó képezi a francia nemzet színe-javát.

A francziák megfoghatatlan nagy közönyt élénken illusztrálja egy pár példa.

vatal! Fene egy hivatal! Egészen megsántultam! Ez a lábam, ni! — és a kampós szegvégű bottal ütögeti a jobb lábát.

A kopogó gép mellől szól át hozzánk Berta néni:

— Nem hogy örülne, Korpás bácsi, hogy ilyen szép nyári napokon a hegyek közt lehet!

— Igen? Hát ha esik az eső, huzom? Hát télen? És mindig csak azt hallgatni, hogy kopácsolják a fejszék a fát, veszekedni az oláh napszamosokkal... Fene egy hivatal... Havi hatvan forintért... Fene egy hivatal... Jobbat is tudnék, mondhatom... Szatmári püspök lenni, vagy huszárezredes! Obester... Az már valami! Ha minden hadnagy arra az időre gondolna, amikor ezredes lesz belőle! Kevesebb volna a cigány, kevesebb a pezsgő, a bokréta! És minden fiatal hadnagy urból öreg ezredes lenne! Mi? Ugy-e?

A táviró-gép kopogása megszűnt, Berta néni előre jött a rácsablakhoz:

— No, hát mennyi pénzt küld a hadnagy urnak?

— Negyven forintot!

— Nem lesz sok? Mi marad magának, Korpás bácsi?

— Marad, ami marad. A katonaszabó türelmetlenkedik. Ha a hadnagy ur elhordta a fényes, paszományos ruhát, hát csak fizessen!

— De hiszen csak a multkor küldött ötven forintot!

— Az nem oda ment! Az Brassóba ment! Tudja, mit csinált ott a hadnagy ur? A legfényesebb kávéház előtt hajnalig itta a konyakot, megszikkaltatott magának, az utcát, az egész utcát

Amikor 1903-ban Clemenceau, a mostani miniszterelnök megbukott Varban, az ezt megelőző választási mozgalmakat nemcsak Franciaország, hanem egész Európa figyelemmel kísérte, mégis az urnákba a választóknak csak fele adta le szavazatát, Toulonban ugyanakkor a megválasztott képviselő a választók egyötödének szavazatával győzött, Marseilleben és Bordeauxban rendszerint a választóknak egynegyede vesz részt a szavazásban.

Bodley, aki tüzetesen tanulmányozta a francia politikai viszonyokat, elmondja, hogy a súlyos munkát végző osztályok megvetéssel határos közönyt tanusítanak a politika iránt. Nem mennek a Maire hivatalába, hogy leadják szavazatukat, mert esetleg lekésnek a hajóról, vagy a vonatról és így egy egész család ünnepi (Franciaországban a választások vasárnapon vannak) örömét feláldozzák csak azért, hogy egy opportunist, szocialista vagy reakcionárius urat küldjenek Párisba mulatni.

Ma még nem tudunk bizonyosat a készülő választói törvény-javaslatról, de az kétségtelen, hogy a választói jognak nagy terjedelmű kiterjesztését fogja tartalmazni, hogy nagy számban nyernek választói jogot azok, akik eddig azzal nem rendelkeztek és akiknek gondolkodásmódjukról nem sokat tudunk. Annyit azonban tudunk, hogy ezek nagy része könnyen gyurható anyag lesz minden demagógia kezében, így legalább egy ideig könnyen kezelhető eszközeik lesznek azon destruktív irányzatoknak, amelyek felülkerekedése az országot lételelő támadná meg. Szinte számtani bizonyossággal állapíthatjuk meg, hogy ezen elemek vezérei gondoskodni fognak arról, hogy teljes számban vonuljanak fel a választásokhoz, míg az államfenntartó osztályok lanyhán fogják teljesíteni kötelességüket. Elég megfigyelni a nemzetellenes pártok agilis szervezkedését s ezzel szemben a nemzeti pártok tét-

pedig a legfinomabb francia pezsgővel traktálta! Ahány bolti ör, fiakkeres-kocsis van Brassóban, az mind pezsgőtől volt részeg! Százharminczhárom üveg pezsgőt fizetett! Fene legény, mi? Hehehe!

— A fia ez a mulatós legény, bátyám? — kérdeztem.

Az öreg nevetett:

— Hehehe! A fiam? kérdezi az öcsém! No nem éppen... De azért mondjuk, hogy a fiam! Igen! Hehehe! Legalább is a fiam lehetne! Hát menjünk! Szerencsés jónapot kívánok! Szszsz! A lábam! Reuma hasgatja! Fene egy hivatal! A kutyámat nem hajszolnám annyit! De hát mindig! Élni csak kell valahogy, ugy-e bár? Alá-szoigája!

Nehéz, sántikáló lépésekkel botorkált le a lépcsőn. Berta néni ezalatt elkönyvelte a negyven forintokat.

— Szép firma lehet az az urfi, aki ennek a szegény öreg urnak a keresetét a fiakkeres-kocsisokkal pezsgőzteti el! — mondtam haragosan. Berta néninek furcsa mosolyra huzódott az ajka.

— No, az öregnek legkevesebb joga van arra, hogy szemrehányásokat tegyen.

— Miért?

— Mert az a szép firma ő maga volt — husz esztendővel ezelőtt!

Néhány pillanatig Berta néni újra gondolkozva néz a nyitott ablakon keresztül a messze, fenyős hegyek felé. Azután hozzá teszi:

— Lásza! Ilyen szegény ördögök lesznek a hadnagy urak — civilizben!

lenségét, hogy ezt előre megállapíthassuk.

Épp ezért nagy könnyelműség volna az új választói törvényben el nem helyezni a kötelező szavazás intézményét és nem biztosítani azt pénzbírsággal és a politikai jogok elvesztésével (mint Belgiumban) ellátott szankcióval.

Bodley elmondhatta Franciaországról, hogy nincs ártalmára az, hogy három millió kemény munkával elfoglalt, önmegtartó és gyakran magas műveltségű tagja a francia nemzetnek önként távol marad a közügyektől, így legalább mentes a francia, beteg politikai morál mérgétől és ez az osztály „gyarapítja Franciaország segélyforrásait és a józan észnek és szorgalomnak azt a tartaléktőkét, mely egyedül akadályozta meg, hogy a kormány élén állók balgatagsága le nem rántotta az országot a nemzetek sorában elfoglalt legelső helyéről.”

Mi nem vagyunk olyan szerencsés helyzetben, mint Franciaország. Mi nem kísérletezhetünk. A mi hazánk magyar nemzeti jellege és ezzel függetlensége, szabadsága nincs biztosítva bármilyen alkotmányforma mellett és bármilyen, ez országban létező elemek uralkodása ellenére. Mi nám nélkülözhetjük a nemzet gerinczét képező és műveltségénél, hagyományainál, vagyonánál, munkájánál és nemzeti érzésénél fogva az ország vezetésére hivatott osztályok közreműködését a közügyekben. Ezt biztosítanunk kell minden áron s ennek képezi egyik biztosítékát a kötelező szavazás intézménye.

Budapest, szeptember 10.

A Kuria új elnöke. Oberschall elhunytával már is megindultak a kombinációk, hogy ki lesz az utódja ebben a fontos országos méltóságban. Politikai körökben egész határozottan beszélnek, hogy a Kuria új elnöke Wlassich Gyula, a közigazgatási bíróság elnöke lesz, az új közigazgatási bírósági elnök pedig Günther Antal, a jelenlegi igazságügyminiszter.

A banjalukai új metropolita eskütétele. A hivatalos lap jelentése szerint Popovics Vaszilije szerajevói konzisztórium tanácsost banjalukai metropolitává nevezték ki. Az új metropolita eskütételre Budapestre érkezett. Holnap délelőtt 11 órakor a király megesketteti Popovics Vazul banjalukai metropolitát; ez ünnepélyes aktusnál báró Burián István közös pénzügyminiszter, gróf Apponyi Lajos magyarországi udvarnagy és Lazzarini osztrákiai főkonzul fognak közreműködni. Báró Rauch Pál horvát bán, Bernáth Géza, a királyi Kuria másodelnöke és gróf Festetics Pál holnap, pénteken délelőtt fogják letenni öfelsége kezébe a titkos tanácsosi esküt.

Telekkönyvi betétszerkesztők mozgalma. A telekkönyvi betétszerkesztő személyzet mozgalma indított napi- és fuvardíj-illetményüknek javítása iránt, melyet még 1885-ben állapítottak meg s mely még a kataszteri alkalmazottakénál is kisebb. Küldöttséget akarnak menesztetni az igazságügyminiszterhez az egész személyzet előléptetési viszonyainak javítása végett és kérik foglák, hogy a szakdíjnokokat a többi díjnokokkal egyenlő elbánásban részesítsék, az önálló írnokokat a segédtelekkönyvvezetői állás megszüntetése miatt kárpótolják, az idősebb (8—14 éves) bírákat, ha megérdemlik, táblabíróvá is kinevezhessék s hogy hasson oda, hogy a telekkönyv a bíróságoktól elválasztassék s önállósíttassék. Mindezek megbeszélése végett folyó hó 16-án délután 5 órakor összejövetelt tartanak a Förster-féle (Alkotmány-utca sarok) vendéglőben s másnap tisztelegnek az igazságügyminiszternél. A résztvenni szándékozók kéretnek, hogy részvételüket folyó hó 14-éig dr. Kesztessy Gyula kir. törvényszéki bírónál Dunavacsán jelentésk be.

Falk Miksa.

Budapest, szeptember 10.

Lehetetlen megilletődés nélkül állani Falk Miksa ravatalánál. Egy élet ért véget, mely hatvan évig állt a köz szolgálatában, egy férfi halt meg pátriárka-korban, aki husz éves kora óta szolgált, vagy legalább akarta szolgálni hazáját s népszerűtlenül, félig-meddig elfeledve, sokak által magasztalva, de csak kevesek által igazán szeretve, hunyta le szeméit. Minden nagy embernek halálakor el szokták mondani, hogy irt hagyott maga után, Falk Miksát még ez a hamis frázis sem fogja sirjába kíséni. Mert ő meghalt a közélet számára, mielőtt elköltözött volna az élők sorából.

De ez a tragikum, körülbelül minden igazán nagy emberünk közös sorsa. Magyarország szomorú politikai helyzete az oka, hogy nálunk nemcsak az elvek, hanem az emberek is mind hamis világításban jelennek meg a közélet színpadán. A szabadelvű párt, mely három évtizedig intézte az ország sorsát, nemcsak maga bukott meg, hanem magát a szabadelvűséget járatta le. Nálunk a szabadelvűség még Tisza Kálmán korszaka óta egyértelmű volt a köztudatban az osztrák párttal s ha ma mindenütt a klerikalizmus és a felekezeti reakció előnyomulásáról panaszkodunk, ez nem a mai kormány és a mai rendszer büne, hanem a régi szabadelvű párté, mely a régi Frère Orbánféle dogmatikus liberálisnak volt magyarországi képviselője. S ahogy Belgiumban ez a dogmatikus liberális a klerikalizmus megerősödéséhez s a liberális kormány bukásához vezetett, Magyarországon is az álliberális volt az, amely meggyűlöltette a liberális eszmét s amely egy időben politikai és társadalmi téren elvonta a talajt lábai alól.

Magyarországon az 1825-iki országgyűlés óta a liberális párt egyik diadalát a másik után aratta. Mindaz, ami az elmaradt, partikuláris széttagoltságban szenvedő, középkori jogállapotban élő, elszegényedett és civilizálatlan Magyarországból a múlt században lett, a liberálisok érdeme. A jobbágyfelszabadítás, a közteherviselés, a nemesi előjogok eltörlése, a törvény előtti egyenlőség, a társadalmi és politikai szabadság a liberálisok örök dicsősége, de mintha vezérrükkel, Deák Ferenczcel együtt liberális törekvések is sirba jutottak volna, mind beljebb és beljebb eveztek a politikai és társadalmi reakció vizeibe s csak a nevüket tartották meg, lucus a non lucendo. Hozzászegődtek egészen a hatvanhetes kiegyezéshez s ennek Procrustes-ágyába akarták belékényszeríteni az életerős és fejlődni akaró modern Magyarországot. És mindezt nemcsak a politikai meggyőződés jogán, hanem a liberális lobogója alatt. S amint az ország lassankint kezdte ellenségét felismerni a szabadelvű pártban, kezdte az egész liberálismust meggyűlölni, mert eleinte nem tudott, utóbb nem birt különbséget tenni a szabadelvűség és az osztrák járom közt. A liberális név kezdett diszkreditálva lenni, mert a közvélemény azt látta, hogy aki magát nyíltan liberálisnak vallotta, az egyúttal ellensége volt a nemzeti törekvéseknek, az cinikusan igyekezett letörni a nemzeti vágyakat s a katonasággal és csendőrséggel fenyegette meg a nemzetet akkor, mikor önállóságra és függetlenségre törekedett akár gazdasági, akár politikai téren.

Csakis így magyarázható meg az az idegenekre nézve szinte érthetetlen tény, hogy mindenki, aki valaha korifeusa volt a szabadelvű pártnak, kezdve Tisza Kálmánon s végezve egyelőre Falk Miksán, elfeledve, sőt meggyűlölvé szállt sirjába.

Kétségtelenül nagy lesz a gyászpompa Falk Miksa ravatala körül, résztvesz a gyász kifejtésében az egész hivatalos Magyarország, de maga a nemzet, a nemzet szive távol marad, őt a gyász eset érintetlenül hagyja. Mert benne nem a nagy ember sirba szállását látja, hanem egy gyűlölt politikai irány, egy teljesen nemzetellenes tradíció egyik fő oszlopának rombadőlését és koporsóján ha egész virágerdők lesznek is, a magyar nép babérága hiányozni fog róla.

Hogy mennyire meghaltak valamenynyien, akik a régi korszakban vezető szerepet játszottak, az kitűnik abból, hogy a politikai aktivitásba való visszatérésük még a mai korszakban is elképzelhetetlen volt, pedig vajmi kevés az, ami politikai tekintetben ma a régi regimétől bennünket elválaszt. S ez az oka annak is, hogy ma, mikor Falk Miksa meghalt, feledve vannak a köztudatban mindazok a soha el nem muló érdemek, amelyeket ő az abszolutizmus sötét éveiben s a hatvanhetes kiegyezés után a resurrectio korszakában az ország érdekében kifejtett s amelyek a magyar történelem igazi nagyjai között is helyet biztosítanak neki, ma csak azt tudja mindenki, hogy a Tisza-féle szabadelvű párt oszlopa volt s ez elég ahhoz, hogy az ország minden érdemét elfeledje. Szomorú tragikum ez, de nagy tanulság.

Budapest, szeptember 10.

Báró Rauch Pál utazása. Báró Rauch Pál horvát bán hétfőn utazik el dr. Vuchetich Vuk titkárja kíséretében martianeci birtokára, honnan pár nap után Zágrábba megy.

A győri választás. A Hilbert Károly hialálával megüresedett győri kerületben ma volt a képviselőválasztás. A küzdelemben két jelölt indult, Hlatky-Schlichter Lajos, a kereskedelmi és iparkamara elnöke és Sankovich révilai plébános, mindkettő függetlenségi és 48-as programmal. A választó közönség nagy része Hlatky-Schlichter Lajos mellett csoportosult, akinek győzelme elejétől fogva bizonyos volt. Déli 12 óráig Hlatky-Schlichterre szavaztak 812, Sankovichra 324-en. Délután négy órakor Hlatky-Schlichternek 1158 szavazata volt, Sankovichnak 437. A választást 6 órakor zárták le, amikor a szavazatok aránya így állott: Hlatky-Schlichter 1237, Sankovich 485. A kerület orsz. képviselőjévé tehát nagy többséggel Hlatky-Schlichter Lajost választották meg. A képviselőt a választás után Szabó István pártelnök üdvözölte, mire Schlichter hosszabb beszédben válaszolt. A választás teljes rendben folyt le.

Nemzetiségek az interparlamentáris konferencián. A „Tribuna” jelenti, hogy a magyarföld „Gross-Oesterreich” című bécsi újság a berlini interparlamentáris konferenciára egy külön számot készít, melyben ismertetni fogja a magyarországi nemzetiségek sanyaru sorsát és áldóztatását. Ezt a számot az interparlamentáris konferencia összes tagjainak kézbesíteni fogják. Itt megemlítjük, hogy a Tribuna legutóbbi számainak egyikében „A szabadság a koalíció alatt”, „A mi kalváriánk” címek alatt három oldalra terjedő statisztikát közöl az államellenes izgatás miatt az utolsó két évben hozott bírósági ítéletekről. A „Gross-Oesterreich” az ő külön számában ezt a statisztikát is le fogja közölni.

A banjalukai elítéltek ügye a delegációban. Banjalukából jelentik, hogy Klofácz osztrák képviselő a napokban ott időzött és információkat szerzett a banjalukai katonai bíróság által elítélt és az aradi várban sanyalódó bosnyák újságírók pöréről. Klofácz kijelentette, hogy az ügyet a delegációban szóvá fogja tenni és követelni fogja a pörnek polgári bíróságok előtt való revízióját. Itt megemlítjük, hogy a banjalukai elítéltek ügyében Musiczky Döme országos képviselő mindjárt a képviselőház első ülésén interpellációt fog előterjeszteni.

A delegációk előtt.

— Miniszteri tanácskozások. —

Budapest, szeptember 10.

Addig a néhány hétig, amíg a király Magyarországon tartózkodik s a delegációs ülések lezajlanak, Budapest a monarchia közepe s a budai várpalotába futnak össze a politikai irányítás összes szálai. Ma eseménydus, mozgalmas nap volt, az osztrák miniszterelnök, a közös miniszter, a magyar miniszterek fölváltva tanácskoztak egymással.

A nap külsőségei ezek:

Reggel kilencz órakor Wekerle és Aehrenthal tanácskoztak egymással.

Déli tizenkét órakor kezdődött báró Aehrenthal külügyminiszternek a budai királyi várpalotában lévő lakásán a közös miniszteri tanácskozás, amelyen a külügyminiszter elnöklése alatt a közös miniszterek, továbbá Wekerle Sándor magyar és báró Beck osztrák miniszterelnökök vettek részt.

Este hat óra után Aehrenthal Schönaich közös hadügyminisztert fogadta, Beck osztrák miniszterelnök pedig Kossuth Ferenczet látogatta meg.

Este hét órakor Wekerle Sándor ebédet adott.

Ebéd után Beck miniszterelnök hazautazott.

Ezen külsőségek mögött bizonyára fontos és nagyérdékű megbeszélések rejlettek. A tanácskozások előterében nyilvánvalóan a delegációk előkészítése szerepelt.

Értesüléseink szerint foglalkoztak először is a közös költségvetéssel. Ennek a tételi a tavalyihoz viszonyítva, állítólag lényegesebb emelkedést nem mutatnak.

Másik fontos témája volt a megbeszéléseknek, hogy a miniszterek milyen választ szándékoznak adni a múlt delegációs ülésen hozzájuk intézett interpellációkra. A válaszokat már készen megszövegezve hozták a miniszterek, ezeknek a megvitatása tehát nem vett tulságosan sok időt igénybe.

Harmadik s talán legfontosabb kérdés, ami a közös miniszteri tanácskozáson beható megbeszélés tárgyát képezte, a Boszniának és Hercegovinának adandó alkotmány volt, amelyet a törökországi események folytán mind erősebben követelnek, különösen Boszniának muzulmán és szerb lakossága, tehát a lakosság háromnegyed része. Báró Burián közös pénzügyminiszter, aki tudvalevőleg most tartja körutját Boszniában, amelyet csak néhány napra szakított félbe, hogy a közös miniszteri tanácskozáson résztvegyen s eddigi tapasztalatairól jelentést tegyen, részletesen előterjesztette, hogy milyen módokat mellett s mily fokban akarja az okkupált tartományokban az alkotmányt lassanként kiépíteni. Parlamentí képviselőről, mint azt báró Burián már maga is kijelentette, most még nincsen szó, legfeljebb arról, hogy az alkotmány fokozatos kiépítését folytatják most úgy, hogy a községi képviselők után most a kerületi képviselők megalkotására kerül a sor. Ezenkívül a muzulmán, majd a szerb lakosságnak azt az egyesülési szabadságot akarják megengedni, amilyent a dédelgett horvátok már régen élveznek.

Részletes és kimerítő nyilatkozatot erről a kérdéstről báró Burián csak a delegációk előtt tesz, s a mai miniszteri tanácskozás épp azzal foglalkozott, hogy mit is tartalmazzon báró Burián exozéja. Boszniára vonatkozólag különben alighanem a királyi beszédben is beleilleszteni egy nyilatkozatot, hogy annál nagyobb hatással legyen Bosznia lakosságára s megnyugtassa,

A Wekerle Sándor miniszterelnökkel folytatott tanácskozás során a külügyminiszter tájékoztatta a magyar miniszterelnököt az általános külpolitikai helyzetről, főképp pedig azon megbeszélésekről, amelyeket legutóbb Salzburgban Tittoni olasz külügyminiszterrel, majd Berchtesgadenben Schön német külügyi államtitkárral folytatott.

A miniszteri tanácskozásról, valamint az ezzel kapcsolatos eseményekről hireink a következők:

Közös tanácskozások.

A közös miniszteri tanácskozást a magyar miniszterelnök és a külügyminiszter tanácskozása vezette be. Báró Aehrenthal közös külügyminiszter ma délelőtt kilencz órakor megjelent dr. Wekerle Sándor miniszterelnöknel a miniszterelnökségi palotában. A két államférfi egy teljes óra hozsát tanácskozott egymással.

A közös miniszteri értekezlet déli tízenkét órakor volt a királyi várpalotában. A konferencián báró Aehrenthal közös külügyminiszter elnökölt.

A konferencián dr. Wekerle Sándor miniszterelnök, báró Beck osztrák miniszterelnök, báró Schönauich tábornagya, közös hadügyminiszter és báró Burián közös pénzügyminiszter vettek részt. Félhivatalos hírek szerint a mai értekezlet összehívását már az augusztus 19-én megtartott legutóbbi közös miniszteri konferencián tervbe vették és tárgyát a delegációknak benyújtandó előterjesztéseknek végleges megállapítása és a delegációk összehívási időpontjának meghatározása képezte. Ez utóbbi tekintetében, főképp azért, mivel Ausztriában a tartománygyűlések időszaka szeptember 15-én kezdődik, úgy határoztak, hogy a delegációk összehívásának időpontja rövid halasztást szenvedjen. Az értekezletben azonkívül a bosnyák költségvetést is megállapították és tudomásul vették a közös pénzügyminiszternek legutóbbi boszniai útján nyert tapasztalatairól, ugyiszintén az elnöklő külügyminiszternek a külügyi politika aktuális kérdéseiről szóló fejtegetéseit.

A közös miniszteri értekezlet néhány perc híján esti fél hat óráig tartott. Az értekezlet után a miniszterek báró Aehrenthal közös külügyminiszternél mintegy fél óráig fesztelen tárgyalásban együtt maradtak. A közös külügyminiszter azután esti negyed hétkor Schönauich báró közös hadügyminiszter látogatását fogadta, akivel esti hét óráig tárgyalt.

Báró Beck osztrák miniszterelnök a közös miniszteri értekezlet után Kossuth Ferencz kereskedelemügyi miniszter lakására ment, akinél körülbelül 25 percig tartó látogatást tett. A látogatásnak kizárólag udvariassági jellege volt. Az osztrák miniszterelnök, aki este a dr. Wekerle miniszterelnöknel adott ebéden vett részt, tíz órakor titkára, dr. Breisky kíséretében Marcheggén át Bécsbe utazott.

Este hét órakor Wekerle Sándor miniszterelnök ebédet adott, amelyen jelen voltak: báró Aehrenthal Alajos külügyminiszter, Burián közös pénzügyminiszter, báró Schönauich közös hadügyminiszter, báró Beck osztrák miniszterelnök, gróf Zichy Aladár, gróf Andrássy Gyula, Kossuth Ferencz, Darányi Ignác, Jekelfalussy Lajos, Josipovich Imre, Günther Antal miniszterek, gróf Desseffy Aurél, a főrendiház elnöke, J. usth Gyula, a képviselőház elnöke, Rauch Pál horvát bán, Daruváry Géza, a kabinetiroda osztályfőnöke és báró Gagern Miksa, a külügyminisztériumba beosztott követ.

Egy bécsi újság értesülése szerint a budapesti közös miniszteri tanácskozások kapcsán elterjedt híresztelések tulzottak és találgatások. A miniszterek sürü kihallgatásai arra vezethetők vissza, hogy ő felségét Ischlben kimélni kellett s a magyar fővárosban mindössze néhány napig marad az uralkodó, azután a hadgyakorlatokra utazik, ahol miniszteri audienciákra nem nyílik alkalom. A mai közös miniszteri tanácskozáson magától értetődőleg a delegációs ülésről volt szó. A közös költségvetés már régóta kész s arról nem esett szó a mai konferencián, ellenben megvitatták a törökországi eseményeket s annak kapcsán az okkupált

tartományokban szükségesnek mutatkozó reformokat. E részben szóba került a mai konferencián az a kérdés is, hogy milyen formában történjék meg az előterjesztés a delegációkban. A terv az, hogy a bizottsági üléseken a közös pénzügyminiszter bizalmas közléseket fog tenni a készülő reformokról, de országos érdekből a részletekre nem fog kiterjeszkedni, mert bizonyos kérdések még nem érlelődtek meg. Szó van arról, hogy a közös pénzügyminiszter a delegáció tagjait meglívja tanulmányutra az okkupált tartományokba, hogy győződjenek meg az utóbbi időben szárnyrakelt riasztó hírek alaptalanságáról.

Beavatott körökben úgy tudják, hogy az okkupált tartományok reprezentatív önkormányzatának kérdését a közös kormány a delegációk egybeüléséig beható megfontolás tárgyává fogja tenni. Az uralkodó hangulat szerint a döntés az lesz, hogy az okkupált tartományok olyanféle reprezentatív alkotmányt kapjanak, amelyek statumai az ausztriai tartománygyűlésekhez lesznek hasonlóak. Mindamellett a statutumok tartalma úgy, mint általában a végleges döntés, a közös kormány beható vizsgálódásaitól fog függeni.

A nyugtalan Horvátország.

— Nikolics Vladimir beszámolója. —

Budapest, szeptember 10.

Horvátország mai eseménye Nikolics Vladimir beszámolója, aki az Ogulinban mondott beszédében újra fölpanaszolta a horvátok állítólagos sérelmeit. Új hírek érkeztek a szerb összeesküvők után indított nyomozásról s a szokolista ünneppel kapcsolatos tüntetésekről.

Nikolics Vladimir beszámolója.

Nikolics Vladimir horvát orsz. képviselő, a magyar főrendiház tagja, volt bánhelyettes Ogulinban beszámoló-beszédet tartott, amelyben a többi között ezeket mondotta:

A magyarok megsértették a horvátokkal kötött paktumot, mert a horvát-magyar kiegyezés egyetlen sérelmét se szanálták, hanem a sérelmeket még újakkal tetézték. Ilyen újabb sérelem a vasutas-pragmatika. A horvát-szerb koalíció ellen hajszát indított egy kormány, mely nálunk felelőség és felügyelet nélkül kormányoz, mely nem törődik sem az alkotmánnyal, sem a törvényekkel és mely az eszközök válogatása nélkül, erőszakkal igyekszik a nemzet ellentállását letörni. És miért történik mindez? Azért, mert a horvát-szerb koalíció minden törvényes eszközt megragadott a törvényadta jogok védelmére, mert a kiegyezési sérelmek szanálását követelte és mert a parlamentáris elv elismerését kívánta Horvátországban. A magyar politika arra irányul, hogy megbontsa a horvátok és szerbek összetartását és egyetértését. E célból rendezték a hajszát a szerbek ellen és ezért terjesztenek álhíreket Boszniáról. Mindennek dacára szóló nem hiva a Magyarországtól való elszakadás eszméjének, mert nem érezhető ki kezéből a törvényesség fegyverét. Magyarországot a politikai szükség majd rá fogja szorítani arra, hogy Horvátország politikai jogait elismerje. Magyarország és Horvátország egymásra vannak utalva és csak közösségben élhetnek egymás mellett. Szóló nem hiva az elszakadásnak, mert azt látja, hogy Bécsben ma is 14.000 cseh gyermek él iskola nélkül, továbbá mert Dalmáciában és Isztriában a horvátokat elnyomják a németek és az általuk favorizált olaszok. Miféle garanciákat nyújthatnak azok, akik a Magyarországtól való elszakadást akarják? Sokkal jobb lesz, ha az összes pártok egy táborba gyűlnek a horvát nyelv jogainak megvédésére. Szóló véleménye szerint a mai állapot addig fog tartani, amíg a konfliktus oka el nem fog hárítani. Kivezető utat kell keresni a mai helyzetből, mert nem lehet és nem szabad Horvátországban országgyűlés nélkül kormányozni.

A beszámoló után a választók határozati javaslatot fogadtak el, melyben a horvát országgyűlés sürgős egybehívását kívánják.

A szerb összeesküvés.

A zágrábi ügyészség tegnap délután házkutatást tartott a szerb könyvnyomdában. Matics Iván, a nyomda egykori üzletvezetője, feljelentéssel élt, hogy őt a részvénytársasági alapon létesült vállalat súlyosan megkárosította és hogy az intéző közegek sürűn követnek el hamisításokat. A nyomdában a vizsgálat megejtése végett Urbani államügyész jelent meg

Belobrk vizsgálóbíró, egy rendőrtisztviselő és több könyvelési szakértő kíséretében. Minden fizetési könyvet átvizsgáltak és közülük huszonkilenczet magukkal vittek. A hatósági közegek elmentek a vállalat kiadásában megjelenő „Srbobran“ című újság szerkesztőségébe is, ahol viharos jelenetek közepette folytatták a vizsgálatot. A szerkesztőségben jelen volt három képviselő, nevezetesen Banjanin, Pribicevics és Popovics, akik tiltakoztak a házkutatás ellen, amelyben mentelmi joguk megsértését látják, miért is a történetek miatt, amik Zágrábban óriási feltűnést keltettek, illetékes helyen feljelentéssel fognak élni. A „Hrvatska“ mai száma azt írja, hogy a pénzügyi tisztviselők ki fogják mondani Babiczky Lajos, az új pénzügyi tanácsos bojkottálását, mert Babiczky magyar ember és egy szót sem tud horvátul. Ebben az ügyben egyébként állítólag gyűlést szándékoznak rendezni a pénzügyi tisztviselők. — Sdala faluból jelentik, hogy a Julián nevű magyar iskolaegyesület egyik kiküldöttje a napokban ott járt, értekezett a szülőkkel és a gyermekek között magyar érmekeket osztott szét. Pribicevics Szvetozár képviselő ma nyilatkozatot közöl, amelyben kijelenti, hogy a zágrábi ügyészség Ovics községben egy Ivanovics nevű földművesnél semmi-féle tőle eredő levelet nem találhatott, mert ő az illetőnek soha egy sort sem írt.

A szokolisták.

A szokolisták susáki összejövetele alkalmából tartott beszédek közül egyesek, ámbár ismételt hangsúlyozták, hogy az ünnepség távol áll minden politikától, a valóságban határozott politikai jelleggel bírtak. Így például a többi között dr. Car Lázár tanár a horvát szokolista szövetség nevében szólalt fel és beszédében kijelentette, hogy a szokolisták éppén azért jelentek meg Susákon, hogy mindazokat, akiket illet, arra figyelmeztesse, hogy Horvátországnak Fiuméra tulajdonjoga van, amelyet mindezekig nem adott fel.

— Mi szokolisták — mondotta dr. Car — nem üzenünk háborút senkinek sem, hiszen nincsen olyan nép, amely egy másikat elnyomni akarna. Ezt csak egyesek akarják és ezek ellen küzdhetünk, akár bel-földiek, akár külföldiek.

Ugyanekkor felszólalt a szlovén Szokol Egyesület képviselője, Rybar trieszti képviselő is, aki a többi között azt mondotta, hogy ameddig a szlovén Szokol Egyesületek fennállnak, addig az olasz költők még sokáig énekelhetnek a „Mare amare“-ról (Keserű tenger. Ennek nevezte D'Annunzio az Adriát), míg a magyarok valahol a Mongolországban kereshetik „Magyar tengerüket“. Végül azt az óhajtását fejezte ki, hogy a horvát zászló mielőbb lobogjon Fiumében.

Zágrábról írják nekünk, hogy a horvát szokolistáknak Susákra való utazása alkalmával, hétfőn délelőtt az olaszok nagy tüntetést rendeztek Zágrábban a horvátok ellen. A zavargó tömeg ökölnyi nagyságu kövekkel bevverte a horvát kaszinó ablakait és ajtóit és ez alkalommal három horvát életveszélyesen, több pedig többé-kevésbé súlyosan megsebesült. A nekivadult tömeg fűlsiketítő lármá közepette ismételtén megújította támadását mindaddig, míg végre az elősiető csendőrségnek hosszas fáradozás után sikerült az életveszélyben forgó horvátokat veszedelmes helyzetükből kiszabadítani. A horvát kaszinó környéke valóságos csatatérhez hasonlított. Több letartóztatás történt és a szigorú vizsgálatot megindították. A súlyosan sebsültek között van Valics Rudolf akadémiai festő is Zimonyból, akit az olaszok a földre dobva, lábakkal félholtra rugdaltak. Valics azáltal hívta ki maga ellen az olaszok dühöngését, mert vonakodott a horvát szokolisták ellen rendezett tüntetésben résztvenni. Az olaszok különben Ivcsévics tartományi képviselő háza, továbbá a horvát bank és egy horvát könyvkereskedő épülete előtt is megismételték tüntetésüket.

Budapest, szeptember 10.

A végrehajtók államosítása. Közöltük, hogy a nagyváradi ítélőtábla területén működő bírósági végrehajtók országos akcióit indítottak meg, amelynek előkészítésére szeptember 12-én értekezletet akarnak tartani. A cél az, hogy a magyarországi bírósági végrehajtói kar együttesen lépjen akcióba a végrehajtói intézmény államosításáért. A közleményre most a Bírósági Végrehajtók Országos Egyesülete részéről

kijelentik, hogy az összehívandó értekezlettel szolidaritást nem vállalnak és mivel a nagyváradi végrehajtók illetéktelen mozgalmá vesélyeztetni a kar hivatalosan követelt eddigi egyöntetű eljárását, ezután is figyelmeztetik az egyesület tagjait, hogy ne illejenek fel az illetéktelen helyről beugratott nagyváradi végrehajtók törekvéseinek, annál kevésbé, mert amit ők elkészíteni akarnak, azt az egyesület már régen, náluk nélkül is elvégezte. Különben a célatlan akció eredetéről maga az igazságügyminiszter is a kellő alaposítással informálva van. Kijelenti az egyesület még az is, hogy a jövő hó folyamán Budapesten rendkívüli közgyűlés lesz abból a célból, hogy a végrehajtási novella következtében előállott jövedelemcsökkenésért az igazságügyi kormány részéről ígért kárpótlás folyósítását megsürgessék és az intézmény államosítását ismételt szorgalmazzák.

A marokkói bonyodalom.

— Franciaország álláspontja. —

Budapest, szeptember 10.

A francia-spanyol jegyzék még meg sem jelent s Berlinből máris olyan hangok hallatszanak, hogy Németország bizonyos esetekben nem fog hozzájárulni a jegyzékben foglalt feltételekhez. A németek ugyanis attól félnek, hogy a francziák nagyon is ki akarják aknázni a helyzet előnyeit. Párisban az a felfogás hódított tér, hogy Marokkó köteles Franciaországnak megtéríteni a hadi költséget, melybe Kazablanka és környékének megszállása került. Német részen azonban a főkiesség az, hogy a francziák Muley-Hafidnak olyan feltételeket akarnak szabni, melyek Franciaországnak nagy előnyököt biztosítanak Marokkóban a jövőre nézve. Természetesen Berlinben Argus-szemekkel vigyáznak arra, nehogy a francziáknak véletlenül nagyobb konczjusszon, mint a mekkorát nekik a berlini diplomácia szánt.

Az is bizonyos, hogy a francziák most, hogy Abdul-Aziszszal kísérelt politika csődöt mondott, mindent elkövetnek, hogy Muley-Hafidtól oly feltételeket csikarjanak ki, melyek Franciaország elsőbbségét biztosítanak Marokkóban. A németek azonban már most azzal fenyegetőznek, hogy semmiesetre sem fogják támogatni a francia jegyzékben foglalt követeléseket, ha azokban azt a törekvést látják, hogy Franciaország vazallusává akarja lealacsonyítani Muley-Hafidot. Ugy látszik, hogy a marokkói kérdésben még sok harcra fog vivni a francia és német diplomácia.

Legkényesebb helyzetbe kerül azonban Muley-Hafid, ha a francia-spanyol jegyzékben foglalt követelések túlzottak lesznek. Marokkó jövő sultánja sikereit első sorban éppen annak köszönhetné, hogy az európai befolyás megállítását tűzte ki célul. Már pedig, ha a francziák túlköveteléseit akceptálja, akkor ellentmond eddig hirdett álláspontjának s ezzel elvesztené nimbuszát, mely őt a törzsek között oly népszerűvé tette.

Mai híreink a következők:

A Daily Mail Berlinből, — állítólag teljesen megbízható értesülése alapján, — azt jelenti, hogy a német kormány már véglegesen elhatározta, hogy tagadólag fog felelni arra a francia-spanyol jegyzékre, amely azokat a feltételeket tartalmazza, melyek mellett Európa Muley Hafidot sultánnak elismeri. De a válasz csak akkor lesz tagadó, ha a jegyzékben arról is szó lesz, hogy Muley Hafidot rá akarják kényszeríteni oly feltételek elfogadására, amelyek őt uralkodásának kezdetétől fogva francia vazallussá tennék. A német kormány azt hiszi, hogy Franciaország azt kívánja, hogy Muley Hafid testvérének bizonyos pénzügyi kötelezettségeit elvállalja és a katonai műveletek költségeit megtérítse.

Alkazarból jelentik, hogy a német konzul Alkazarból Fezbe ment meglátogatta Muley Hafid nagybátyját, akinek kijelentette, hogy Muley Hafid számíthat Németország támogatására, s hogy utazásának az a célja, hogy Muley Hafidot biztossítsa, hogy Németország feltétlenül ragaszkodik Marokkó integritásának föntartásához s hogy a német kormány Muley Hafidot minden nehézségben támogatni fogja. Együttal arra fogja kérni Muley Hafidot, hogy Alkazar volt kormány-

zóját, Remakit bocsássa szabadon. Remakit számos gyilkosság elkövetésével vádolták s a mikor el akarták fogni, francia oltalom alá helyezkedett, de a francziák később visszavonták menedéklevélüket.

Pichon külügyminiszter tegnap ismét hosszabb tanácskozást folytatott a spanyol nagykövettel, mely alkalommal megbeszéltek a francia-spanyol jegyzék ügyében San-Sebastianban hangoztatott kívánságokat. A „Petit Parisien“ hangsúlyozza, hogy a hatalmak, ha a francia-spanyol jegyzéket el is fogadják a tárgyalás alapjául, ezzel még nem vállaltak kötelezettséget jövődő magatartásukat illetőleg. Az alapos, általános véleménynyilvánítás azonban mindkét fél részére hasznos hozó.

A Süddeutsche Coorespondenz egyik kommunikációjáról a Temps azt mondja, hogy ha Németország fentarja álláspontját, akkor, amikor jönnek fogja tartani, elismeri Muley Hafid sultanátusát. Ha azonban az ezen elismertség érzetében az állami bankot akarja majd igénybevenni, annak igazgatósága, valamint az egyes hatalmak kormányai szótöbbséggel állást foglalnak majd az ellen, hogy csakis egy hatalom által elismert uralkodó részére összegek folyósíttassanak. Ez esetben a sultán kénytelen lesz elvállalni azon kötelezettségeket, melyeket mostanában követelnek. A Journal de Bats reméli, hogy végül mégis csak a barátságos szellem fog győzedelmeskedni és a francia-spanyol jegyzéket Berlinben csak úgy, mint egybeült, a marokkói nehézségek által feltehető ajánló jóakarattal fogják nézni.

KÜLFÖLD.

A pápa és a francia kulturharc. Most már szó szerint ismeretes a pápának szenzációs beszéde, melyet tegnapelőtt intézett a francia zarándokokhoz s amelynek harczi hangja méltó feltűnést kelt egész Franciaországban. A zarándokokat Bonafoy, aixi érsek vezette, aki hosszabb beszédet intézett a pápához. Ebben keservesen panaszkodik a katolikusoknak elnyomásáról, különösen a vallás tanítás megszüntetéséről. Végül kijelentette, hogy a francziák mindezek dacára meg fogják tudni védeni a fiataliságot a gonosztevők eselszövényeitől. Erre a pápa következőket válaszolta:

„Az a felindulás, melyet ön, érsek ur és az ön honfitársai Krisztus helytartója előtt éreznek, engem is elfog mindannyiszor, valahányszor látom a zarándokokat, akik messze földről jönnek hódolatukat lerakni Krisztus helytartójának lábaihoz. Mély az én meghatottságom, de éppen úgy, mint ahogy különbség van csillag és csillag között, az én meghatottságom is mindig mélyebb, valahányszor Franciaország fiait látom. És ez az én érzelmem természetes. Mert hiszen egy apa annál inkább érez együtt fiainak szenvedéseivel, mennél ártatlanabban szenvednek azok. Ime, ez a ti sorotok. Ez a balsors, amely titeket üldöz egy katolikus országban, ahol küzdeni kell a hit fentartásáért és az egyház iránti hűség megőrzéséért, amely mindig a legszebb dicsősége volt Franciaországnak. Az Ursten megengedi a megpróbáltatásokat, hogy próbára tegye az erényt. Ti pedig éppen a fájdalom földjén laktok; egy olyan helyen, ahol a könyvek patakokban folynak s ahol a Megváltó példájára, keservesen kell küzdeni a diadalért. Üdvözlöm a francia papokat, akik rendületlenül megállnak a helyükön missziójuk teljesítésében. Isten örökösök a ti művetek fölött és adjon erőt a küzdelemben, amelyre bizonyára siker fog koronázni. Különös köszönetemet fejezem ki a tanítóknak és tanítónőknek, akik helyettesítik azokat a kongregációkat — amelyeket a sokszor megénekelt, de lábbal taposott szabadság nevében kiűztek — és akik most magániskolákban teljesítik kötelességüket. Kérlek benneteket, ha el találna jönni az a nap, amikor lerombolják a templomokat és a hitnek ki kellene vándorolni más országba, hogy ott menedéket találjon, imádkozzatok és tevékenykedjete a hit fentartására. Mialatt a legméltóságosabb oltári szentséget a protestáns Anglia földjén dicsőítik és mialatt a szent ostyát London utcáin körülhordozzák, Franciaországban brutális módon lábba tapossák azok, akik hadat viselnek Isten ellen, Franciaországnak nagy kárára. Sirásra fakadok ennek az elvetemedettségnél láttára és véres könyveket hullatok azoknak a szánalomraméltó embereknek perfiditása miatt, akik Franciaországot kormányozzák. Fohászkodom az Urhoz, hogy végül ihlesse meg az ő szívüket is.“

A zarándokok lelkes éljenzéssel és tapssal fogadták a pápa beszédét, aki végül megáldotta őket.

A sah amnesztíója. Teheránból jelenti a Frankfurter Zeitung tudósítója, hogy a sahnak fia született s ennek öröme a Bagsa-kerben az államcsiny óta fogságban tartott politikai vezéreket a sah szabadonbocsátotta olyan feltétel alatt, hogy 20 nap alatt tartoznak elhagyni Perzsiát. A sah már teljesen egészséges.

Ujabb események Törökországban. Az ököméniai patriarkátus mindkét tanácsa tegnap elhatározta, hogy nem engedi meg a szalonikii görög bizottságnak, hogy partriarkátusi privilégiumokról, katonai kötelezettségről és egyéb kérdésekről az ifju-törökökkel tárgyaljon. A Sabah lap jelentése szerint a sultán tegnap hosszasan tanácskozott Juszu f Izzedin herceggel. A sultán meglepedését nyilvánította azon az intím viszonyon, amelyben az alkotmány helyreállítása óta a császári család tagjai egymással élnek. Ugyanez a lap jelenti, hogy e hónap 6-án Viranshir mellett a csapatok összefütköztek Ibrahim pasa kurdjaival. Utóbbiak 150, a törökök husz embert vesztek. A 4. és 5. hadtest parancsot kapott, hogy erélyes intézkedéseket tegyen Ibrahim kurd törzsének és egyéb hiveinek leverésére. Egy tegnapi berlini távlat azt mondja, hogy a kurdok folytatják támadásaikat és a lakosság vesztélyben van. Nased tábornokot, az operáló 22 zászlóalj eddigi parancsnokát elmozdították és Ali tábornokot nevezték ki utódjául. A lapok a minisztertanácsnak szentesített mazbatáját közlik, amely intézkedik egy új legfelsőbb honvédelmi haditanács létesítéséről, amelynek tagjai a hadügyminiszteren, a vezérkari főnökön és az első hadtest parancsnokán kívül még Ghazi Muftar pasa tábornagy, Edhem pasa tábornagy, a görögök legyőzője és mások. Az ifju-török komité, amelyet elhalmoznak a kormányhivatalok elleni magánpanaszokkal, nyilvánosan kihirdette, hogy a jövőben hasonló közvetítésre egyáltalában nem vállalkozik.

Hivatalos hirdetmény szerint Resid pasa római török nagykövetet bécsi nagykövetté és Ozman nizami hadosztálytábornokot berlini nagykövetté nevezték ki.

Olaszok harczi Szomaliban. A külügyminiszteriumba az olasz somáli föld kormányzójától érkezett sürgöny szerint, miután augusztus 24-én az Übiscebeli mellett fekvő Barire helységet Di Giorgi őrnagy megszállta, augusztus 30-án Afgoi irányában felderítő szolgálatra indult, miközben csapatait az ellenség megtámadta. Az őrnagy visszaverte a támadást, érzékeny veszteséget okozva az ellenségnek. Olasz részről két askari sulyosan, egy hadnagy könnyen sebesült meg. Carlittiti kormányzó ezen nehézségeket már előre látta. Augusztus 31-én Di Giorgi őrnagy visszatért Barirebe, hogy karavánt szereljen fel és azután a régebben megállapított tervnek megfelelően hozzálásson Afgoi végleges megszállásához, ami e hó 2-án meg is történt. Az olasz csapatok, amelyeknek egészségi állapota kitünő, az afgoi benszülőtt lakosság részéről felette szívélyes fogadtásban részesült. A következő napon Ghelidi sultánja nagy katonai kísérettel látogatást tett Afgoiban az olasz katonai parancsnoknál. E hó 6-án az olasz csapatok, amelyek Barireben és Afgoiban egy-egy századot hagytak őrségnek, jó karban visszatértek Mogadiscióba. Ezzel az übiscebeli katonai operációk főbb vonásaiban befejezést nyertek.

EGYHÁZAK.

(A „ne temere“ ellen.) A felsőzemléni ref. egyházmegye ma Hardicsán közgyűlést tartott, amelyen elfogadták Dókus Ernő egyházmegyei gondnok indítványát, amely szerint a Ne temere ellen a Jus placeti alkalmazása és a klerikáliszmus terjedésének megállítására iránt felettes hatóságunk utján fellépni fordulnak a kormányhoz.

(A bányai ág. hitv. egyházkerület közgyűlése.) A bányai ág. hitv. evangélikus egyházkerület ma délelőtt folytatta közgyűlését Zsilinszky Mihály felügyelő és Scholtz Gusztáv püspök elnöklésével.

Ma mindenekelőtt kiegészítették a különféle bizottságokat. Azután dr. Zolnay Jenő tett jelentést,

A lelkes- és tanítóválasztás módosítása tárgyában készült új szabályzatról, amelyet még tavaly elküldtek minden egyházmegyéhez észrevételezés végett. Az egyházmegyéből hatszáznál több észrevétel érkezett be s ezért a jogügyi bizottság fizikailag sem volt abban a helyzetben, hogy a szabályzat tárgyalását halasztsák a jövő esztendőre. A közgyűlés ehhez a javaslathoz hozzájárult. Hosszabb vitát provokált a horvát-szlavon egyházmegyének rég huzódó ügye. Ismeretes ugyanis, hogy a horvát-szlavon egyházmegye el akar szakadni a bányai kerülettől, amelyhez tartozik és vagy országos egyházat, vagy legalább is külön egyházkerületet akar alkotni. A tavalyi közgyűlés megbízta Scholtz püspököt, hogy járja be személyesen a horvát-szlavon egyházközségeket s igyekezzék meggyőzni az elszakadás súlyos következményeiről. A püspök a megbízásnak eleget tett s ma jelentette, hogy interveniálása sikertelen volt, amennyiben csak három egyházközség nyilatkozott az elszakadás ellen, tíz község ellenben az elszakadás mellett kardoskodott. E jelentés alapján a jogügyi bizottság azt javasolja, hogy hagyják szabadjárá a horvát egyházmegyéért, de elszakadás esetén vonjanak meg tőle minden anyagi támogatást. A vitában, amely a kérdésről támadt, Wagner G. Adolf, Veres József, Rohonyi Gyula és mások vettek részt. A közgyűlés a jogügyi bizottság javaslatának mellőzésével kimondta, hogy főlhívja a horvát-szlavon egyházmegyéért újból és nyomatékosan, közölje azokat az óhajásokat, amiket szociális helyzeténél fogva, az egyházalkotmányról szóló törvényekben érvényesíteni akar. Ezeknek az óhajásoknak beérkezése után fog az egyházkerület a kérdéssel újra foglalkozni. Ma délelőtt tartotta közgyűlését a kerületi egyházi gyámintézet is Fomler G. Adolf és Radvanszky György elnöklésével. A közgyűlés örömmel vette tudomásul, hogy gyűjtés és adakozás révén tavaly 40.726 korona folyt be, oly eredmény, aminőt a kerületi gyámintézet eddigelé még egy esztendőben sem mutathatott ki. Végül egyházi elnökül 6 évre újból Fomler G. Adolfot választották meg. Az egyetemes gyámintézet közgyűlése a Luther-társaságával együtt, e hó 19-én és 20-án lesz.

Katolikus kongresszus Londonban.

— Felekezeti torzsalkodás a szigetországban. —

Budapest, szeptember 10.

Londonban eukarisztikus kongresszusra gyűltek össze a katolikusok és a megnyitó ülésen a pápa küldöttének, Vanutelli kardinálisnak provokáló, harcias beszédével sikerült fölizgatni az egész tulnyomon protestáns Angliát. Ma az a helyzet, hogy a jövő vasárnapra tervezett egyházi körmeneten, úgy lehet, nagy zavargások lesznek, mert az anglikán közvélemény nagyon föl van háborodva a pápai kiküldött ellen, aki annak a reményének adott kifejezést, hogy az eretnek tévhitben levő Anglia remélhetőleg mihamar vissza fog térni az egyedül üdvözítő egyház kebelébe.

Tudósításaink a következők:

A westminsteri katolikus székesegyházban tegnap este programszerűen és nagy ünneppésséggel nyitották meg a huszadik eukarisztikus kongresszust. Nem kevesebb, mint nyolcz kardinális, Vanutellivel élükön, valamennyien biborvörös ornatásban vették részt a megnyitáson s hatezer érsek, püspök, főpap és alsóbbrendű pap legutolsó zugáig töltötte meg a székesegyházat. Vanutelli kardinális a pápai levél felolvasása után, amely őt legátusnak kinevezi, mint elnök latin nyelvű megnyitó beszédét mondott s az egyházfőjedelemnek figyelemreméltó fejtegetéseit ma majdnem az összes lapok a protestáns Anglia provokálásának mondják. Vanutelli beszédében megemlítette ugyan, hogy a brit nép, amelynek többsége más hitű, a katolikusoknak mégis teljes gondolkodási és szólási szabadságot adott, szép szavakkal emlékezett ugyan tovább Nagybritánia bölcs uralkodójáról, de e szólásformák után azt a reményét fejezte ki, hogy ez a nép, amelyet Isten egykor annyira pártfogásába vett, talán már közel a jövőben vissza fog térni az egyedül üdvözítő katolikus egyház kebelébe.

Ez a beszéd, amelyben Vanutelli a legkülönfélébb fordulatokban fejezte ki imént ismertetett reményét, még erősebb kifejezést nyert azokban a szavakban, amelyekkel a westminsteri érsek a pápai legátust egyházmegyéjének nevében üdvözölte s azt mondta, hogy a mostani kongresszus engesztelés azért a számtalan sértésért, amelyel a szent sakramentumot britániai földön az utóbbi években oly gyakran illették.

E beszéd után és mindama nyilatkozatok után, amelyet a kongresszusnak más tagjai is tettek, a jövő vasárnapra tervezett nagy egyházi fölvonulás

kérdéses lett. A rendőrség az 1826-iki törvény alapján nem rendelkezik semmiféle eszközzel arra, hogy ezt a fölvonulást megtiltsa s ezért rendkívüli intézkedéseket tesz, hogy megakadályozza a rendzavarást, amelyvel a protestánsok fenyegetőznek. A híres angol rendőrség jövő vasárnap sűrű kordont fog vonni a székesegyház körül és kettős sorokban fog fölállni mindazokon az utcákon, amelyeken a processzió el fog haladni. Legalább tizenkét-tizenöt ezer rendőrré lesz szükség, hogy a kongresszus résztvevőit megvédelmezzék az esetleges bántalmazások ellen.

Az a tündetően ünnepies fogadás is, amelyben Vanutellit tegnap este a pályaudvaron részesítették, rendkívül fölizgatta a protestáns köröket és még a mérsékelt lapok is azt ajánlják a kongresszus rendezőinek, hogy tartózkodjanak minden provokációtól, amely a protestáns lakosságot fölizgathatná. A lapok nagyon szerencsétlennek mondják a kongresszus rendezőinek azt az eszméjét, hogy a jövő vasárnap a katolikus székesegyház körül levő utcákon ünnepi fölvonulást rendezzenek, annyival inkább, mert úgy látszik, hogy a rendezők elfelejtették, hogy a katolikusok emancipációjáról szóló 1826. évi törvény a rendőrségnek módot nyújt arra, hogy a katolikus papság fölvonulását megtiltsa. Ez a törvény ötven font pénzbüntetéssel sújt minden katolikus papot, aki ünnepies fölvonulásban részt vesz és minden polgárnak megadja azt a jogot, hogy az illető pap ellen büntető följelentést tegyen.

Erzsébet királyné emlékezete.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, szeptember 10.

Ma volt tíz esztendeje, hogy Magyarország nagyszonyának szívét a genfi gyilkos töre keresztül ütötte. A magyar nemzetnek tíz esztendeje gyásznapija ez a szomorú évforduló, amelynek megsiratójáról soha meg nem feledkeznek. Eddig a koronázó Mátyás-templom volt ezeknek a minden esztendei gyászünnepeknek színhelye. Az idén már ott folyt le a gyászistentisztelet a megdicsőült királyasszony emlékének szentelt gyönyörű székesegyházban, az Erzsébet örökimádás templomában. Az ünnepségen, amely délelőtt tizenegy órakor kezdődött, egész udvarával részt vett a király s ott volt az ország társadalmának minden kiválósága.

A fölvonulás.

A főváros közönsége, amely jóelőre értesült arról, hogy a király a megboldogult királyné emlékére rendezett gyászistentiszteleten meg fog jelenni, már a kora délelőtti órákban sűrű tömegben vándorolt az Üllői-ut felé. Még nem volt tíz óra, amikor már a Kálvin-tértől kezdve a templomig az utvonalon mindkét oldalát nyüzsgő, tolongó sokaság lepte el, várva a király érkezését. A tömeg a templom környékén volt a legnagyobb, ahol a teljes számban kivonult rendőrség Boda Dezső főkapitány és Peregriny Sándor rendőrtanácsos felügyelete alatt széles körben vont kordont. A királyi várpalotától a templomig vezető utat diszruhába öltözött gyalogos és lovas rendőrök szállták meg.

A templom bejárója elé, ahol a járdát puha szőnyeg takarta, tíz órától kezdve egymást érve robotak föl a fogatok, amelyek az ország felső tizezrének majd minden tagját idehozták az istentiszteletre. Egymásután érkeztek a miniszterek, a főpapok, politikai és társadalmi kitűnőségeink, majd mindannyian ékszer nélküli fekete díszmagyarban. Fél-tizenegy órakor megkonduktak a templom összes harangjai, jelezve, hogy most indul el a várból az udvar.

Az elhelyezkedés.

Az egymás után érkező előkelőségeket a templom előcsarnokában örgróf Pallavicini Edéné, a budapesti központi oltáregyesület elnöke, Cziráky Luiza grófnő és Sennyey Pálné bárónő fogadták.

A templomban nem állítottak fel katalokot és az ünnepi alkalomra csak a fööltár és a bejáratától jobbra elhelyezett Erzsébet-szobor volt délszaki növényekkel földiszítva. A király számára, a főszenetek evangéliumi oldalán állítottak fel piros bársony trónust, mely előtt térdeplő számoly állott. A főszenély háttere az oratóriumig fekete gyászdrapériával volt ékesítve. A főszenély evangéliumi oldalán foglaltak helyet a megjelent főhercegek és főhercegnők, valamint ezek főudvarmesterei és udvarhölgyei. Az episztoła oldalán foglaltak helyet a püspöki kar tagjai:

Várossy Gyula kalocsai érsek, Fehér Ipoly panonhalmi főpápa, gróf Csáky Károly, gróf Széchenyi Miklós, Balázs Lajos, Csernoch János, gróf Zichy Gyula, Prohászka Ottokár, Radnai Farkas, gróf Batthyány Vilmos, Firczak Gyula, Hosszu Vazul, Radu Demeter, Kohl Medard és Várady L. Árpád püspökök.

A templom főhajójában ültek: Wekerle Sándor és báró Beck Vladimir miniszterelnökök, báró Aehrenthal külügyminiszter, báró Burián közös pénzügyminiszter, báró Schönaich közös hadügyminiszter, lovag Koritowski osztrák pénzügyminiszter, gróf Andrassy Gyula, gróf Apponyi Albert, Jekelfalussy Lajos, gróf Zichy Aladár, Darányi Ignác, Günther Antal és Josipovich Géza miniszterek, gróf Paar Ede és báró Bolfras, a király főhadsegédei, hőtendorfi Conrad Ferencz tábornagy, a vezérkar főnöke, gróf Beck bécsi hadtestparancsnok, báró Rauch Pál horvát bán, gróf Apponyi Lajos magyarországi udvarnagy, gróf Dessewffy Aurél, a főrendiház elnöke, Justh Gyula, a képviselőház elnöke, Rakovszky István és Návay Lajos, a képviselőház al-elnökei, Wlassics Gyula, a közigazgatási bíróság elnöke, gróf Festeticz Tasziló királyi főudvarmester, gróf Bánffy György királyi főajtónállómester, gróf Csekonics Endre főasztalnokmester, gróf Apponyi Sándor királyi főkamarmester, Széchenyi Béla koronaőr, Eszterházy Alajos herceg, a m. k. testőrség kapitánya, báró Fejérváry Géza, a m. k. darabonttestőrség kapitánya, Littke Ágost altábornagy, a darabonttestőrség alkaptánya, gróf Hadik János és Bezeredy Viktor államtitkárok, Eszterházy Miklós herceg, gróf Zselénszky Róbert, gróf Andrassy Géza, gróf Zichy Rafael, Montenuovo herceg főudvarmester, gróf Uexküll-Ghyllenband budapesti hadtestparancsnok, Surányi altábornagy, budapesti térparancsnok, a tábornoki kar tagjaival, Fontenay vicomte budapesti francia konzul, Szalay Imre, a Nemzeti Múzeum igazgatója, Boda Dezső főkapitány, gróf Széchenyi Viktor és gróf Almágy Imre főispánok, Fülepp Kálmán főpolgármester, Bárczy István polgármester Vaszilievits János alpolgármesterrel, Almágy Géza, Melly Béla és Piperkovits Bátor tanácsnokokkal, Székely István, a Tudományegyletem Rector Magnificusa Dudek János dékánnal, Wartha Vincze, a kir. József Műegyetem rektora, Hutya Ferencz udvari tanácsos, az állatorvosi főiskola rektora, gróf Edelsheim-Gyulai, gróf Vay Péter pápai protonotárius, Korányi Frigyes főrendiházi tag, gróf Andrassy Géza, gróf Karátsyoni Aladár, báró Gerliczy Ferencz, gróf Majláth György, gróf Batthyány Iván, Szölgvényi Ferencz, a Ferencz József-intézet kormányzója, Walter Gyula pápai preláus, Giesswein Sándor, a Szent István Társulat igazgatója, az Erzsébet hölgybizottság, élén Teleki Sándor grófné és Emich Gusztávné elnökök, továbbá Pápay Istvánné, néhai Pápay István kabinetirodai főnök özvegye és teljes számban a főuri hölgyvilág tagjai, köztük: a Károlyi, Majláth, Zichy, Wenckheim, Erdődy, Hunyadi, Andrassy, Szápáry, Csekonics, Festeticz, Batthyány, Eszterházy, Karátsyoni, Cziráky grófi családok tagjai, dr. Zsembery István és dr. Hindy Zoltán, az Egyetemi Kórház-Egyesület elnökei.

A hölgyek mindannyian fekete gyászruhában, fekete kalappal jelentek meg, az udvari föméltóságok és a tábornoki kar tagjai egyenruhában, míg az állami föméltóságok fekete díszmagyarban.

Az udvar érkezése.

A királyi családnak Budapesten időző tagjai fél tizenegy órakor indultak el a budavári királyi palotából. Néhány perczel tizenegy óra előtt jelent meg az Üllői-ut elején az első udvari fogat, amelyben Klotild főhercegnő, néhai József főherceg özvegye ült leányával, Erzsébet főhercegnővel.

Nem sokkal később érkezett meg József főherceg Augustza főherceggasszonnyal és gyermekeivel, József Ferencz főherceggel és Zsófia főhercegnővel. A közönségnek feltűnt, hogy József főherceg zakáltnak névesztett, ami szeretett emlékü edesatyjához való hasonlatosságát nagyban növeli. Ezután érkezett Mária Valéria főhercegnő két gyermekével. Utána férje Ferencz Szalvátor főherceg nagyobbik lányával, majd Frigyes főherceg Izabella főherceggasszonnyal, és udvari fogaton az udvartartás tagjai.

Tizenegy óra előtt öt percczel megszűnt a fogatok robogása. Többé egyetlen kocsi sem engedtek az Űllői-útra, ahová már közelgett a király fogata.

A templom előtti járdán örgróf Pallavicini Edéné, Cziráky Lujza grófnő, Sennyey Pálné báróné, gróf Zichy János és Nándor és örgrói Pallavicini Ede várakoztak ő felségére.

A templom ajtajában dr. Samassa József egri bíboros érsek, Párvy és Szmracsányi megyéspüspökök várták a királyt. Baloldalt állt Bogisich Mihály címzetes püspök az apostoli keresztel.

Pontban tizenegy órakor az utvonalon messziről felharsanó éljenzés jelezte a király kocsijának közeledtét. Ugyanakkor megkondultak a templom harangjai s a király kocsija a közönség éljenzése s a harangok zugása közben a templom bejárata elé robogott.

A király balján gróf Paar Ede főhadsegéd foglalt helyet, az utána lövő kocsiiban báró Bolfras Arthur főhadsegéd ült.

A király pompás szinben van, s arcán nyoma sem látszik a nemrég kiállott betegségnek. Az istentisztelet alatt néhányszor köhögött és csak ebből lehet következtetni, hogy még mindig nem mondható teljesen egészségesnek.

A király kocsijából leszállva egyenesen a hölgybizottság tagjai felé tartott és örgróf Pallavicini Edéné üdvözlő szavaira így válaszolt:

— Nagyon köszönöm, hogy a szép templomot felépítették. Hallottam, hogy az egész épület igen gyönyörű.

Ezután gróf Zichy Nándorhoz fordult és vele is beszélt néhány percig, majd sorra kezét fogott az építőbizottság tagjaival és valamennyiüknek elismerését fejezte ki ama fáradozásukért, amelyet a templom építése körül kifejtettek. Aigner Sándor műépítésznek, aki a templom helyére nézve szolgált felvilágosítással, a király ezt mondta:

— Persze, persze, nehéz volt a házak között templomot építeni, de mégis látom, hogy szépen sikerült.

A király ezután a lépcsőkön felhaladva a templom kapuiába ért, ahol dr. Samassa József bíbornok, egri érsek várakozott a segédkező papság összes tagjaival. A bíboros főpap kezében tartotta a feszületet és a szenteltvíztartót. A király megcsókolta a feszületet és szentelvízzel keresztet vetett magára, majd harangzugás és a kóruson felhangzó orgonaszó mellett vonult be a templomba, közvetlenül a papság után és egyenesen a főszentélybe ment, ahol az evangéliumi oldalon számára felállított trónuson foglalt helyet.

A gyászmise.

Az ünnepi gyászmise pontban 11 órakor kezdődött. A gyásztisztviszteleken dr. Samassa József bíbornok, egri érsek pontifikált; nagyszámu segédletében voltak: Párvy Sándor és Szmracsányi Lajos püspökök, keresztvivő volt: Bogisich Mihály ez. püspök, szertartásmester: Kanter Károly pápai prelátus, a többi egyházi funkciózt a központi papnevelő intézet vezetői és a budapesti szerzetesrendek vezetői látták el.

A gyászmise, amely alatt a Reparatrix apácarend tagjai orgonakiséret mellett choláris énekeket adtak elő, háromnegyed tizenkettőkor ért véget.

A király a mise után a templom megtekintésére indult. Első sorban a főoltárt nézte meg, amelyet ő ajándékozott a templomnak. A szemle után a király megjegyezte Pallavicini örgrófnának:

— Büszke vagyok az oltáromra, ez egy nagyon szép műalkotás.

A király ezután sorra nézte a főrangú hölgyek által adományozott hatalmas üvegfestményeket és elismerését fejezte ki Róth Miksa udvari üvegfestőnek a sikerült alkotásokról. Ezután a zárda udvarára ment, ahol bemutatták a Reparatrix-szerzet élén várakozó Mária de la Saletta zárdaönököt, akivel a király franciául beszélgetett. A templomba visszatérve, a kijáratához ment és megtekintette a jobboldali fülkében Erzsébet királyné karrarai márványból faragott életnagyságu szobrát, mely Klotz Hermann bécsi tanár műve.

A király mély meghatottsággal szemlélte a szobrot s könyve jelentek meg a szemében. Azután odfordult leányaihoz, Mária Valéria és Gizella főhercegnőkhöz és néhány szót váltott velük.

A király végül Pallavicini örgrófnának és a hölgybizottság tagjainak újból elismerését és köszönetét fejezte ki és tizenkét órakor az egybegyűlt közönség zajos éljenzése között kocsiába ült és elhagyta a templomot.

Ma délelőtt 9 órakor a királyi várpalota Zsigmond-kápolnájában Erzsébet királyné emlékeztére szintén gyászmise volt, amelyet Demény Dezső udvari káplán mondott; a misén az udvar hivatalnoki kara és a testőrsegék jelentek meg.

Az évforduló Bécsben.

Bécsből telefonozza tudósítónk, hogy ott az udvari plébánián ma délelőtt misét mondtak Erzsébet királyné emlékeztére. A gyászmisét dr. Mayer Lőrincz püspök, udvari plébános mondotta az udvari papság segédletével. Az istentiszteleten résztvettek az udvari hivatalok tisztviselői, az udvari szolgaszemélyzet és nagyszámu közönség. A kapuczinusok templomában, valamint számos más templomban ünnepi miséket czelebráltak. A kapuczinusok sirboltjában a boldogult királyné koporsójára a királyi család tagjai, a királyné volt udvartartása és igen sok testület és magánember koszorukat helyezték el.

Az első koszoruk között, amelyeket letettek, volt Eötvös Stefánia grófné koszoruja, amely fehér rózsákból és ibolyákból, babérból és pálmákból készült. A moirée-selyemszalagon aranybetűkkel díszlik a „Stephanie“ név. Hasonlóan remek koszorut tett le a királyné unokája, Windischgrätz Erzsébet hercegnő és a férje, Windischgrätz Ottó herceg. A fehér szalagok az „Erzsi-Ottó“ felirással vannak díszítve.

A vidék.

Erzsébet királyné emlékeztét az ország számos helyén is megünnepelték. Ezekről szóló tudósításunk itt következik:

Pécsről táviratozzák: Erzsébet királyné halálának évfordulója alkalmából az összes középületekre gyászlószobrot tűztek ki. A vártemplomban Valtér Antal pápai prelátus gyászmisét mondott, amelyen a hatóságok képviselői és nagyszámu gyászoló közönség jelent meg, amely a templom hajóját zsufolásig megtöltötte.

Az Egyesült-Államok belső élete.

— Gróf Vay Péter könyve a külföldön. —

Budapest, szeptember 10.

Az első igazi dokumentum, melynek a mi szempontunkból nemzeti és közgazdasági, sőt etikai értéke van, mert átélte benyomásokról s nem elméleti okoskodásokból szűrődött le — ez a gróf Vay Péter könyve s jellemző, hogy ez is — külföldön jelent meg. Még jellemzőbb, hogy idehaza még csak észre sem veszik azt a mély, komoly hatást, melyet ez a Berlinben megjelent könyv (Kivándorló-hajón Amerikába. Az Egyesült-Államok belső élete. Gebrüder Paetel 1908. Irta: luskodi és vayai Vay Péter gróf.) az egész világsajtóra tett. A nagy európai lapok hasábjain és tárczáiban foglalkoznak vele, pedig ha valakit, minket tán első sorban érdekel az amerikai kivándorlás, ez a szinte pótolhatatlan vérvesztésége nemzetünknek. S ha még azért siklanánk el felette kényelmesen, mert nagyképi tudálékossággal feltárt kellemtelen igazságokat nem szeretünk hallgatni, mert félünk a következtetésektől, amelyekből esetleg a magunk mulasztásait volnánk kénytelenek kiolvasni! De ez a könyv az első lapjától az utolsóig érdekesebb, izgatóbb és lebilincselőbb, mint akármilyen regény, mert az élet ezer meg ezer regénye, tragédiája játszódik le benne a szemünk előtt, olyan művészi tükörben, amelyet csak egy vérbeli író, egy magas erkölcsi piedesztálon álló szociál-filozófus tarthat a szemünk elé.

Gróf Vay Pétert eddig inkább mint kiváló orientalistát, jeles esztetikust és műtörténészt ismerték a magyar — nem, az európai olvasóközönség. (Hiszen a legtöbb könyve megjelent német, angol és francia nyelven is!) Ámha minden munkájában meg-megszáll az az egyetemes, összefoglaló, magas szempontu etikai világnézet is, mely minden sorában a lehető legtöbb ember erkölcsi javait szolgálja, ilyen határozottan még nem jelentkezett egyetlen írásában sem az író szociológiai érzéke. Már könyve megírásának rendszere is arra vall, hogy a maga szemével akar belenézni a hazugságnak és az ámitásnak abba a fertőjébe,

melyet lelketlen üzletemberek és gonosz spekulánsok kavarnak, aranykőbe burkolva az amerikai kivándorlás fekete hátterét. A szerző ugyanis — magyar mánás és magasrangú pap léte — egy kivándorló-hajón személyesen kísért ki a magyar kivándorlók ezreit, hogy megoszsa velük az ut fáradalmait, nélkülözéseit; hogy elkísérje őket az amerikai nagyvárosok legrejtettebb zugaiba. „Nem az eredményeket, inkább azok mozgató erőit“ akarta tanulmányozni s ily módon sikerült is neki oly képet festenie, mely a maga igazságával és leplezetlenségével egyenesen megborzaszt. „Meg akarta ismerni a gazdagot és szegényt egyaránt, meg akarta osztani velük egzisztenciájukat s ki akarta puhatolni, mire értékelik az életüket“. „Igy vándorolt a milliomosok palotái s a számkivetettek, nyomorultak utálatos viskói között“ s kutatásai eredményeképpen megállapítja, hogy „az aranyéhség és az élvezetvágy emez óriási földjén se a hatalom, se a gazdagság nem békitik ki sorsukkal az embereket, de a szociális egyensúlyt sem tudják helyreállítani.“

Tudvalevő, hogy az amerikai kivándorlónak helyzete, akit az élet Amerika partjára lök ki, végtelenül sivar és vigasztalan. A nyelv s az ország erkölcsének ismerete nélkül, a benyújtott s a hatóságok részéről egyaránt ellenséges indulattal fogadtatva, az idegen, ismeretlen világ kapujánál néhány megtakarított fillérjükkkel tétován állanak meg, várva a szerencsét és a gazdagságot. Ahogy a kivándorló-hajót nem fogadja a newyorki kikötőben senki — ellentétben az Európából érkező más gőzöskökkel — úgy nem várja szerető, vezető kar a kivándorlót sem, hogy elsüllyedését a világ-város mocsarában megakadályozza. Ha a bevándorló nem vándorol mindjárt tovább Amerika belsejébe, hanem ott marad Newyorkban, ugy a Fourth-Avenue szűk utcáji fogadják be rendezesen. Ez az első állomásuk. „Sohasem látam nyomorúságosabb városnegyedet“ — írja a szerző, aki pedig csak úgy otthon van Kína városaiban, mint Ausztrália gyarmataiban. Szinte érezzük soraiból a borzalmat, mely elfogta, mikor visszaemlékezett azokra a barlangokra, melyekbe még az állatok is csak korlácsal lennének beterethetők. Néhánynak sikerül ugyan magát kemény munkával kiszabadítania ismét, de a legtöbb elvegyül a nagyváros nyomorultjainak piszkos seregébe, melylyel annál kevésbé törődik valaki, mentől mélyebb iszapból került a magasba. De még azoknak az élete is, akik szívós munkával „feldolgozták“ magukat, örömtelen és sivar. „Hányszor hallottam panaszkodni embereket, akik egy látszólag eredményes pályafutás után felkerültek arra a polcra, melyről talán gyermekkoruk óta ábrándoztak, hogy életüket haszontalanul pazarolták el. Ifjúságuk zord volt; azzal ölték el, hogy a nagy Moloch-nak áldozták legszebb éveiket; később, mikor idősebbekké lettek, már el volt ölte bennük minden finomabb érzés és nemesebb hajlandóság, mielőtt kicsírázhatott volna!“ — jajdul fel benne az esztéta-lélek.

A kivándorlók közül sokan vonulnak el Pittsburgba, Amerika ipari központjába, de az élet, mely ott rájuk vár, a kínai kuli életénél is irtózatosabb. „Tizenhétgyezer kémény okádja itt szét a kormot, füstöt, gőzt, hamut, szikrát és piszkot olyan mennyiségben, hogy egy napi járóföldre kiterjedőleg nem nő ott fü, fa, virág.“ És ebben a „tett nélküli pokolban“, ahogy maguk az amerikaiak is nevezik Pittsburgot, dolgoznak hajnaltól késő estig a kivándorlottak, Pittsburgnak ezek a páriái, elzárva a napvilágtól s nem látva mást, mint izzó vasat és megolvadt érczet, tűz, víz és gőztengertől körülveve. Egyetlen változatosság életükben a vissza-visszatérő szerencsétlenség, a balesetek lánczolata, a „véres áldozat, melyet az olvasztó-kemenczék molochja naponta megkövetel.“ A szerencsétlenségek száma naponta nő, de a trusztmánások azért nem tesznek semmi óvintézkedést. Amerikában roppant olcsó lett az emberélet. Amíg a kivándorló-hajók hétről-hétre a munkások ezreit rakják le Amerika partjára, amíg a kínálat oly magasán fölötté áll a keresletnek, különösen mint éppen most, nagy krach után, az árúnak, ha az embervér is, kevés az értéke. A trusztmánás nem kérdi, hogy a megromlott gép veszélyeztet-e a munkás életét, hogy százak és százak életét fenyegeti-e a halál: ember van elég s az

új gép sokkal drágább, mint a bánatpénz („halotti-pénz”), amit a czegeknek az elhunytak visszamaradt családtagjai részére fizetniök kell.

A munkást nem védi törvény. Az új kivándorlási törvények jók a munkaadónak, de nem a munkásnak. Mert e törvények csak a családos munkás számára biztosítanak bizonyos szerény kártérítési összeget, ha meghal, a nőtlen ember számára nem. Minthogy azonban a kivándorló többnyire idehaza hagyja családját, legalább is addig, míg biztos existenciát nem tud magának teremteni, teljesen ki van szolgáltatva a kapitalista szivtelenségnek, mely csak a tőkét akarja mind óriásibbra dagasztani, de melyben az ember számára nincsen irgalom.

„Az arany után való hajzában nincs idő az érzések számára.” Amerika magában egy külön világ. Európai elvek és nézetek szerint nem lehet s nem szabad az ottani életet megítélni. A mi értelmezésünk szerinti munkáséleti intézmények ott nincsenek. És e hiány láttára még a műbarát esztétikusból is kitör a keserűség a művészet parvenü ellen, akik ott milliókból ragvógó muzeumokat és közházakat állítanak, pusztán hiúságból (mert lelki szükségről e kemény szívű plutokratáknál beszélni sem lehet!), ahelyett, hogy emberhez méltó, ha mindjárt szerény hajlékokat is, építenének munkásaik számára! Ha környezetük, a tőke szolgálatában örömtelenül raboskodó százazrek élete nem lenne oly könyörtelenül sivar és kegyetlen, ha volna érzékük embertársaik sorsa, mások szenvedése iránt, akkor megértenék és megéreznék a művészet szépségét, nemesítő hatását is és nem lenne „müpartolásuk” csupán versengés és fitogtatása vagyunknak.

Ilyen szemekkel nézte V a y Péter gróf Amerikát s a bevándorló munkás sorsát, de nem kevésbé alaposan tanulmányozta s kimerítően írja meg Amerika politikai, társadalmi és kulturális viszonyainak kritikáját is. A nemzeti szempontnak az emelkedett szociális világnézettel való harmónikus egybeolvadása jellemzi ezt a könyvet is, mint a tudós gróf minden munkáját s ez tette figyelemessé a nagyérdemű tanulásra az európai sajtót, mely pedig eléggé el van foglalva a maga nemzeti irodalmával. Most talán észreveszik itthon is — legalább annyira, hogy magyarul is olvasni kívánják. Magyar szerző munkájáról, egy eminenter magyar nemzeti szociálproblémáról lévén szó, ez a kívánság nem lenne éppen érthetetlen — ha magyarok nem lennénk.

Erzsébet.

Ma tíz esztendeje, éppen úgy, mint most, őszi hadgyakorlatra készülődtek. Csapatokat vontak Lőcse környékén, szétszórták a hadtesteket, kiczirkalmazták a hadállásokat és a felsővidéki városok zászlódszót öltöttek. Várták a királyt, mint ahogy most Dunántul várják. A seregek annak rendje-módja szerint fölvonultak és már csak éppen a király hiányzott, hogy a döntő ütközet utolsó három napja az ő szeme előtt folyjon le.

Még szeptember tizedikén is vígan folytak a harci előkészületek. Bécsben fűtötték a király gőzöt, hogy a gyakorlatok színhelyére mehessen. A külföldi attasék nyugodtan készítették jegyzeteiket s az újságírók bekalandozták a harczárt. Még délután is várva-várták a királyt, holott két órákor már megtörtént az, ami mindazokat az óriási előkészületeket fölöslegessé tette. Ebben az időben azon a hírű svájci földön Erzsébet királyné a szívéhez kapott és ezt mondta társalgónőjének:

— Ez az ember bántott.

S Lucchenire mutatott. Luccheni elszaladt, a megbántott asszonyt pedig föl vitték a hajó földézetére, ahol néhány perc múlva meghalt. Hogyne halt volna meg, mikor a szívet szurták keresztül! Mikor Lucchenitől a tárgyaláson a bíró azt kérdezte, mi volt tettének tulajdonképeni rugója, Luccheni ezzel az egy mondattal válaszolt:

— A nyomoruság.

Tehát a nyomoruság nevében ölték meg azt az asszonyt, kinél senki jobban a nyomoruságot átérzeni nem tudta. S Luccheni még alig törülte

le homlokáról az izzadtságot a rendőrségen, míg a táviró-hivatalnok kezdte Bécsét hívogatni. Nagysokára jelentkezett Bécs; a sárga gép kegyegett-kotyogott néhány pillanatig s ott volt a fekete újság nem messze a férjtől, a királytól.

De ki viszi be hozzá? Ki meri neki megmondani, hogy te ember, kinek az öcsédet agyonlőtték, a leányodat elragadta a difteria, egyetlen fiad önként ment a sirba, a te feleségedet néhány perczel ezelőtt valami reszelőféle rozsdás késsel egy piszkoskezü munkás agyonszurta! Öreg, vén generális vállalkozott arra, hogy ilyet szemébe mondjon legfelsőbb hadurának. Ez meghallgatta a hírt, kezével homlokához kapott, székre roskadt s ezt zokogta-sirta: „Hát már mindent nekem kell elszenvednem!” Elszenvedte.

A lőcsei hadgyakorlatokra nem ment el. Az egy járásba összehívott százezer katona megrettenve hallotta, micsoda csapás szakadt a legelső katona szívére. A nemzetiszini zászlókra gyászfátyol került s ahol az imént még vigaság tánczolt, szomorúság röpdösött szét.

Tíz esztendő múlt el azóta; fehér márványszobrok nőttek ki azóta a földből, melyek minden jószándéku embernek azt hirdetik, hogy Erzsébet jószívű és jólelkű asszony volt. Itt Budapesten pedig egy nagy, szélesvállu templom hívogatja az embereket, hogy menjenek beléje imádkozni, mert néki a legtisztább asszonyi lélek a pátrónusa. Ma benne volt Ferenc József és imádkozott megroskadt térddel, összetett kezekkel. De jövő héten már lóra kap, hogy végig nézze a hadgyakorlatokat. Délezegen fog ülni lován és keze nem fog reszketni, mikor távesővét szeméhez illeszti. Ma férj volt, jövő héten hadur lesz.

Falk Miksa meghalt.

— Saját tudóstónktól.

Budapest, szeptember 10.

A magyar hírlapírói karnak nagy gyászja van. Elvesztette egyik legkiválóbb harczosát, díszét és nesztorát. Falk Miksa, a Pester Lloyd volt főszerkesztője ma reggel váratlanul elhunyt. Halálával pótolhatatlan veszteség érte a közéletet is, amelynek egy emberöltőn át mondhatni döntő jelentőségű szereplője volt.

Az elhunyt az egész nyarat külföldön töltötte. A nyár elején Karlsbadba utazott, ahol megrendítő csapás érte, meghalt a felesége. A beteg öreg ember hazahozta halottját Budapestre. A temetés után itthon maradt néhány hétig, de utóbb a bánkódás is annyira megviselte, hogy családja aggodni kezdett az életéért. Hozzátartozói akkor rábeszéltek, hogy utazzék el valahová földülni.

Falk Miksa hajlott a szóra. Elutazott Ischibe, ahová elkísérte a veje, Gaszner Béla közjegyző feleségével, Falk Klementinával. Ischiben azonban nem sokáig maradtak. Augusztus közepén megint csak Budapestre jött az öreg ur. Itthon azonban a háziorvos megvizsgálta s azt ajánlotta, hogy csak utazzék ismét Ischibe, mert feltétlen magalomra van szüksége. A beteg tehát vejével és leányával együtt újra elment.

Allapota azonban nem javult a pihenésben. Néhány nappal ezelőtt állandó főfájásról is panaszkodott s kijelentette, hogy nem marad tovább Ischiben. Haza kívánczolt. Mintha sejtette volna, hogy ez lesz utolsó útja s ha hazáját még egyszer látni akarja, sietnie kell. Bécsen keresztül utazott hazafelé övével együtt.

Amint ma reggel Budapestre érkeztek Gasznerék, a pályaudvarról egyenesen a Dorótyautóra 14. számú házában levő lakásukra vitték Falk Miksát, aki nagyon panaszkodott, hogy az utazás kimerítette.

Nyomban ágyba feküdt és csendesen pihent, de csak rövid ideig. Hét óra után néhány perczel mélyen felsóhajtott s szólni akart valamit, de már nem bírt mozdulni s a következő pillanatban kisenvedett. Halálát, mint az orvos megállapította, agyszélhűdés okozta.

A délelőtti folyamán összegyűlekezett a család a hialottasházban. A fivérei: Falk Zsigmond lovaz és

Falk Henrik, a kassa-oderbergi vasut helyettes-igazgatója, a három fia: Falk Frigyes, a kassa-oderbergi vasut főfelügyelője, Falk Eduárd 32-ik gyalogezredbeli kapitány és dr. Falk Ernő belügy-miniszeri fogalmazó, továbbá öt leánya: Gaszner Béláné, Bellus Gyöznőné, özv. Hódy Imréné, Illich Rudolíné és Szalay Károlyné. A temetés idejét együtt állapították meg a Magyarországi Hírlapírók Nyugdíjintézetével, melynek Falk Miksa megalapítója és elnöke volt. Eszerint a temetés 12-ikén, szombaton délután három órákor lesz. A rekviemét pedig hétfőn délelőtt tíz órákor tartják a Bazilikában.

Falk Miksa, a magyar hírlapírók nesztora publicista, politikus. Született Pesten 1828. október 7-én. Atyja jómódu kereskedő volt, de a maga hibáján kívül esőbe jutott s az egykori jómód helyett családjára a sanyaru évek hosszu sora várt. Ez évekre esik Falk iskolázása. Tökéletesen a maga erejére utalva, korán megtanulja a küzdelmet, megszokja a munkát és türelmet s vérvévé válik a minden akadályt legyőző kitarítás. Amivé lett, magának s egyénisége eme korán kifejtett tulajdonságainak köszönhetette. Kitünő tanuló volt mindvégig; pedig ideje nagy részét arra kellett fordítania, hogy korához és tanulmányaihoz mért kerestre is tegyen szert. Órákat adott tanuló társainak és másoknak; egyebek között egy tekintélyes németajku fővárosi polgárnak Kossuth Magyar Hírlapját s más magyar hírlapokat olvasott föl és fordított le élő szóval németre. E foglalkozása vezette őt első irodalmi kísérleteire. Magyar költőket kezdett németre fordítani s figyelemreméltó tény, hogy ő volt az első, aki Petőfi-nek németre fordításával az irodalomban megpróbálkozott (1843). Nem volt még tizenöt éves, mikor emez első irodalmi zsenjei a Budapesten megjelenő „Spiegel”, majd az „Ungar” című német lapban napvilágot láttak. Csakhamar vágya támad, hogy magyar íróvá legyen. E téren is fordításokkal kezdte a „Honderű”-ben, de nemsokára oda jut, hogy Frankenburg híres lapja, az „Eletképek” néhány apróbb, önálló dolgozatot is közölt tőle. Ebben az időben került haza Párisból Hugó Károly, aki, noha erősen küzködött a magyar nyelvvel, mégis magyar költő akart lenni. Falk járt az ő kezére. Egyik darabját lefordította (Brutus és Lukréczia, Báro és bankár) másikat megírni segítette (Egy magyar király) s mindannyi az ő tollából került a Nemzeti Színház deszkáira. Még nem író, de már irodalmi szolgáltatásokat teljesít s inkább ösztönyszerűleg és öntudatlanul, mint a jövőbelátással, vagy annak sejtésével megindul azon az úton, amelyen egy hosszu élet termékeny munkásságával szolgálta nemzetét. Még Budapesten lefordította Jósika regényét, Zrínyi a költőt németre s miután egyetemi tanulmányai végzésével a filozófia doktorává avattattott, 1847. őszén felment Bécsbe, hogy az ottani politechnikum hallgatói közé iratkozzék.

Bécsben is nyomoruságosan kezd, de van már fegyvere, irótollja, amelylyel minden akadályon keresztül vágia magát s csodálatos gyorsasággal fényes jövőt nyit magának. Főiskolai tanulmányait hamar félbeszakította a márcziusi forradalom, melynek áradata magával sodorta. Beáll az akadémiái légkörbe, de nem a barrikádokon szerepel, hanem szorgalmasan írogat a radikális „Studenten-Curir”, majd a „Freimüthige” című rövidéletű helyi lapokba. Az októberi forradalom szerencsétlen vége után e lapok megszűnővén, Falk kenyér nélkül maradt s jóméberet támogatásával tengette életét. Közvetlen volt a kötségszehez, de azért sem magát meg nem tagadta, s eme szép napok tanúságához és emlékéhez hűtlenné nem vált. A szerencse nemsokára segítségére jött. Mások biztatására ismeretlenül cikket küldött az akkori tekintélyes „Österr. Zeitung”-ba, melyben Magyarország alkotmányos jogainak helyreállítását sürgette s ennek különösen Ausztria szempontjából való fontosságát fejtegette. A cikk megjelent, nagy hatást keltett s a husz éves ifjú első publicisztikai sikere döntő fontosságúvá lett egész életére. A lapnak jól fizetett állandó munkatársává szegődött s az is maradt, míg a rendőrség 1849. márcziusban a lap megjelenését végleg el nem tiltotta. Ekkor a „Wanderer”-hez ment át s ennek munkatársa maradt másfél évtizeden át. Ijúsága legszebb éveit e lapnál töltötte; e lapba írta ragyogó cikkeit, melyekben szelleme egész gazdagságával bátran és állhatatosan védte önkényuralom alá kényszerített hazája igazait. Azzal, amit írt, nem csupán írói érdemeit gyarapította, hanem jelentékeny hazafiu szolgálatot teljesített. Így ítelték meg az egyszerű bécsi hírlapíró munkásságát idehaza a kortársak is s közéletünk egykori vezetőférfiai, akik a nemzet az ő reménységével csüggett, szívesen fogadták őt munkatársukul.

Falk nemsokára két tollal is írt, hogy szolgálatait megkettőztesse. A „Wanderer” mellett munkatársává lett a Bécsben megindított „Magyar Sajtó”-nak, majd a „Pesti Napló”-nak küldözgette (FK) jegy alatt híres cikkeit a császári székvárosból. Mint magyar hírlapíró e cikkeikkel vezette meg nagy, híre-

nek és hatásának alapját. Évek során át a magyar közönség annyira hozzászokott, hogy leste-várta azokat, gyönyörködött szípközvetítő elmségükben s szedegette belőlük a köveket reménységei épületének felrakásához. Az ötvenes évek vége felé Falk már a legelőkelőbb személyes, mondhatni bizalmas baráti összeköttetésben áll nagyjainkkal, akik mellett szemléletmestertől még maga is. Sorsa a legnagyobb magyarral, a Döblingben szülő Széchenyivel is összehozta. 1858-ban huzamosabb időn át hetenkint háromszor-négyszer is kirándult hozzá Döblingbe s annyira megnyerte bizalmát, hogy névtelenül kiadott iratainak nagyobb részét ő készítette sajtó alá. Egyikhez először írt, másikba egész fejezeteket illesztett s míg körülötte kegyeletet szolgáltatott teljesített, megrendítő halála után egy kitűnő essayban állított oszlopot emlékének. A közönségesnél nagyobb megtiszteltetés volt reá nézve, midőn a M. T. Akadémia éppen Deák Ferencz ajánlatára 1863-ban tagjai közé választotta. Sikerei, a hazai viszonyok és a külföldi helyzet alakulásai mind merészebb teszik az osztrák politikával folytatott harczában. Nem is kerülte ki az akkor mindenható Schmerling üldözését. A „Wanderer”-ben megjelent cikke miatt sajtópört akasztották nyakába; hat hónapnyi súlyos börtönrre ítélték, amelyet azonban a legelső törvényszék felére szállította le; a bécsi takarékpénztárnál elfoglalt állásában előmenetelét megakasztották s mindenképp érezte a hivatalos hatalom nyomását. Börtönbüntetését leülte, az üldözést elszenvetted s annál nagyobb buzgósággal folytatta munkásságát. Sőt nemcsak a nyíltan szolgálhatta hazáját, amelyen előtte hírlapíró rem szedett babérokat. Az osztrák-porosz háboru lezajlása, a Schmerling politikai rendszerének összeomlása után 1866. szeptemberben Erzsébet királynéhoz szólított, hogy a felső asszonyoknak órákat adjon a magyar nyelvből és irodalomból. Ez órák megszólalván megszaktítás nélkül folyt, hol Bécsben, hol Schönbrunnban egészen a koronázás idejéig s Falk hűségét ápolója ama nemes kokonérzésnek, amelylyel a bálványozott királyné a magyar nemzet iránt viseltetett.

A kiegyezés megtörténel, a koronázás után Falknak nem volt maradása Bécsben. Még 1867. deczemberben hazaköltözött a magyar fővárosba és átvette a „Pester Lloyd” szerkesztését. Fontos feladat jutott osztályrészeül: képviselnie, védnie, erősítenie kellett a nem-magyar ajkúak előtt és a külföld előtt a kiegyezést, a királlyal kibékült alkotmányos Magyarországot és ennek jogos aspirációit. Lapját magas színvonalra emelve s ezen mindvégig megártva, tekintélye hamar nőtt, időfolytán valóságos hatalommá vált. Midőn 1892-ben megünnepelte szerkesztőségének huszonöt éves jubileumát, azok a kitüntetések, amelyekkel elhalmozták, fényes világításba helyezték politikai egyéniségének jelentőségét. Mert e hosszú negyedszázad alatt nemcsak a hírlapírás terén működött. Már 1869-ben megválasztották országos képviselőnek és azóta megszaktítás nélkül tagja a törvényhozásnak. A zajos szereplést sohasem kereste, de a komoly, nehéz munka elől nem tért ki s szavának sulya évről-évre emelkedett. Noha mint szónok is megállja a helyét, munkásságának sulypontja a parlamentben a bizottságokra esik. Itt is inkább tollával, mint szavával iparkodott használni. Csengerly halála óta őt szokták megbízni a képviselőház választásainak elkészítésével; a magyar-horvát regnikoláris deputáció az ő műve; a delegációkban évek óta a külügyi albizottság előadója és klasszikus stílű jelentéseinek szerkesztője. Politikai állása a közélet minden terén megnyitotta számára az utat; se szere, se száma azoknak a kulturális és közgazdasági vállalatoknak, amelyek nevéből, tevékenységéből részt kértek maguknak.

Midőn megalakult a hírlapírók nyugdíjintézete, őt választották meg elnöknek; az írók és hírlapírók körének, az Otthonnak örökös tiszteletbeli elnöke. Az utóbbi években mind sürűbben kereste föl közleményeivel a szépirodalmi lapokat és a politikai napilapok tárczarovatát. E közleményeiben megemlékezéseinek gazdag tárházából osztja a kincseket s mint született memoire-író áll előttünk.

1898. október 7-ikén megülte születése 70-ik évfordulóját, mely alkalommal a közélet minden teréről fényes ovációban részesült. Midőn az 1898-iki delegációnális idősakban a külügyi bizottság 25-ik általa készített jelentését előterjesztette, a Szent István-rend középkeresztjével (május 19.) tüntették ki. 1901-ben november 10-ikén ünnepezték a budapesti tudományegyetemen a bölcsészeti és a szabad művészetek tudorává avatásának ötvenesztendő jubileumát. A Tisza-kormány bukása után nem vállalt mandátumot, egy esztendővel később pedig visszalépett a „Pester Lloyd” szerkesztésétől is. Azóta visszavonultan élt.

Falk Miksa halála híre még a délelőtt folyamán elterjedt a fővárosban és mindenfelé mély részvételt keltett.

A király ő felsége kabinetirodája utján a következő táviratot küldötte Falk Miksa elhunytá alkalomból a gyászoló családnak:

„Dr. Falk Ernő miniszteri titkár urnak, belügyminiszterium. Ó császári és apostoli királyi Felsője mélyen fájlalja édesatyjának, Falk Mik-

sának elhunytát, kinek a hírlapírodalom, valamint a közélet egyéb terén évek hosszú során át az ország javára kifejtett tevékenységével szerzett gazdag érdemeit a legtöbbször elismeréssel méltányolja és a gyászoló családnak benső részvétét fejezi ki. Legfelsőbb parancsra Daruváry.”

A Pester Lloyd-társulat igazgatósága ma délután dr. Kohner Adolf elnökle alatt ülést tartott, amelynek egyedüli tárgyát azon intézkedések megállapítása képezte, amelyeket dr. Falk Miksa, a társulat volt főszerkesztője, főtájtája és utóbb disztájtájanak elhunytá szükségessé tettek. Dr. Kohner alelnök meleg szavakban méltatta dr. Falknak a közéletben és különösen a társulat körül szerzett nagy érdemeit és indítványára elhatározták, hogy a társulat külön gyászjelentést ad ki és épületére tizennégy napra kitűzi a gyászlobogót, a halott ravatalára koszorút helyez, a temetésen az igazgatóság és a választmány testületileg vesz részt, a családhoz részvétíratot intéznek és a társulat gyásztát és részvétét a mai közgyűlés jegyzőkönyvében megörökítik. Ugy a Pester Lloyd szerkesztőségéhez, valamint a gyászoló családhoz számos részvétíratot érkezett.

A Magyar Kereskedelmi Csarnok, amelynek Falk Miksa több mint három évtized óta tiszteletbeli tagja volt, a végtisztelességen testületileg fog résztvenni, a ravatalra koszorút helyez és a megboldogult családjához a következő részvétíratot intézte:

Dr. Gaszner Béláné, szül. Falk Klementin urnő öngyászágának, Budapest.

Nagyságos asszony! Mély megilletődéssel vette az egész ország a Falk Miksa elhalálzásáról szóló gyászírt. Hogy mit köszön Falk Miksának a magyar közélet, az igazságos történelem fogja méltatni. Előttünk elsősorban azon hervadhatatlan érdemek lebegnek, amelyeket Falk Miksa a magyar közgazdaság terén szerzett. Nagy tudásával, utánozhatatlan tolla, egész erejével támogatója volt minden törekvésnek, mely a magyar közgazdaság bármely ágazatának előmozdítását tűzte ki céljául. E terén szerzett hervadhatatlan érdemei elismeréséül egyesületünk már több, mint harmincz év előtt tiszteletbeli tagjává választotta. Mi tehát a Megboldogultban egyik legigazabb támogatókat vesztettük el, aki hosszú évtizedeken át velünk együtt érezve, közhasznú törekvéseink előmozdításánál mindig és készségesen állott rendelkezésünkre. Az ország és annak közgazdasága a Megboldogult elhalálzásá által nagy veszteséget szenved és őszinte résztvesz mindenki a család gyászában, aminek mi is kifejezést adva, kérjük Nagyságodat, miként ezen részvétünket a nagyra-becsült család többi tagjaival is közölni kegyeskedjék. Maradtunk kiváló tisztelettel Magyar Kereskedelmi Csarnok.

Tolsztoj ünneplése.

— Megengedik az ünneplést. —

Budapest, szeptember 10.

Közzöltük, hogy az orosz szent szinódus az ortodox híveket eltiltotta Tolsztoj ünneplésétől. Mindenki azt hitte, hogy ez a tilalom a kormány hozzájárulásával történt. Most azonban kiderül, hogy Stolypin orosz miniszterelnök vagy nem mer, vagy nem akar ehhez a tilalomhoz hozzájárulni. Pétervárról jelenti egy onnan érkezett tudósítás, hogy Stolypin csak a lapok révén értesült a szinódus eljárásáról és azonnal felvilágosítást kért ebben az ügyben. Miután pedig úgy a szinódusnak, mint több kormányzóknak önkényes eljárását nem helyeselte, körrendeletet adott ki az összes kormányzóságokhoz, amelyben utasítja őket, hogy a Tolsztoj-ünnepeket engedjék meg és minden, a költő ünneplése elé gördülő akadályt háriítsanak el. Azt beszélük, hogy amikor a czár a szinódus határozatáról értesült, ő maga kívánta, hogy az összes városoknak és testületeknek teljes szabadságot adjanak Tolsztoj megünnepelésében. Ugyanígy vélekedik a czár is erről az ügyről. A nemzetközi sajtósövetség megleghangu feliratot küldött Tolsztojnak. — Itt említjük meg, hogy Dolgorukov herczeg felhívást intézett egy bécsi lap révén az orosz néphez, amelyben azt javasolja, hogy töröljék el Oroszországban a halálbüntetést. Így ünnepelelnék legméltóbban Tolsztojt. Az érdekes felhívás, melyet kiváló politikusok és írók irtak alá, így szól:

Nem politikai röpirat az, amivel az orosz társadalomhoz fordulunk. A humanizmus nevében beszélünk. Minden orosz polgárhoz fordulunk, vallás és társadalmi állásra tekintet nélkül s arra kérjük, hogy minden rendelkezésére álló eszközzel vegyen

részt a halálbüntetés ellen megindított küzdelemben, mert mindnyájunkra nézve szegyen a három év óta majdnem naponta megismétlődő véres események. Az emberiség legnagyobb tudosai, filozófusok és moralisták állandóan lángoló szavakkal keltek ki az ellen a rettenetes „jog” ellen, hogy embert ember ölhet meg a törvényesség leple alatt. A halálbüntetés, mely még tévedés esetén sem tehető jóvá, a büntetőstatistika adatai szerint nincs elriasztó hatással a bűnösökre s ezért már a leghíresebb jogtudósok, mint Bekkarin és Mittelmeyer ellene foglaltak állást. Nekünk, orosz polgároknak, akik látjuk a szomorú jelent, kötelességünk megismételni a nemrég hallott bölcs szöveget: „Lehetetlen tovább hallgatni!” Nagyön tévednek azok, hogy a naponta felállított akasztófa és a hóhér keze képes lesz a békét helyreállítani Oroszországban. A halálbüntetés a legalkalmasabb eszköz arra, hogy az erkölcsök eldurvuljanak. Nem szabad napról-napra büntetlenül leszállítani az emberi élet értékét a tömeg szemében. Már most is mutatkozik a rettenetes visszahatás abban, hogy két esztendő alatt négyszáz százalékkal emelkedett a gyilkosságok és öngyilkosságok száma, mert a tömeg már teljesen érzéketlen a naponként megismétlődő véres eseményekkel szemben. A vér nemcsak a vérpádon folyik patakokban, hanem messze szétfolyik az ország határán túl. Bemocsolja Oroszország jövőjét és megmetyezi a jövőndő nemzedék lelkét. Gondoljatok gyermekeitekre. Polgárok! A vallás nevében, mely a gyilkosságot tiltja, gyermekeitek nevében, akik egyszer felelősségre fognak vonni, a haza nevében, amely rohanva közeledik az erkölcsi pusztulás felé, tiltakozzatok a halálbüntetés ellen. A családi körben, baráti és üzleti körben, ha dolgoztok a mezőn, a szöszékről, az iskolában, a sajtóban, minden elképzelhető eszközzel, tiltakozzatok a halálbüntetés ellen. Hazánkban nem hiányozhatnak új emberek akik fölemelik döntő szavukat a halálbüntetés ellen, csak fel kell támasztani a tömeg elnyomott érzését. Tolsztoj Leó a nagy orosz író és nagy emberbarát születésnapja közeledik. Meg vagyunk győződve róla, hogy ezt a történelmi napot legméltóbban úgy ünnepelethejük meg, hogy megalapítjuk a Tolsztojlírást, melynek célja a halálbüntetés ellen küzdeni és ehhez a küzdelemhez meghívunk minden orosz polgárt.

A szent szinódus tilalma ellenére ezrével érkeznek a táviratok Oroszországból és a világ minden tájkáról Jasnaja-Poljanaba. Tolsztoj állapota egyre javul. A költő ma föl és alá sétálhatott a szobájában. Temérdek levelet és ajándékot is kapott. Tisztelettel százával utaztak a csöndes kis községbe, ahová megérkezett egy londoni bizottság is s nyolczszáz aláírással ellátott üdvözlő feliratot vitt a költőnek. Tegnap a pétervári kis színházban a Sötétség hatalmából egyes részleteket adtak elő a jubileum alkalmára, de az apotheosis és a Tolsztoj életéből vett előkép elmaradt s az egész előadás csöndben ment végbe, ami a cenzúra érdeme. Sok rendőr volt a színházban és a színház körül.

Majdnem valamennyi reggeli lap beható cikkeiben foglalkozik gróf Tolsztoj Leóval és az igazi orosz férfiak lapjainak kivételével hódolnak Tolsztoj művészi géniuszának, anélkül, hogy vallási és szociális nézetével egyetértésnek. A könyvkereskedések és más üzletek kirakatai többnyire Tolsztoj Leó képével és szobrával vannak díszítve. Zászlók kitűzését azonban sehol sem engedélyezték. A hivatalnoki és egyházi körök tartózkodása, a rendőri tilalmak és a szegényebb néposztály részvétlensége okozza, hogy az utca külső képe mitsem emlékeztet a világirodalom ünnepeire.

Külföldi lapok ama jelentésével szemben, amely szerint Stolypin miniszterelnök táviratban utasította a kormányzókat a Tolsztoj-ünnepe engedélyezésére, a pétervári távirati ügynökség megállapítja, hogy ily intézkedésre egyáltalában nem volt szükség, miután nincs ok arra a feltevésre, hogy a kormányzók Tolsztojnak, mint költőnek ünneplése elé akadályokat gördítenének. Intézkedések történtek azonban arra, hogy sem politikai, sem pedig Tolsztoj mint vallásellenes és anarchista eszmék hirdetőjét ünneplő tüntetések ne merülhessenek fel.

Eszmék realizálása.

Budapest, szeptember 10.

Jubileumos czeczókkal bibelődő bizottságok ritkán produkálnak ötletet olyan tartalmasat és poétikusát, mint a Tolsztojt jubiláló bizottság, mely Tolsztojt a halálbüntetés elleni liga megalapításával ünnepli. Persze, ünnepeltje válogatja az ünnepeltetés módját is; és Tolsztojt másként kell ünnepelni, mint azokat, akik maguk válogatják az ünnepeltetésük módját. Tolsztojt csakis a szív ötleteivel lehet ünnepelni, hiszen ettől a jubileumtól senki sem várhat királyi tanácsosságot, vagy a stréberi kebel más vágyainak teljesülését. Szimbolomusan szép látvány, mikor egy nagy élet öszén megérten, természetesen, saját terhétől súlyosan válik el a gyümölcs a küzdelmek fájáról, — egy életmunka gyümölcse.

A poeta-Tolsztojnak, tehát a nagyobbiknak, kevés köze van ugyan az ünneplésnek ehhez a módjához, mely a prófétát köszönti. De hiszen tudjuk, hogy nagy emberek rendesen valamelyik amatőri szenvedélyükhöz tapadnak nagyobb izgalommal és lelkeséggel, mint éppen ahhoz, amely által nagygyá lettek. És valóban nem kicsinyítése Tolsztojnak, ha az ő művészi, regényírói nagysága mellett csak amatőri szenvedélynek látjuk az ő testamentum-reformáló működését. Mindenesetre kiváltságosan nagy, meleg szív lehet, melynek ezen a téren telnek be amatőri vágyai... Persze abban, hogy Tolsztojban a prófétát emelik ki ezuttal az író rovására, nagy oka van a mostani harcosságnak, annak a forradalmi kedvnek, mely egyéb alkalom híján most a Tolsztoj-jubiläum körül porzik Oroszországban. Tolsztoj barátai persze valamennyien a forradalmi párthoz tartoznak, tehát az ünneplést egy kis politikai demonstrációval kötik össze, hogy aktiv haszna is legyen egy jubileum platónikus ünnepségenek.

De maga a gondolat: valakit eszméjének realizálásával ünnepelni, amilyen kézenfekvőnek látszik, annyira szokatlan. És még különösebb gondolatokat indít utnak. Arra gondolok, hogy mi volna, ha minden nagy embert így ünnepléne: annak az eszmének realizálásával, mely életének legfőbb tartalmát jelentette? Feltételezvé, hogy ezek az eszmék igazi nagy ember eszméi és korának jellemző szülöttei, vagyis korszerű eszmék, kétségtelen, hogy az emberiség evolúciója nagyszerű szökésekkel iramodnék előre. Szó sincs róla, az emberiség önmagát jutalmazná, nagyjait ekként ünnepléven.

De ő maga? Akit ekként ünnepléne? Milyen érzéssel nézne valóra váltát az eszmének, melyért ő fiatalságának minden életösztönét, férfikorának minden energiáját odaáldozta? Az öröm érzésével? Arcot pirosító, szívet dobogató lelkeséggel?

Aligha. Sokkal inkább: szomorúsággal, csendes, rezignációs érzésekkel. És emlékező — talán egy kicsit mosolygó — melankóliával. Talán: csalódással is, nem edesebb izü csalódással, mint amelylyel czéljai rombadőlten kesereg az ember.

Mit is jelent az, ha eszménk, az a nagy, vérünkbe felszívódott, minden mozdulatunkban ösztönösen is megszólaló eszme, mely életünk tartalmává mélyült, valóra válik? Vajjon nem azt jelenti-e, röviden és egyszerűen, hogy nincsen ránk többé szükség? Hogy czélunkkal együtt magunk is megszűntünk? Hogy elmeheztünk? Hogy isten velünk? A már mehet.

Ime, az ilyen ünneplés azok közé a jelek közé kerül, melyek a legnagyobb embernek sem a halhatatlanságot juttatják eszébe. A kellemetlen, arcot sápasztó, csontokat megzúró jelek közé, melyek a nagy emberek halandó részét éppen oly kegyetlenül megzúróbbá, mint a kicsi kis csuszó-mászók legkisebbjé. Aztán meg általában, — kínosan kényelmetlen lehet a dolog! Az eszmék realizálása: egyuttal profanizálásuk is. Leomlik róluk az az ezer finom, inponderábilis, szent kicsiség, nuance, melybe a fantáziánk öltöztette. Leomlik róluk, mihelyt a gyakorlati emberek kezére kerülnek. Különösen: a költők eszméi! Bizonyos, hogy a legtöbb költő, ha megérnie adatnék, hogy minden úgy van, amint óhajtott, nyomban elfordulna a saját eszméitől, hogy olyanokat keressen helyükbe, melyek minél távolabb vannak a realizálás lehetőségétől.

Jól tudjuk: a küzdelem önczel. És jutalom: „a

küzdelem maga". A több: kevesebb ennél. És a minden: — semmi. Létünk megsemmisülése.

Hátha még valakit az a jubileum érne, hogy mindazokat a visszasságokat is láthatná, melyek tiz-husz év múlva minden eszmét a homousion és homousion kérdésvé törpítenek? A reformot mindjárt a karrikaturájával együtt? Isten óvjon az ilyen diadaltól minden diadalra vágyót!

Bayard.

UJDONSÁGOK.

Vadrózsák.

— Saphir M. G. —

I.

Letörtem azt az ágat,
Mely akkor ránk hajolt,
Hogy ajk ajkon bevallá,
Mi szívünk titka volt.

A fa milyen virágos,
Mily gazdag volt az ág,
Tekinteted mily égő,
Csengő szavad mi lágy!

És hogy meglátogattam
A régi fát megint,
A pusztá, száraz ágról,
Ah, egy levél sem int!

Letörtem azt az ágat
Amely reánk borult,
Beszéltem egyre hozzá,
S könyvem reája hullt.

S bár sirtam, bár beszéltem,
Az ág üres maradt:
Tört szíven, tört faágon
Lomb többé nem fakad!

II.

Gyakran megérdezem szívem',
Mint jött, hogy megnyeré szerelmed? —
S szívem dagad, szívem nevet
És rá mitsem felelhet!

Aztán megkérdem szívem',
Mint jött, hogy elveszté szerelmed? —
S szívem dagad, szívem zokog
És erre sem felelhet!

Aztán búsan megkérdem,
Hogy nélküled most mit mivelhet?
S szívem dagad és megtörik —
Ah, mást mit is felelhetne

Fordította:

Zoltán Vilmos.

NAPIREND. Naptár. Péntek szeptember 11. — Róm. kat.: Teodóra. — Prot.: Tomor. — Görög-orosz: aug. 29. Két sz. Ján. f. — Zsidó: Elul 15. — A nap két reggel 5 óra 32 perczkor, nyugszik este 6 óra 22 perczkor. — A hold két este 7 óra 21 perczkor, nyugszik reggel 6 óra 5 perczkor.

A földmívelésügyi miniszter fogad d. u. fél öt órakor. Királyi kiballgatás a budai királyi trónteremben d. e. 10 órakor.

Egyházművészeti kiállítás a Műcsarnokban nyitva. Belépődíj 40 fill. — Nyári kiállítás nyitva a Könyves Kálmán művészeti szalonjában Nagymező-utca 37. Belépődíj nincs. — Az Uránia Kigyó-téri szalonja nyitva. Belépődíj 20 fillér. — A Nemzeti Múzeum régiségtára nyitva. — A Szépművészeti Múzeum nyitva. — A Mezőgazdasági Múzeum nyitva. — A Néprajzi Múzeum nyitva. — A Fővárosi Múzeum nyitva. — Az Iparművészeti Múzeum zárva. — A Történelmi Képcsarnok nyitva. — A földtani intézet muzeuma zárva. — A Közlekedési Múzeum nyitva. — A Széchenyi-Múzeum zárva. — Az aquinumi múzeum nyitva egész nap. — A Technológiai Iparmúzeum nyitva. — A Ráth György Múzeum (Városligeti fasor 10.) zárva. — Az Erzsébet-Múzeum zárva. — Az orsz. levéltár oklevélkiállítása nyitva. — A nyilvános könyvtárak nyitva. — A múzeumok, képtárak, kiállítások és nyilvános könyvtárak rendszerint délelőtt 9 órától vannak nyitva.

— Vilma királynő állapota. Aberdoornból táviratozza a Reuter-ügynökség tudósítója, hogy Vilma királynő koraszülöttet hozott a világra. Egy másik távirat szerint a szülés szombaton történt. A királynő állapota kedvező. Ezekkel a hírekkel szemben illetékes helyről származó közlés szerint a szülést áprilisra várják. Az udvar

ez évben legalább októberig fog Loo-kastélyban időzni.

— A király Budapesten. Ma délután hat órakor a budai királyi várakban családi ebéd volt, amelyen ő felségén kívül Gizella bajor hercegnő, Ferencz Szalvátor főherceg és Mária Valéria főhercegasszony, Frigyes főherceg és Izabella főhercegasszony, Augustza főhercegasszony, Mária Valéria főhercegasszony gyermekei: Erzsébet Francziska főhercegnő, Ferencz Károly főherceg és Hedvig főhercegnő, valamint Augustza főhercegasszony gyermekei: József Ferencz főherceg és Zsófia főhercegnő vettek részt. A kíséreték számára marsallal volt felállítva. Gizella főhercegasszony ma este tíz óra harmincz perczkor kíséretével a fővárosból Münchenbe utazott. Ferencz Szalvátor főherceg ma esti tíz órakor Budapestről Bécsbe utazott. Frigyes főherceg és Izabella főhercegnő ma éjjel hajón Mohácsra utaztak.

— A veszprémi hadgyakorlatok. A nagygyakorlatok hadvezetősége vasárnap, e hó 13-án megy Hajmáskérre s ottmarad a gyakorlatok befejezéséig. Ugyancsak vasárnap érkeznek meg Veszprémbe a katonai vezető személyiségek legnagyobb része és a királyi főhadiszálláshoz beosztott személyek, még pedig Lipót Szalvátor főherceg tábornagy, tüzérségi főfelügyelő, Frigyes főherceg tábornagy, a cs. és kir. Landwehr főparancsnoka, báró Schönaich tábornagy közös hadügyminiszter, gróf Uexküll-Ghyllenband lovassági tábornok, csapatfőfelügyelő, Klöbucsar lovassági tábornok, a m. kir. honvédség főparancsnoka, Jekelfalussy tábornagy, m. kir. honvédelmi miniszter, Georgi altábornagy, cs. kir. honvédelmi miniszter. A királyi főhadiszállás parancsnoka strausenburgi Arz Arthur vezérkari testületbeli ezredes, aki mellé Kutschera Richárd ezredes, valamint Filz Alfréd és Ferjentsik Ottokár századosok vannak beosztva. A legfelsőbb főhadiszállás irodahelyiségei a püspöki palota mellett, Vár-utca 6. szám alatt vannak. Szeptember 14-én, hétfőn kezd meg működését a hadgyakorlati sajtóiroda, melynek tagjai: Hoen Miksa lovag alezredes, valamint Lustig Gyula és Burger Márton századosok; hivatalos helyisége a Vár-utca 7. szám alatt levő püspöki papnevelő-intézetben van. A sajtóirodához tartozik a magyar és az osztrák sajtó egy-egy képviselője.

— A trónörökös és a német császár. Urvilleből érkezett távirat jelenti, hogy Vilmos német császár és Ferencz Ferdinánd trónörökös kíséretükkel reggel nyolcz órakor automobilon a hadgyakorlatok színterére mentek.

Ferencz Ferdinánd főherceg ma a német császár társaságában végig nézte a kék-pártnak az elmúlt éjjel északnyugati irányban visszahúzódott vörösek ellen irányuló támadását. Délután 1 órakor véget érték a hadgyakorlatok. A császár kritikája után a főherceggel automobilon Erville kastélyba ment, hol lakoma volt, amely után a főherceg elbucszva a császártól, kíséretével és a diszszolgálattal automobilon Metzbe ment. Vilmos császár a főherceg kíséretének több tagját kitüntette. Ferencz Ferdinánd főherceg délután 5 órakor Metzbe érkezett. Kévszel ezután folytatta útját vasuton Salzburg felé.

— Izabella főhercegnő az egyházművészeti kiállításon. Izabella főhercegnő ma délután udvarhölgye kíséretében meglátogatta a városligeti műcsarnokot, amelynek termeiben nyertek elhelyezést a magyar iparművészek alkotásai. A Műcsarnok lépcsőzetén Alpár Ignác az Iparművészeti Társulat alelnöke, Radisich Jenő miniszteri tanácsos, az Iparművészeti Múzeum igazgatója, Györgyi Kálmán az Iparművészeti Társulat igazgatója és Mihalik Gyula, a kiállítás rendezője, siettek a főhercegasszony fogadására. Izabella főhercegnő melegen üdvözölte az urakat és azok kíséretében bevonult a termekbe. Alpár Ignác, Radisich Jenő és Mihalik Gyula kalauzólása mellett érdeklődéssel nézte végig a tárgyakat és többször adott kifejezést elragadtatásának. A főhercegasszony körülbelül egy óra hosszat időzött a kiállításon s ezután elismerését és köszönetét fejezve ki, elbucszott az uraktól, kocsiára ült és felhajtatt a Várba.

— Az udvari főméltóságok Budapesten. Gróf Thun Miksa főudvarmester, gróf Gudenus Lipót főkamrás, gróf Cholowiezski-Myszka Ede főszertartásmester, valamint gróf Paar Alajos lovassági tábornok és gróf Beck Frigyes tábornagytörök kapitányok Budapestre érkeztek.

— Uj egyetemi tanár. A király a vallás- és közoktatásügyi miniszter előterjesztésére dr. kövesdi Boér Eleket Kisküküllő vármegye tiszteletbeli főjegyzőt és tudományegyetemi magántanárt a kolozsvári tudományegyetemen, a közigazgatási és a pénzügyi jog tanszékére, a rendszeresített illetményekkel nyilvános rendkívüli tanárrá kinevezte.

— A bolgár fejedelmi pár Budapesten. A bolgár fejedelem és neje, akik e hó 23-án érkeznek ő felsége látogatására Budapestre, a királyi várakban szállanak meg. Már 23-án nagy diszebed lesz a fejedelmi vendégek tiszteletére, akikkel ugyanaznap este ő felsége a magyar királyi Opera előadását is megnézi.

— Uj főispáni titkárok. Gróf Andrássy Gyula belügyminiszter dr. Lengyel György vármegyei főjegyzőt a belügyminisztériumhoz miniszteri segéd-titkárrá nevezte ki és főispáni titkári minőségben szolgálattételre Alsó-Fehér vármegye főispánja mellé rendelte ki, Hegyemegye Kiss Pál tiszteletbeli szolgabíróját a belügyminisztériumhoz fizetés nélküli miniszteri segédfogalmazóvá nevezte ki és főispáni titkári minőségben szolgálattételre Udvarhely vármegye főispánja mellé rendelte ki.

— A román kereskedelmi miniszter kalandja. A bukaresti Vitorul, amelyet tudvalevőleg Braffianu Jon, román belügyminiszter inspirál, szeptember 9-iki számában a legutóbb előfordult, ismeretes brassói incidensről a következőket írja:

— A romániai lapok egy része nem szűnt meg élénk kommentárokkal fűszerezni Carp Antal miniszternek ugynevezett brassói esetét. Mi nem szótunk hozzá ez esethez mind e mai napig, mivel azon a véleményen vagyunk, hogy nem illő egy államnak egész közigazgatását felelőssé tenni egyetlen ember illetlen és rosszakaratu magaviseletéért és ez annál kevésbé illő, mert a felsőbb hatóságok nemcsak, hogy nem vállaltak közösséget amaz illetlenséggel, hanem ellenkezőleg, a megérdemelt büntetésben részesítették. Ha megtörtént, hogy egyes esetekben a magyar közvélemény ellensége indulata nyilvánult ellenünk, ezt nem írhatjuk a hatóságok rovására, amelyek egyáltalán korrektül jártak el és a két állam barátságos viszonyával egybehangzó magatartást követtek. Az esetnek tehát, úgy, amint megtörtént, nincs az a fontossága, mint amelyet némely román lapok szinte önmaguk megerősítésével tulajdonítanak neki.

— Idegen rendjel. A király megengedte, hogy Pösfay Virgil cs. és kir. konzul az olasz koronarend és a „Rumánia csillaga”-rend tisztí keresztjét, a porosz korona-rend III. osztályát, valamint a román jubileumi éremet elfogadja és viselje.

— Az új Royal-Orfeum. Már az utolsó munkálatot végzik az Erzsébet-körút 31. szám alatt épülő Royal-Orfeumban, mely mint a magyar műépítészet egyik remeke, október 1-én felavatásra kerül. Gáál Bertalan tekintélyes fővárosi műépítész a nehéz feladatot ritka szerencsés kézzel oldotta meg s úgy az építmény maga, mint a kényelmes és teljesen modern belső berendezés a külföldi szakköröknek figyelmét már is felkeltette. Különös gonddal készültek a szellőztető- és fűtő-készülékek, a nézőtér naprendszertől világítása pedig egymagában is látványosság lesz. A színpad méreteire és berendezésére nézve is egyike a legtekélyesebbeknek. A megnyitásra, mely október 1-én, csütörtökön nagy ünnepségek keretében fog lefolyni, különös gondtal készül a Royal-Orfeum igazgatósága. A műsor az orfeum részben általánosan elismert nagyságoknak lesz szerencsés találkozására, azonkívül Eysler operettje, a „Vera Violetta” is oly általános sikert aratott a közönség minden városában zenéjének szépségével és szellemes szövegével, hogy a hozzákészített díszes és látványos kiállításal együtt Budapest is hamar fog hódítani. A mérsékelt helyáras (erkélypáholy öt személyre 20 kor., zenekari ülés 4 kor., zöllye 3 kor., támlásszék 2 kor., első emeleti páholy öt személyre 15 kor., azonkívül 1.50 és 1. koronás helyek) a főváros egyik legolcsóbb szórakozó-helyévé avatják az új Royal-Orfeumot, mely a város szívében, minden oldalról egyáltalán kényelmes közlekedés útján legkönnyebben hozzáférhető. Az elsőemeleti díszes nagy tálkerben kiváló külföldi táncaatrakciók lesznek s a Royal-Orfeum állandó nagy zenekarán kívül Balogh Károly népszerű zenekara fog hangversenyezni.

— Oberschall Adolf halála. A magyar legfelsőbb bíróság elnökének, Oberschall Adolfnak halála váratlanul és fájdalmasan érintette a kir. Curia tagjait. Oberschall, régebben Opreschall érdeme kiválóan az, hogy a kir. Curia a nagy hátralékot feldolgozta s a legfelsőbb bíróságot sok felesleges munkától mentesítette. Halálának híre Bernáth Géza, a kir. Curia másodelnöke, ma délre összes ülést hívott egybe, amelyen költői szavakkal parentálta el a megboldogultat.

— Mély és nagy gyász kíséri őt sirjába — mondotta a szónok. Gyászol a tudományos világ, a jogkereső és jogászközönség, gyászol az egész magyar igazságügy, és méltán. Mert ha valaki majdan megírja a magyar igazságügy fejlődésének az utolsó negyven évre eső történetét, bizonyára egyik legfényesebb helyet jelöli ki benne az ő számára, aki széleskörű nagy tudásával, mindennekfelett pedig mint bírő, a törvény alkalmazásában kifejtett átható bölcsességével korára, kortársaira, környezetére irányadólag hatva, hervadhatatlan érdemeket szerzett a magyar igazságügy mai állapotának megteremtése körül.

Indítványára a jegyzőkönyvben megörökítették az elhunyt érdemeit, gyászjelentést adnak ki, s temetésére küldöttséget menesztenek Bernáth Géza másodelnök vezetésével. Elhatározta továbbá az összes ülés, hogy a ravatalra koszort helyez s a családhoz részvétíratot intéz, valamint, hogy az elhunyt elnök arczképét lefesteti.

Ezenkívül a másodelnök nyomban felajánlotta a Curia kupolacsarnokát, ahol annak idején Szilágyi Dezső volt igazságügyminiszter ravatala is állott. A gyászbaorult család azonban nem fogadhatta el az ajánlatot, mert halottját a rózsahegy-i családi sirboltba helyezik örök nyugalomra.

Az ügyvédi kamara ma választmányi ülést tartott, amelyen dr. Brüll Ignác, a kamara helyettes elnöke kegyeletes szavakban emlékezett meg az elhunytól. A kamara elhatározta, hogy részvétíratot intéz a családhoz és koszort tesz a ravatalra. Az Országos bírői és ügyvédi egyesület nevében Orcsák Károly kuriai bírő, elnök kondoleált a családnak.

Dr. Wlassics Gyula, a magyar közigazgatási bíróság elnöke, Oberschall Adolfnak, a m. kir. Kuria elnökének elhunyt alkalmából a következő részvétíratot intézte a kir. Curiahoz:

Ugy a magam, mint a vezetésem alatt álló közigazgatási bíróság nevében legmélyebb részvételmnek adok kifejezést azon nagy vesztéséget, amely a m. kir. Curia elnökének elhunytával érte. Nemcsak a bölcseletem alatt állott kir. Curia, hanem az egész magyar bírői kart sújtja a nagy vesztés. Emléket az elhunytnak mi is híven megőrizzük, mint az igazi bírői jellem és a bírői hivatás gyakorlatában kifejtett nagyszabású tevékenység mintaképét.

Egyben dr. Wlassics Gyula intézkedett aziránt, hogy az elhunyt ravatalára a közigazgatási bíróság részéről koszoru helyeztessék.

— Egy tábornok balesete. Szombathelyről Sagerburg tábornok súlyos balesetéről kapjuk a hírt. A tábornok Marburgból ment Körmenre s a hercegi várkastélyban szállott meg. Amikor lovait akarták az istállóba vezetni, az egyik ló kirugott s a tábornok lábszárát oly szerencsétlenül rugta meg, hogy eltört. A beteghez Marburgból megérkezett háziorvosa, aki a tábornokot hazaszállította. A lovasdandár parancsnokságát Horváth Lajos, a 11. huszárezred ezredese vette át helyette.

— A Magyarországi Hirlapírók Nyugdíjintézetének igazgatósága elnöke, dr. Falk Miksa elhunyt alkalmából holnap pénteken délelőtt 11 órakor az intézeti helyiségben rendkívüli ülést tart, amelyre a tagokat ezen az uton hívja meg. Az ülés tárgya a teendő intézkedések megtétele. — A Budapesti Ujságírók Egyesületének választmánya dr. Falk Miksa halála alkalmából holnap, pénteken délután négy órakor rendkívüli ülést tart, melyre a választmány tagjait ezuton hívja meg az elnökség.

— A privigyel apácakolostor felszentelése. E hó 8-án avatta fel a privigyel apácakolostort Radnay Farkas besztercebányai püspök a kerületi papság segédletével. Az ünnepélyen a vármegyét gróf Willeczek Frigyes főispán és Langhammer Vincze főjegyző képviselte. Az avatást több száz terítékű bankett követte.

— A német császár és a cumberlandi ház. A cumberlandi herceg másodsülött fia, Ernő Ágost braunschweigi és lüneburgi herceg, ak tudvalevőleg a tavasszal a német hadsereg kötelékébe tartozó bajor hadseregbe belépett, résztvesz az idej császárgyakorlatokon és ebből az alkalomból jelentkezni fog Vilmos császár előtt. Ezzel a hírről kapcsolatban irányadó helyen kijelentik, hogy természetes dolog, hogy Ernő Ágost herceg a most folyó hadgyakorlatokon bemutatkozik a császárnak. Hiszen ő tisztje a bajor hadseregnek, amely viszonyban résztvesz a császárgyakorlatokon. Hiba volna, ha ebből a tényből politikai következtetéseket vonnának le. Sőt határozottan hangsúlyozni kell, hogy az államjogi viszony éppen úgy nem változott és belátható időn belül nem is fog megváltozni, amint Vilmos császárnak a cumberlandi házhoz való személyes helyzete sem változott. Vilmos császár maga személyét illetőleg már uralkodásának kezdetétől óta mindenkor barátságos érzületet tanusított a Welf-ház irányában. Trónralépése után haladéktalanul elrendelte a Welf-kincsek kiadását és a cumberlandi herceg két leányát, Mária és Alexandra hercegnőket, akik mindketten német hercegekhez mentek nőül, lovagiasan és barátságosan fogadta. Különösen Alexandra hercegnő, aki a mecklenburg-schwerini nagyherceg felesége lett, ismételen elragadtatással emlékezett meg arról a szívélyes fogadtatásról, amiben Vilmos császár részesítette. Végül pedig Vilmos császár semmiféle akadályt nem gördített Ernő Ágost herceg kívánsága elé, amikor a bajor hadseregbe kívánt belépni. A császár akarata ellen bizonyára nem történt volna meg a herceg felvétele a bajor hadseregbe. A Hohenzollerneknek a cumberlandi házhoz való viszonya, amennyiben a személyes és magánérindkezésről van szó, a hannoveri királyné halála óta ennyiben megváltozott. Politikai tekintetben azonban semmiféle változás nem állott és belátható időn belül nem is fog beállani.

— A nagybeteg Eulenburg. A tegnapi nap folyamán — így közli ezt egy Berlinből érkezett távirat — a beteg Eulenburg Fülöp herceg állapota oly rosszra fordult, hogy rokonai aggódnak életéért. Udvarmesterével folytatott beszélgetése közben görcsöket kapott s csak akkor szüntek meg ezek, amikor morfiomot fecskendeztek a bőre alá. Az „Universal Korresp.” jelenti, hogy a berlini államügyészség bizonyos előfeltételek mellett hajlandó beleegyezni abba, hogy Eulenburg herceget a fogságból kibocsássák. Azt beszélik, hogy az államügyészség a jövő héten, Isenbill főállamügyész hazaérkezése után, Krauss tanártól szakértői véleményt fog kérni és ha ez a szakértői vélemény úgy fog szólni, hogy Eulenburg herceg állapota javult, akkor a herceget azonnal átviszik a vizsgálati fogházba és megindítják az új tárgyalást. Ha azonban azt fogja mondani a szakértői vélemény, hogy a herceg állapotában belátható időn belül nem várható javulás, akkor az ügyészség amellett fog állást foglalni, hogy a vizsgálati fogságot bizonyos kautélák mellett szüntessék meg. Az erre vonatkozó indítványt előreláthatólag a védelem fogja megtenni, az ügyészség pedig nem fogja ellenezni, ha Eulenburg herceg aláveti magát annak, hogy liebenbergi kastélyában bizonyos rendőri felügyeletet gyakoroljanak.

Eulenburg herceg állapota nem javult. Tegnap este többször volt szivgörcse s az orvosok morfiument adtak neki. Ereje szemlátomást csökken, de közvetlen veszedelem nincs.

— Zeppelin leánya menyasszony. Gróf Zeppelin családja nemsokára nászünnepet fog ülni. A gróf leányát eljegyezte Brandenstein főhadnagy.

— Wright röpülőgépe. Wright Orville egyre nagyobb eredményeket ér el aeroplánjával. Tegnap délután megint felszállt s ezuttal hatvankét percig s tizenöt másodpercig maradt a levegőben. A felszállást Weight hadügyminiszter és Metcalf tengerészeti államtitkár is végignézte.

A tengerészeti kormány meg akarja vásárolni a Wright-testvérek röpülőgépét, mielőtt a képviselőház a megfelelő pénzüsszeget megszállja.

— **A fiumei tengerészek újabb sztrájkmozgalma.** Fiuméből érkezett távirati tudósítások szerint a Magyar-Horvát Hajóstársaság gépészei ismét elégedetlenkednek. A mind nagyobb arányokat öltő elégedetlenség oka, hogy a társaság igazgatósága a 400 és 200 koronás drágasági pótlékon kívül a megígért kedvezményeket ma sem adta meg. A szolgálati pragmatika ügyében pedig, amiért első sorban lépnek sztrájkba, semmi intézkedés sem történt. Kellemtlenül érinti a gépészeket az is, hogy a drágasági pótléknál különbséget tesznek nők és nőtlen gépészek között, holott az általános drágaság egyformán sújtja őket. A szolgálati idő arányos beosztása tekintetében sincs változás. A gépészek azt is hangsúlyozzák, hogy a kapitányok nem támogatták őket teljes odaadással, hanem cserbenhagyták őket éppen a legfontosabb pillanatban. Az elégedetlen gépészek gyakran tartanak összejöveteleket, hogy helyzetüket megvitassák.

— **Lázadó bosnyák tartalékosok.** Maglájiban, az ottani állomáson kétszázötven bosnyák tartalékos fellázadt és erőszakosan megállították a vonatot. A hadügyminisztériumot Maglájából az alábbi táviratban értesítették a lázadás okáról: Az I. számú boszniai gyalogezred vezérparancsnoka miatt voltak elkéseseredve, hogy több napon és éjjelen át katonai vonaton szállították őket. Amikor Maglájba érkeztek, ahová éppen akkor egy postavonat jött, azt követelték, hogy ezzel a vonattal szállítsák őket tovább. A katonai vonat lokomotívját lekapcsolták s megakadályozták ennek a vonatnak az elindulását. Végre sikerült őket rábírní arra, hogy a katonai vonattal utazzanak tovább, amelyre azután a megállapított időben eljutottak rendeltetésük helyére.

Szarajevóból táviratozzák, hogy a maglaji állomáson tegnap fellázadt kétszázötven boszniai szabadságot tartalékos éjjel 11 órakor érkezett katonai fedezet alatt a sarajevói állomásra, ahol egy zászlóalj várta feltüzött szuronyával. A zendülőket a barakkfogóságba szállították s valamennyiüket haditörvényszék elé fogják állítani.

— **Dreyfus merénylete.** Ma kezdődött a párisi esküdtbíróóság előtt a főtárgyalás Gregori ellen, aki azzal van vádolva, hogy folyó évi június 4-én a Pantheonban gyilkos merényletet kísérelt meg Dreyfus Alfréd ellen, Dreyfus Alfréd, ennek fia és testvére Mathieu mint tanúk jelentek meg. A karzatok zsufolva voltak elegáns közönséggel.

A tárgyalás további folyamán Gregori bevallotta, hogy tervszerűen járt el, arra nézve azonban megtagad minden felvilágosítást, hogy Dreyfust megakarta ölni. Kijelentette, hogy nem sajnálja tettét, sőt hasonló körülmények között ismét megtenné azt, mit elkövetett.

— **Nem lesznek ellenőrzési szemlék.** A hivatalos lap mai száma közli, hogy a közös hadsereg nem tényleges állományu legénységének ellenőrzési szemléi a közös hadügyminiszterrel egyetértéssel hozott határozat folytán, a honvédség nem tényleges állományu legénységének ellenőrzési szemléi pedig jelen rendelet alapján, ebben az évben nem tartatnak meg. Kivételt képez, hogy a tartalékos (póttartalékos) hadapródok és hasonló állásukak, valamint a tartalékos (póttartalékos) hadapródjelöltök, akár a közös hadsereg, akár a honvédség kötelékébe tartoznak, kötelesek ugy az idén, mint ezentúl évenként fő-, esetleg utó bemutatásra megjelenni, amire nézve különben felsőbb parancsnokságaik által is utasítatni fognak. A tiszti bemutatók az eddigi módon a folyó évben is megtartatnak. A népfölkelés időszakos jelentkezési kötelezettsége, mely a múlt években szünetelt, a folyó évben újra életbe lép; erre nézve azonban külön intézkedés történik.

— **Letartóztatott ékszerész.** A rendőrség családja miatt letartóztatotta Molnár Bernát budapesti ékszerészt. Molnár a minap megvette Barth Gyula ékszerésznek a Rákóczi-ut 32. száma alatt levő üzletét, amelyen száználötszáz korona passzíva van, az aktív ellenben csak huszezer korona. A hitelezők azonban nem egyeztek bele az üzlet eladásába és csődöt kértek Barth ellen. Közben azonban Molnár átvette az üzletet s amit lehetett, azt hamarosan elkötvavetélte. A hitelezők erre följelentést tettek ellene. Megindult a nyomozás s a vége az lett, hogy Molnár a rendőrség kezére került.

— **A sikkasztó dán miniszter.** A Vossische Zeitung tudósítja táviratozza Kopenhágából: Az Alberti-affér foglalkoztatja kizárólag a közvéleményt. A pénzpiac nyugodt, mert a kormány segítő-akciót fog indítani a bajba jutott parasztszövetkezések és a kárvalott kisemberek érdekében, mihelyt a sikkasztások összege föl lesz derítve. Alberti czellájában egészen meg van törve. Megengedték neki, hogy felesége meglátogassa s a vizontlátás megrendítő volt. A takarékpénztárak főfelügyelője az előzetes vizsgálatról szóló jelentést ma adta át a kormány-nak. A pénzügyminiszter és a belügyminiszter ezután azon intézkedések felett tanácskoztak, amelyek lehetővé tennék, hogy Alberti volt igazságügyminiszternek a parasztszövetkezésre elkövetett manipulációinak kedvezőtlen hatása enyhíthessék. Az összes deficit e szerint mintegy 10¼ millió korona, amely összegből 1,900.000 korona a bizalmi férfiak által jegyzett biztosíték-összeg által fedezve van. A pénzügyminiszter ezután a vezető bankárokkal beszélt meg a helyzetet.

— **A Lasker—Tarrasch mérkőzés.** Ma folytatták a világbajnokságért folyó mérkőzés nyolczadik játszmáját. A tegnapi föggőben maradt rendkívül érdekes állás nagy publikumot vonzott a mérkőzés színhelyére, mert érdekes küzdelmet reméltek. A kíváncsi nézőket azonban csalódás érte, amennyiben dr. Lasker lecserelevén a gyalogokat, teljesen kinyenlített az állást, minél fogva a játék néhány lépés múlva remissel végződött. A match állása: dr. Lasker 5, dr. Tarrasch 1, remis 2.

— **Ázsiai kolera Oroszországban.** Napokkal ezelőtt megemlékeztünk a Péterváron fellépő ázsiai koleráról, melyet most már a bakteriológiai vizsgálat is megerősít. A koleraeset nem kívülről hurczolták be, hanem a város területén belül történt a fertőzés. Eddig tíz gyanús beteget szállítottak a kórházba. A kolera elterjedése ellen nagy óvintézkedéseket tettek.

Varsóból jelentik, hogy a kolera rohamosan terjed a Visztula mentén. Kiewben a szegények lakta városrészben fordul elő a legtöbb koleraeset és Kiew környékén sok falu meg van fertőzve. A hivatalos vizsgálat konstataulta, hogy a Dnjeper folyóban kolera-bacilusok vannak. A podvelecsikai rendőrség táviratilag értesítette a lembergi városi tanácsot, hogy a déloroszországi kolera vidékekről sokan utaztak a gyorsvonaton Lembergen át Bécs felé. A lembergi rendőrség várja a vonatot és az utasokat öt napos orvosi megfigyelés alá fogják helyezni.

— **Szélművész.** Gróf Zichy Andor földbirtokoshoz beállított egy csinos, jól öltözött fiatalember, aki Belezna y Ódon festőművésznek mondotta magát.

— **Luzernbe kellene utaznom.** — mesélte, mert ott tizenkétezer márkás festészeti munkát kaptam. De hát, sajnos, nincs éppen semmi pénzem. Hoztam egy kis képet, amelyet a téli tárlatra készítettem, most azonban szívesen tudnék rajta.

A mágnás hitelt adott a szimpatikus modoru fiatalembernek s rögtön megajándékozta száz koronával, Belezna y nagy hálálkodás közepette ott-hagyta a képet. Később megtudta a gróf, hogy Belezna y nagyon sok mágnást fölkeresett ugyanolyan ürügygel s kisebb-nagyobb összegeket esalt ki tőlük. Többnyire azt mondta, hogy a képeket ő, vagy Neogrady Antal festette. Az is kiderült, hogy a gyöngy mázolmányokat egy Schreiber nevű szobafestő gyártotta. A gróft nagyon boszantotta ez a becsapás, följelentést tett Belezna y ellen. A rendőrség megállapította, hogy a fiatalember igazi neve Baum Ódon, huszonnyolcz éves, foglalkozás nélkül való szélművész. Kihallgatása után le is tartóztaták, de ma délbén szabadon bocsátották, mintán ügyvédje megtérítette a gróf kárát.

— **Zsákba varrt holttest.** Hullban történt az alábbi, a bűnkrónikában is példátlan eset. Ma reggel egy épülfőfőben lévő ház pinczéjében a munkások egy zsákot találtak, amelynek szája ugy volt bekötve, hogy a kötel föjtogatta egy fiatal leánynak a nyakát. A szerencsétlen teremtsnek egy pár keztyű volt a szája gyömszőlve, amelytől már majdnem megfulladt. A leányt a kórházba vitték és életre keltették. Azt vallotta, hogy tegnap este egy férfi egy ház kapuja alá lökte, ott megkinozta és addig föjtogatta, míg elájult.

— **Egy különös herceg.** A minap leányszöktetés miatt letartóztatott Massini Gaudiosi hercegről esodálatos hitóriákat mesélnek az olasz lapok. Egy ízben valami kihágásért nagy pénzbüntetésre ítélték a herceget; miután nem fizette meg, a hatóság a pénzbüntetést átváltoztatta börtönbüntetésre. Egy csendőrtiszt egy reggel beállított a herceg lakására, hogy az elfogatási parancsot végrehajtsa. A herceg szeretetremlőten üdvözölte és kérte, hogy egy pillanatra foglaljon helyet, miután még sürgősen magához akar venni néhány iratot. Mialatt a csendőr a szalonban várakozott, a herceg, aki tartalékos hadnagy, a hálózobába ment, gyorsan felöltötte a diszegenruháját és azután visszatérve, mint felebbvaló, a csendőrt „vigyázz!” állásba állította, fel és alá defiliroztatta és azután megmagyarázta neki, hogy őt, mint hadnagyot, legalább is kapitánynak kell letartóztatnia. A szegény csendőr örült, hogy kijutott az ajtón. Máskor, amikor egy ízben elfogyott a pénze, egy barátjának neve alatt ezt sürgönyözte az anyjának: „Fia hirtelen meghalt. Megfelelő temetést nem lehet hatezer lírán alul kapni.” A szegény öreg anyja nyomban elküldte a pénzt és az egész családjával gyászt öltött. A bolond gróf csak két hét múlva tért haza, hogy bocsánatot kérjen az anyjától a rossz tréfiért. Egyszer pedig utazás közben fogott el a pénze. Egy vasuti állomáson az állomásfőnöktől kért kölcsön harmincz lírát. Miután azonban hónapok multán sem fizette vissza, az állomásfőnök elküldte hozzá egy emberét. A herceg erre átadott ennek az embernek tartozása fedezésére egy ezüst czukorkakészletet, azt mondván, hogy nincs pénze. Alig lépett ki azonban ez az ember a villa kapuján, a herceg utána kiáltott: „Tolva, fogják meg!” És a szolgálk el is fogták. Hasztalan védekezett, hogy a herceg adta oda neki az ezüstműt, becsukták. A herceg csak négy nap múlva mondta meg az igaz ténnyállást. A szegény ember addig fogva volt.

— **A Petráss Sári sofförje.** Pár nappal ezelőtt a hírhedt színészről sofförök egyik legtipikusabb és egyszersmind legrakonzátlanabb példányára, Kiss Ernő, a Petráss Sári sofförje revolvért fogott egy Puszkás András nevű becsületes fuvaroskocsisra, akit a nyakán életveszélyesen meg is sebesített. Az affér kint történt a Hungária-ut és a Tábornok-utca kereszteződésénél. Okot a vitára Petráss Sári kedvence szolgáltatott, aki azonban azzal védekezett a rendőrségen, hogy önvédelemből használta a fegyverét. Időközben kihallgatták az ügyben az eset szemtanuit is, akik azonban egészen másként tudják a dolgot, mint ahogy Petráss Sári személfénye szeretné. A tanúk elmondták, hogy a sofför élete egyáltalán nem volt veszedelemben, mert valami száz lépésnyi távolságról sietett vissza csupán csak azért, hogy a fuvaroskocsisba belelöhessen. E vallomások alapján Kiss Ernő soffört ma délután letartóztatták. Igen ajánlatos volna, hogyha valamennyi színészről soffört ilyen biztos zár alá raknák, mert ma-holnap odajutunk, hogy ezek a rakonzátlan, elkényeztetett síhederek megutáltatják mindenkivel magát az automobil-sportot a találmánnyal együtt.

— **Elhamvadtt község.** Pusztító tüznek esett tegnap áldozatul Izsa komárommegyei község nagy része. Déli 1 órakor a községnek a Duna feleli oldalán támadt a tűz és rövid idő alatt két ház-sor lángokban állott. A határban dolgozó lakosság kétségbeesve rohant haza a szántóföldekről, hogy legalább ingóságait megmentsse. A pusztító lángokat nagynehezen 6 órakor a helyszínére siető komáromi tüzoltóság segítségével és önfeláldozó munkájával sikerült elnyomni. Leégett 120 ház a hozzátartozó összes melléképületekkel, a betakarított gabonane-műekkel és takarmánnyal együtt. A kár megköze-líti a 300.000 koronát.

— **Házasságok.** Bondy Zsigmond e hó 20-án vezetni oltárhoz a kaposvári izraelita templomban Stein Elzát.

Rainer Gyula magánhivatalnok, a bécsi Magyar Egyesület házagnya eljegyezte Götzl Henriettét, a Götzl és Stern cég beltagját Bécsben. Toroczkói Wiegand Ede iparművész szeptember 7-én tartotta esküvőjét Marosvásárhelyen Kégl Margittal, a marosvásárhelyi felsőbb leányiskola tanárnőjével.

— **Nászajándékok.** jegygyűrűk legelőnyösebben Polgár Kálmán műorás ékszertelepén, Budapest, VII., Erzsébet-körut 29., I. em. szerzhetők be. Nagy ké-nes album-árjegyzék bérmentve küldetik.

— **Egy soknevű ur.** Egy budapesti magánzórnagy tegnap följelentést tett a rendőrségen Csetényi József ügynök ellen, hogy 3000 koronáját kicsalta. A panaszos elmondta, hogy Csetényi udvarolt neki és azt ígérte, hogy ha valami tisztességes egzisztenciához jut, elveszi feleségül. A könnyen-hívó özvegyasszony, akinek tetszett a vőlegényjelölt széptevése, felült az ígéreteknek és elhatározta, hogy maga lesz segítségére Csetényinek valami üzletalapításban. Az elhatározást csakhamar követte a tett is. Az özvegy 3000 korona kölcsönt vett föl szentlőrinci ingatlanára és ebből a három-ezer koronából egy mozgófénykép-színházat vásárolt Csetényi számára. Itt Budapesten azonban nem kaptak engedélyt a látványos üzlet megnyitására, ennek folytán úgy határoztak tehát, hogy Csetényi vidéki körutra indul a kinematográf-készülékkel. A jövedelem egy részét mindig ideküldi majd az asszony számára, aki azt valami bankban helyezi el s ha egy kis félrerakott pénzcskéjük lesz, megtartják a lakodalmat. Csetényi el is utazott, pénzt azonban egyetlenegyszer sem küldött az asszonynak, sőt panaszkodó levelet is írogatott, hogy nem kap sehol mutatványos engedélyt, mert nem tudja igazolni, hogy a mozgókép felszerelésnek ő a tulajdonosa. Az asszony erre egy nyilatkozatot küldött Csetényinek, amelyben tanuk előtt kijelenti, hogy a készülékek tulajdonjogáról a Csetényi javára lemond. Ezután egy pár hétig írogatott még Csetényi az asszonynak, végül azonban elmaradoztak a levelek és egy idő óta hirt se hallott magáról a főlegényezett vőlegény. Hiábavaló volt az érdeklődés, hiába írt, hiába táviratozott utána az asszony, Csetényinek nyoma veszett. Most végre följelentést tett ellene család és házasságszédelgés miatt. A rendőrség a följelentés alapján megindította a nyomozást és mindenek előtt megállapította, hogy az állítólagos Csetényi tulajdonképpen Spitzer Józsefnek hívják, de igen jól ismeretes a rendőrségen egyéb neveken is. A jeles ur valamikor szabó mesterember volt, de aztán a házasságszédelgői pályára adta magát s mint ilyen, börtönt is ült többnejűség miatt. Szédelgéseivel nemzetközi világrekordot ért el, mert nincs az öt világrésznek policziája, amely nem ismerne. Üzleteiben a Spitzer és Csetényi neveken kívül még vagy egy tucat más nevet használ. Hívják dr. Fischernek Markusz és József keresztnévvel váltakozva. Hívják Csátary Józsefnek, sőt Jussuf bejnek is, ha Ázsiát szerencsétlenül látogatásával. A rendőrség a jeles firma priuszát, polgári nyelven szólva, a törzslapját ma délelőtt táviratilag küldötte meg az összes vidéki rendőrségeknek a letartóztatási parancsral együtt. Az intézkedésnek ma délutánig meg is lett a kellő fogantatja, mert Csetényi alias Spitzer Józsefet Zsolnán letartóztatták. Holnap valószínűleg felhozzák a fővárosba.

— **Zavargó munkások.** Glasgowban háromezer munkanélküli tegnap éjjel felé a Georges-squarren gyülekezett, ahol izgató beszédekkel mondtak. A rendőrség beleavatkozott és szétszórta a tömeget, amely azonban újból összegyűlt és kiabálva és énekelve ama városrész felé vonult, ahol a jómódu osztály lakik. A tüntetők vezetői a polgármester lakása elé akarták vezérelni a tömeget. Hirtelen azonban lovas rendőrség jelent meg, amely a tömeget szétugrasztotta. A tüntetők elszórt tömegekben a városba tértek vissza, ahol azonban szétkergették őket. Több letartóztatás történt. A rendőrlégények botjait használták és sok tüntetőt fejükön megsebesítettek. A rendőrség széleskörű intézkedéseket tett a zavargások megakadályozására.

— **Öngyilkos zenetanár.** Ubl Ferenc zenetanár holttestét a Marosból kifogták. Ubl néhány nappal ezelőtt eltűnt. Azt hitték, valami merénylet áldozata lett, de kétségtelenné vált ma, hogy öngyilkossági szándékából ugrott a Marosba, hol halálát lelte.

— **Riadalom egy pékműhelyben.** III. és Antal pékmester műhelyében, a Sándor-utca 23. száma alatt nagy riadalom volt ma. Törös Sándor sütősegéd, aki az alkalmazottak bizalmi embere volt, ebben a minőségében szerényebb munkára nógatta egyik szaktársát, Kelenics Mladent. Ebből szóváltás keletkezett, verekedés is támadt s a bizalmiférlőt Kelenics csunyan összeszurkálta. Töröst a Rókus-kórházba kellett szállítani. Kelenicset pedig letartóztatták.

— **Ujczok bevonulása.** A közös hadsereghez besorozott ujczoknak a hadügyminiszter rendelete értelmében ez idén október 6-án kell csapatalkhoz bevonulni. A fővárosi katonai ügyosztály már szét is küldötte a főváros területén tartózkodó ujczoknak a behívójegyüket. Az egyéves önkénteseknek, valamint a haditengerészethez tartozó ujczoknak azonban ugyanezen rendelet értelmében október elsején kell bevonulniuk. E helyen megemlítjük, hogy a hadügyminiszter az általános helyőrségváltás alkalmából elrendelte, hogy az 1906-ban besorozott magyar honosságú legénységet, ha az ujczok bevonulása folytán a létszám betelik, csak abban az esetben szabadsághozhatják, ha azok szolgálati idejük 1906 október 1-je előtt kezdték meg. Az 1905-ben besorozott katonák, akik igényt tarthatnak a szabadságolásra, de akiknek tovább szolgálása kívánatos lenne, ha önként egy évi továbbszolgálatra kötelezik magukat, ezért három fegyvergyakorlatot számítsanak be nekik. Az idén a szabadságot és tartalékos léket nem tartják meg. A tiszti föellenőrzési szemléket nem tartják meg. A tiszti föellenőrzési szemléket úgy a közös hadsereghez, valamint a honvédséghez tartozókkal november 4-én minden körülmények között megtartják.

— **A nagybocksói református templom.** Ez esztendő folyamán a nagybocksói ujonnan alakult egyház építési szükségletének fedezésére egy felhívó szöveget és vele együtt egy gyűjtőívet bocsátottunk mi szét a magyar társadalomhoz. A felhívó szövegben bemutattuk azon nagy horderejű nemzeti missziót, mely hazánk északkeleti szélén — e mármár idegenben — ezen egyháznak osztályrészül jut s e nemcske cél megvalósítására anyagi támogatást kérünk. Jól eső érzellemmel kell kinyilatkoztatnunk, hogy kérelmünk sok helyen szíves fogadtatásra talált, mert miként a jeruzsálemi templom ládjájába „a gazdagok sokan sok pénzt vetének” (Márk XII. 42.) „s a szegény özvegy is elhozta a maga két fillérét” (Luk. XXI. 2.), úgy minket is a gazdagabbak jelentékenyebb, a szegények csekélyebb, de kifejezetten jó szívből eredő adományokkal segítettek nemcsak feladatunkban. De bizonyos segítség még mindig szükséges törekvésünk célhoz juttatásához. Ne vegye azért t. Czimed rossz néven tőlünk, ha ott, ahol meghallgatásra eddig nem találtunk, megújítjuk kérelmünket. Nemzetünk fiainak szívéből a nehéz idők viharai sem tépték ki a jótékonyság diszkrét virágait s a nemzeti eszmék diadalra juttatásához, mint amilyen a miénk is, ma is szívesen hozzájárulnak a honfiak áldozataikat. Ennek tudatában tisztelettel zörgetünk a nemes szívek ajtaján, kérvén valami szerény támogatást. Nem akarjuk mi túlfizeteni bárkinek is áldozatkészségét, nem is kérünk sokat, megelégszünk egy csekély morzsával is, tudván, hogy a cseppekből lesz a tenger „s a kicsiny ezerre szaporodik”. (Ezaiás LX. 22.). Ha azonban támogatást nyernünk nem sikerül, úgy a küldött gyűjtőívnek, a postakártyaképzettári lappal együtt leendő visszaküldését, az elszámolás céljából, tisztelettel kérjük. Kérelmünket még egyszer munkás szeretetükbe ajánlván, vagyunk Péterfalván és Máramaroszigeten, a máramaros-ugocsi ref. egyházmegye elnöksége: György Endre egyházmegyei gondnok, Szikszay Zoltán esperes.

— **Tüzoltók ünnepe.** Fényes ünnepek keretében tartotta meg e hó 8-án a Hevesmegyei Tüzoltó Szövetség Gyöngyösön közgyűlését. Az ünnepséget zenészmisével kezdték, miközben a Kozmáry Dezső vándordíj-zászlót megáldották. Ezután a város polgármestere, Kemény János átnyújtotta a város díszalbumát a szövetség elnökének, Bercsényi Gyulának. Ez aktust a megyei tűzoltó-versenyek követték, melyet délből banket követett. A lakomán Óváry Ferenc országgyűlési képviselő, a szövetség elnöke is résztvett. A banket után a közgyűlésre gyűltek egybe a tagok, melyen Jászberényi Miklós meleg szavakban emlékezett meg Kozmári Dezsőről. Majd Serfőző Géza indítványára a közgyűlés elhatározta, hogy az 1911-ben tartandó veszprémi kongresszuson résztvesz. Végül köszönetet szavazott a város testületének a díszalbumért. A közgyűlést a jutalmak kiosztása zárta be.

— **Pinczérstrájk Szalonikiben.** A szalonikii kávéházak és vendéglők görög pinczérei strájkba léptek. Minthogy délután egy kiránduló-vonat érkezik Szófiából bolgárokkal, összeültöközésektől lehet félni. A pinczérstrájk — úgy látszik — ürügy egy bolgár-ellenes tüntetésre. A görög vendéglők be vannak zárva. Az utazákon tisztek parancsnoksága alatt katonai őrzések czirkálnak.

— **A vendéglős-kongresszus.** A vendéglősök kongresszusa Debreczenben ma délután folyt le a városházán Gundel János elnökletével. A kongresszus legfontosabb tárgya a kereskedelmi kormány ipartörvény-revizíós tervezete volt, melynek a vendéglős-, szállodás- és kávéiparra vonatkozó részét a kongresszus elfogadta. Délből bankett volt, amelyen Kovács polgármester a királyra mondott felköszöntőt. Ezenkívül számos felköszöntő hangzott el. Délután kirándulások voltak a mintagazdaságokba és a szőlőtelepekre. Este táncmulatság volt.

— **Gombamérgezés.** A mérges gomba fel nem ismerése megint majdnem egy család pusztulását okozta. Szombathelyről jelentik, hogy Felsőszent-erzsébet községben Göncz Vendel fia az erdőbe ment gombázni és sikerült neki annyit összeszedni, hogy az anyja az egész családnak vacsorát készített belőle. Az asszony nem ismerte fel a mérges gombát és az egész család jó étvágygyal fogyasztotta el. Rövid idő múlva az asszony anyja, egy hetvenöt éves öregasszony esett össze rettenetes fájdalmak közt és néhány óra alatt kiszivedett. A család többi tagjai is mind rosszul lettek. A szomszédok figyelmessé lettek a javszéklésre és orvosért szaladtak. A megjelent orvos ellenmérget adott és gyomormosást alkalmazott és így sikerült őket egyelőre a haláltól megmenteni. Állapotuk azonban igen súlyos.

— **Vizbefült tiszthelyettes.** Apahida község határára lévő tóhoz vadruzátt ment ki vadászni Hoch Artur katonai élelmezési százados és Sós Ignác tiszthelyettes. Egy rozoga csónakon bementek a sáros, ingoványos tóba, melynek a közepén a csónak elmerült s így mind a ketten a vízbe estek. A tiszthelyettes, aki nem tudott uszni, azonnal elmerült, míg a százados utána bukott és nehéz munkával a hínárból kiszabadítva, a vízszinre hozta, hogy a part felé uszszék vele. Borzasztó fáradsággal és munkával ez némileg sikerül csak, mert a sás és a hínár utját állotta. Midőn látta, hogy lehetetlen Sóst megmenteni s a fáradságtól ő is a tóba pusztul, nagynehezen kiuszott a partra, míg Sós a tó közepén elmerült. A százados azonnal jelentést tett Apahida község előljáróságának, mely értesítette az esetről a kolozsvári járási főszolgabíróságot a további intézkedések megtétele végett. Sós Ignác hullája egész éjjel a tóban feküdt s csak ma reggel emelték ki egy polgári és katonai bizottság előtt. Miután Matusofszky András vármegyei főorvos konstatálta a halált, melyet fulladás okozott, a holttestet a községkórházra vitték, honnan a kolozsvári katonai kórházba szállították. A szerencsétlen halállal kimult Sós Ignác iránt, ki derék, kötelességtudó katona volt, általános a részvét.

— **Repülőgép részvénytársasági alapon.** De Lorange repülőgépének értékesítésére társaság alakult, amely Páris környékén nagy területet akar megszerelni, hogy azon folytassa a kísérleteket és repülőgépekkel versenyeket rendezzen. Valószínűleg Versailles közelében lesz a versenyter.

— **A villám halottai.** Jánosgyarmat bars megyei községben Grosz Péter hatvan éves földműves tizenöt éves unokájával, Grosz Hieronimusszal a mezőre ment szántani. Közben nagy vihar keletkezett és a villám Grosz Pétert unokájával együtt agyon-sújtotta.

— **Szörnyszülött.** A londoni lapoknak írják New-Orleansból, hogy a kórházban tíz nap előtt egy parasztságos kétéjű gyermeket hozott a világra, amelynek összenőtt kettős törzse van s a teste egészen be van növe sűrű fekete szőrrel. Az egyik fej nagyobb, mint a másik és súlya 500 gramm. A szörnyszülött elég jól kifejezett fia s a két fej a nyakszirtnél úgy van összenőve, hogy az arcok egymástól elfordulnak. A kórházban az orvosok csodájára járnak. Egy híres sebész a kisebb fejet le akarja operálni s bízik benne, hogy az újszülött életben fog maradni.

— **Az orgoványi rablógyilkosság.** Az orgoványi rablógyilkosság ügyében a kihallgatások folynak. Kappy Lajos vizsgálóbíró a letartóztatott Gellért német, miután áldott állapotban van, szerdán Izsákra vitette, ahol most betegen fekszik. A pénteken kiásott hullát tegnap temették el az orgoványi temetőben. A gyanúsítottak eddig még nem vallottak. Gellért Imre azt mondja, hogy fogalma sincs arról, miként került Német István holtteste az ő birtokára. Ugyanezt mondja Borsos János és Német Mihály is.

Halálozások. Veöreös Jenő ügyvéd, a győri függetlenségi és 48-as párt tb. elnöke, Győr szab. kir. város törvényhatósági bizottsága virilisi tagja, a Győri Első Takarékpénztár igazgatósági tagja folyó hó 9-én életének ötvenhatodik évében elhunyt Győrött. Halála széles körben keltett nagy és mély részvételt. Temetése holnap, 11-én délután lesz Győrött.

Miletics István, a zágrábi Nemzeti Színház volt intendánsa Münchenben meghalt. Miletics vagyos ember volt és sokat áldozott magánvagyonából a horvát színészet felvirágoztatására. Az ő vezetése alatt épült fel a zágrábi új Nemzeti Színház. Több drámát is írt, amelyekkel szép sikereket aratott.

Rendőri hírek. A vasúti kocsik tolvaja. A józsefvárosi pályaudvaron tettenérték Vagács Endre huszonkét esztendő napzámot, amikor a kocsiülésekről levagdosata a bőröket. Ilyen lopások az utóbbi időben sürűn történtek s valószínűnek tartják, hogy Vagács követte el mindet. Letartóztatták.

Megszökött leányok. Bende Mariska, aki feltűnően csinos leány, Szászrégenből megszökött Gyulai József pinczérről s azóta nyomtalanul eltűnt. A leány magas, erős termetű, kerekarcú, kékszemű s aranysárga haja. — Weisz Aranka tizenhat éves leány a Szondy-utca 70. száma alól tűnt el. Hosszú, pirosarcú, fekete haja, magas, karcu nő. — Betörés a kaszárnyában. Az utóbbi időben egész sereg betörés történt a gróf Szápáry-kaszárnyában. Legutóbb Barta Reinhold bosnyák hadnagy lakását fosztották ki; összes egyenruháját, fehérneműit és értéktárgyait elvették. A rendőrség eddig hasztalanul nyomozta a tetteseket

x Csuz (rheuma) és köszvény (hugysavas lerakódások), izületi és csontbajok villamos hő- és fényfűréssel való kezelése, még oly eseteknél is vezet sikerre, melyek hosszú éveken át minden orvosi kezeléssel makacsul dacoltak. E kezelés idegzsákban (neuralgia) főleg az ülőideg zsákjában (ischias) is bevált. Előnye, hogy csak az a testrészt (kéz, vagy láb) kerüli a villamos hőszekrénybe, amely a fájdalom székhelye. E kényelmes és teljesen fájdalommentes kezelésmód dr. Hönig Izó elektroterapeutikai intézetében (Károly-körút 24.) számos esetben eredményel kerül alkalmazásba.

x Zászlók, czimerek minden kivitelben kaphatók Linhart színházi festőnél és díszítőnél Budapest, VIII., Hunyadi-utca 27. szám. Árjegyzék ingyen.

x Fodor-féle vívőterem a Koronaherczeg-utca 3. szám alatt a főváros legnagyobb és legjobb felszerelt torna- és vívőterme. Különös gond fordítatik a gyermektorna- és vívásra.

x Bob-hashajtó a legkellemesebb, 10 fillér.

Nyilt - tér

(A rovatban közzétett hírek nem vállal felelősséget a közlésükért.)

Dr. KÁLLAY ZOLTÁN jogi szemináriuma

Budapest, IV., Magyar-utca 3. szám. Kiváló sikerrel és alaposan készít elő az alapvizsgáktól az ügyvédi vizsgáig **hármely jogi vizsgára.** Nem tévesztendő össze hasonló intézetekkel!

Erzsébetvárosi Népbank Váltóüzlet

Részvénytársaság

Budapest, VII., Saross-tér 18.

Hiteles csekkeknek és számláknak coulans alapon tárcza és számláitoktatást. Foglalkozik a banküzlet minden ágazatával

**MAGYAR KERESKEDELMI
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.**
BUDAPEST, V., Váci-körút 32.
Részvényitke: . . . . . 20 millió korona.
Tartalékok: . . . . . 7 1/2 millió korona.
Takarékbetétekre
4 1/2 % kamatoz fizet.

Angol, francia és amerikai rendezésű
KÉSZPENZERT félárban:
ruházható minden ember finoman és elegánsan
Az ország- elsősorú
sma kamari **Zélinger Samu** ur-szabónál

SZÍNHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

(*) **Fővárosi Nyári Színkör.** Ezidén ma este került először színre a Fővárosi nyári színházban a „Denevér”, mely Krecsányinál állandóan műsoron szokott lenni. A mai telt ház ismét bizonyosságot tett arról, hogy az operettnek még Budán is nagy közönsége van, ha jó előadásokban kerül színre. A Denevér ma esti előadása is a jobbak közül való volt. Igen tetszett Rozalinda szerepében B. Répássy Gusztí. Különösen a második felvonásbeli kesergőjével ért el nagy hatást. Fothery Frida a szobaleányt ezuttal is szokott temperamentummal játszotta. A többi szereplő: Albert Erzs, Bejczy, Falussy, Rózsa és Latabár, hozzájárultak a kitűnő össziátékhöz.

(*) **A „Régi jó idők” bemutatása.** Az Uránia-Színházban ma este volt az első bemutatás az új szezonban. Előttünk dr. Gombos Albin „Régi jó idők” című művelődéstörténeti darabja vonult el tetszetős képekben és a szellemes szövegben. A három felvonásra tagolt darab első része a középkor vallásos intézményeit, a hübriséget, a jobbágy-ság és polgárság, valamint a lovagi osztály életére vonatkozó tudnivalókat mutatja be. A második rész a várkastélyok életéről, pompás ünnepeiről, lovagtornáiról, vadászatairól nyújt élénk képet. Végre a harmadik rész a középkor politikai és szellemi életét tárgyalja. A darab tudományos hangja nem teszi szárazzá. A történelmi ismertetőket humoros epizódok, szellemes ötletek tarkítják és a felvonuló mozgós egyéb képek érdekesen s vonzóan egészítik ki a szöveget. A közönség, mely a nézőteret egészen megtöltötte, nagy figyelemmel követte a darabot elejétől végig és zajos tapsokban fejezte ki tetszését.

(*) **Hírek a Nemzeti Színházról.** Holnap, pénteken Bonmarche klasszikus vígjátéka, a Figaro házassága kerül színre. Figarót Dezső, Almavivát Horvát, Resint Cs. Alszei Irma, Zsuzsit Vizvári Mariska, Bartolót Hajdu, a békebirót Rózsahegyi, Antoniot Kovács, Kerubint Paulay Erzs és Marcelint Helvi Laura fogja játszani. Szombaton a Kényeskedők, Moliér vígjátéka kerül színre, a szerdai re-priz szereposztásában, utána pedig az Alfonz ur-t, Dumas vígjátékát adják elő, amelyben Csillag Teréz, K. Hegyesi Mari, Nádai Béla és Gyenes játsza- rnak. Az első délutáni előadás, vasárnap fél három órákor a Vasgyárost adják elő. A főszerepet Mihályfi, Clairet pedig Görög Irma adja. Estére a Czigány, Szigligeti népszínműve van kitűzve. Hétfőn mérsékelt helyárak mellett Lear király van a műsoron.

(*) **Ungvári színészet.** Az ungvári közönség élénk érdeklődést tanúsít a városában időző jeles szintársulat előadásai iránt. Különösen a drámai esték vonzanak, ami egyaránt dicséri az ungváriak előkelő ízlését és a társulat művészeit. A múlt napokban a „Vasgyáros”, a „Vetélytárs”, „Az ördög”, a „Kerülő út” sikere bizonyít e mellett. A szereplők közül első sorban Vécsey Ilonát, a társulat drámai primadonnáját kell nagy elismeréssel említenünk. Mellette Szohner Olga, Péry Ilus, Breznay Anna, Greguss Margit, Komlós Ilonka, Palágyi, Stella, Gedő, Maithényi, Fekete is tetszenek. Az operettnek főerősége a játékos és énekes egyaránt kitűnő Sugár Jolán, aki betegsége után a „Varázskeringő”-ben lépett föl először és jöttét nagyszámú tisztelői tüntető tapsal üdvözölték.

(*) **A Vigszínházban** holnap, pénteken ötödik kerül színre a „Kutya van a kertben!”, Feydeau Georges nagyhatású boházata. Holnapután, szombaton a Tatárjárást, Bakonyi Károly és Kálmán Imre dallamos operette-jét adják, amelynek ez lesz a hatvanadik előadása. Ezt az előadást is, mint az összes eddigieket, Kun László karnagy vezényli, aki ezuttal bucsuzik a Vigszínház közönségétől.

(*) **Jézus a színpadon.** A londoni St. James-Színházban kedden volt Jerome K. Jerome új darabjának bemutatása. A darab címe „The Passing of the third floor back” s Jézus alakja áll a cselekvény köz-

pontjában. A Názáréthi Jézus minden földfelettségtől menten, mint ember, mint átutazó látogató jelenik meg egy londoni Boarding House harmadik emeletének lakói között. „Meg akarom keresni a jókat” — ez: párbeszéd vezérmotívuma, amelyet Jézus a ház mindenfelől népével folytat. „És megváltani!” — így hangzik a befejező mondat. A Boarding House lakói mindenféle kétes existenciák: egy család, egy kifosztott dáma, egy házsártos némbor, egy elzúllott katonatiszt stb. Ebbe a környezetbe jó a látogató Jézus, aki nyomában felismeri a Boarding House népének hibáit, a szívükre beszél és megjavítja őket.

(*) **A Dollárkirálynő 50-ik előadása.** Fall Leó operetteje, amelynek márczius végén volt a Király-Színházban bemutatása, szombaton kerül ötvenedszer színre. Ezen az előadáson is Petráss Sári játssza a főszerepet. Holnap, pénteken megismétlik a Vig özvegyet Turchányi Olgával a czimsze-repben. Vasárnap este Strauss Varázskeringő-je kerül színre, délután pedig olcsó helyárakkal a János vitéz, amelynek czimszerepét — ezuttal először — Király Ernő fogja játszani.

(*) **Hírek a Magyar Színházról.** Sweelinck hollandi írónak drámája, amely a Magyar Színházban Tíz a gyárban címmel került bemutatásra, e héten, holnap pénteken és vasárnap este kerül színre, mindenkor a bemutatás előadás együttesével. Szombaton megismétlik Rostandnak a harmadik jubileuma felé közeledő poétikus drámáját, a Sasfőkövet, délután pedig, természetesen olcsó helyárakkal, Pöldes népszerű darabja, a Császárs katonái kerül színre. A társulat ez idő alatt Drégely Gábor fiatal írónak négy felvonásos komédiájára, a Szerencse fiára készül, amelyet a színház a jövő hét végén fog bemutatni.

(*) **Szerződtek.** Bihari Ákos, a legutóbb engedélyezett új színjátszási engedély tulajdonosa, az Országos Színészegyesület szerződési osztályánál a következő tagokat szerződte: Szabó Lajos, Szász Miksa, Radó Janka, Lubinsky Tibor, Rajz Margit, Bartos Ernő, Madarassy Berta, Gyárfás Ödön, Papp Gyula, Csányi Mátyás, Szántó Jenő, Galambos Elemér, Galambos Mariska, Venet Eugénia, Feleki Gábor, Feleki Gáborné, Gálitzky Etel, Gálitzky Margit és Gálitzky Erzs. Székely Ilonka Mezei Bélához; Lugossy Béla pedig Zilahy Gyulához szerződtek.

(*) **A Petőfi-ház.** A Bajza-utcai Petőfi-ház átalakítási munkálatai a befejezésük felé közelednek. Nemsokára készen lesz a helyiség, amelyet a műteremből alakítottak át és a legérdekesebb és értékesebb anyagok fognak benne helyet kapni. A terembe a Bajza-utczából díszes kapu fog vezetni és ahogy ezeket a munkákat bevégzik, Ernst Lajos igazgató hozzá fog a nagy anyag elrendezéséhez.

FŐVÁROS.

(*) **Az első közgyűlés.** A főváros törvényhatósága szeptember 23-án kezdi meg a munkát. Akkor tartja meg első közgyűlését. A közgyűlés legfontosabb tárgya a lakásbér-szabályzat lesz.

(*) **Az új állatkert.** Az állatkert területén most erősen dolgoznak annak a hatalmas programnak a megvalósításán, amelyet a nyár elején állapított meg a közgyűlés. A külföldi állatkertek tanulmányozására kiküldött bizottság hazaérkezve, megállapította az új állatkert berendezésének a tervezetét. Ezt a tervezetét, hogy ne csak papirosan legyen látható, megfelelő nagyságban gipszből kidolgoztatták s a jövő állatkertjének ezt a modelljét az építésre felügyelő bizottság legközelebbi ülésén mutatja be dr. Bódy Tivadar tanácsos. Az új állatkert egyik legérdekesebb része lesz a tó és a környéke. A tavat, amelyen a korcsolyázást végleg megszüntetik, lemélyítik 1 1/2—2 méterrel, a medrét kiagyozzák és talajfölddel hintik be, hogy a különböző vízi növények megteremjenek benne. A vízbe ültetett erdő-ségben helyezik el azután a vízi madarakat, a kisebb és nagyobb szárnyszerűeket. A tópartnak az egyik oldala mellett vonul el a Máv. vonala. Emiatt az egész környék tele van füsttel, korommal. Ezt a kellemetlen állapotot most egészen kiküszöbölik. Az eddigi kerítés helyett 4—5 méteres támfalat építenek s

Magyar
Főút vagy
Tollkását
21—26 frt

Budapest, IV., (Belváros)

Magyar-utca 6. az emeleti termekben.
Museum-körút és Kosguth-Lajos-utca sarok-mellet

ehhez a támfalhoz rakják le részatosan a többi kikerülő földet olyanformán, mintha a tó partja természetesen emelkednék a támfal magaslátáig. Az így keletkezett hegyoldal tetejét sűrűn befásítják, az oldalát pedig díszesen parkozzák. Ez a mesterséges hegyláncolat végig húzódik az egész területen, a lábánál pedig a tó vize folyik apró patakokban, kisebb vízeséseket és tavakat alkotva. A hegyláncolat a zergehegynél ér véget. Ez a hegy is mesterséges építmény lesz. Deszkából és betonból épül körülbelül háromemelet magasságban. A tetején lesz a zergefélék tanyája, alattuk pedig a nagy vadak: oroszlán, medve, tigris stb. természetű kivételül barlangjai. Egyik igen szép látványos lesz az állatkertnek a körülbelül 100.000 koronába kerülő madárház. Ebben helyezik el az összes madárféléket, még pedig nem drót, hanem üveggalaktikában, úgy, hogy minden faj külön egy tömegben lesz látható. Hasonló érdekessége lesz az állatkertnek a tengeri akvárium, amely olyan berendezkedést kap, hogy mesterséges összeállítású víztömegében bemutatja a valóságos élő tengerfenéket kis és nagy állataival és növényi életével együtt. Az exotikus állat- és növényvilágot pedig a pálmaház egyesíti magában, amely valószínűleg egyik legvonzóbb pontja lesz az új állatkertnek. A külföldi úton szerzett gazdag tapasztalatokat a künnjáró bizottság minden téren érvényesíteni törekszik. Így a szórakozni vágyók részére a tóparton elegáns kávéház épül, ennek a parkjában lesz a zenepavillon, amelyben elsőrangú zenekar a nyári szezonban minden délután 5 órától 11-ig fog hangversenyezni s emellett még száz meg százfajta egyéb érdekes, eleven, vonzó tárgya lesz az új állatkertnek, amelyet októberben elzárnak s csak mint teljesen kész alkotás nyílik meg újra — valószínűleg — a jövő év végén a publikum előtt.

(Kórházak fűtése. Érdekes ügy fogja a törvényhatósági bizottság közgyűlését legközelebb foglalkoztatni. A fővárosi közkórházainak szén szükségletéről van szó. A fővárosi illetékes ügyosztálya június hónapban versenytárgyalást tartott a közkórházak szén szükségletének a fedezésére. Beérkeztek a következő ajánlatok: A balparti kórházak aknászén szükségletére egy ajánlat (Budapestvidéki kőszénbánya), a balparti kórházak darabos szén szükségletére egy ajánlat (Salamon Jakab és társa), a jobbparti kórházak aknászén és darabos szén szállítására két ajánlat (Steiner Miksa és társa és Salamon Jakab és társa). Az ajánlatok kiadattak a mérnöki hivatalnak, amely még februárban kérdést intézett az eddigi szállítókhoz, hogy mi árban lehetne a jelenleg érvényben levő szerződéseket megújítani. A szállítók nyilatkoztak erre nézve, akkor azonban új idea merült föl és pedig a kórházaknak petroleummal való fűtése. A tanács megbízott egy budapesti magánmérnököt, hogy szereljen föl saját költségére egy petroleum-fűtést alkalmas kazánt. Ez meg is történt. De még mielőtt ezt a kazánt kipróbálták volna, a tanács a mérnöki hivatal javaslata alapján másként határozott és elfogadta az összes szénajánlatokat, kivéve az új Szent János-kórház kazánjaira tett ajánlatot, mert ott petroleum-fűtéssel való kísérletet rendelt el. Azonban a petroleum-fűtés berendezésével nem azt a mérnököt bízták meg, aki saját költségén már felszerelte a kazánokat az új Szent János-kórházban, hanem egy másik céget, amelynek ajánlata a mérnöki hivatal jelentése szerint előnyösebb. A tanácsnak ezt a határozatot az érdekelt kőszénnyereskedők és a próbakazán felállításával megbízott magánmérnök a közgyűléshez megfőlebbzték. A szénkereskedők az eddigi kőszénfogyasztás alapján kimutatják, hogy ajánlataik elfogadása esetén a kórház fűtési 80.000 koronába került volna. Ha pedig a tanács a kórház fűtését átalányösszegben kívánja kiadni, úgy kérik, hogy ezt versenytárgyalás útján eszközöljék és már most kijelentik a szénkereskedők, hogy azt olcsóbban hajlandók hazai szénrel elvállalni. Hivatkoznak továbbá a közszállítási szabályzat rendelkezéseire, amely megtiltja a magyar termékek mellőzését és

rámutatnak a petroleummal való fűtés nagy veszelmére, amely abban rejlik, hogy egy kórházban állandóan 6000 liter nyers petroleum legyen egy kazánban elhelyezve. A Magyar Bányász- és Kohóvállalatok Országos Egyesülete holnap üléseben foglalkozik a szénnyereskedők sérelmével, amely egyúttal a hazai szénbányászat sérelmét jelenti.

(A kávéások szövetsége. A budapesti kávéások érdekeik védelmezésére szövetséget alakítottak. A kereskedelmi miniszter ma tudatta a fővárossal, hogy a kávéások szövetségének alapszabályait jóváhagyta.

TÖRVÉNYSZÉK

§ Az „osztály” fogalmának meghatározása. A kir. Kuria elvi jelentőségű határozatban kimondotta, hogy az „osztály” elnevezés alatt nemcsak a társadalmi téren, a vagyon, a foglalkozás, az életvitel, képzettség és családi leszármazás alapján kialakult és egymástól megkülönböztethető társadalmi csoportokat kell pusztán érteni, hanem mindazokat is, akik közös elvek és érdekek alapján az ezeknek megvalósítása céljából egyesülnek és más célú és érdekű személycsoportoktól világosan megkülönböztethetők.

§ Kilincselés a királyi biztosnál. A nemzeti közdelem lezajlása után Török Ferencz, aki Vozzary János marosvásárhelyi királyi biztos ajtónállója volt, azt írta egy marosvásárhelyi lapban, hogy Marton János földbirtokos is kilincselte a királyi biztosnál fia érdekében — protekciójért. Marton e közlemény miatt Török ellen pört indított, amelyet most már másodikban tárgyalt a marosvásárhelyi esküdttörzs. A kihallgatott tanúk igazolták, hogy Marton csakugyan járt a királyi biztosnál, mire a bizonyítási eljárás befejezést nyert. A tárgyalás éjjel egy órakor ért véget s az esküdtek felmentő verdiktet hoztak. A közönség az ítéletet zajos éljenzéssel fogadta.

§ Inkriminált beadvány. A budapesti büntető-törvényszék ma vonta felelősségre egy hivatalból üldözendő rágalmozás vétségéért Halmágyi Albert járásbírói irnokot egy panaszbeadványáért, amelyet a kereskedelmi minisztériumhoz intézett. Ezen panaszbeadványban Halmágyi Albert a nagyenyedi állampolitikai hivatal vezetője ellen emelt panaszt, mert a gyulafehérvári-topánfalvi, abrudbánya-brádi országutakat a türhettlenségig helytelenül kezelte, sőt ázsiai módra elhanyagolta. Azt is megírta, hogy a vállalkozóval hozat az utakra rossz anyagot, tehát összejártszik vele. A kereskedelmi minisztérium a panaszbeadványt áttette a közvárosi kerületi főfelügyelőséghez, amely megindította a vizsgálatot. Ez aztán alaptalannak találta Halmágyi állításait, mire a minisztérium feljelentésére a kir. ügyészség pörbe fogta. Halmágyi a mai főtárgyaláson sem tudta bizonyítani állításainak valóságát, mire a bíróság dr. Vargha ügyész vádjára elítélte száz koronára pénzbüntetésre. A vádlott felebbezett az ítélet ellen.

§ Letartóztatott mérnök. Arany Győző mérnök, a csöbdejtű Fehérkereszt című szövetkezet volt igazgatója, Mayer Benedekkel, a Zöldkoszorúszálloda megszökött tulajdonosával szövetkezve, furfangos módon csalta meg két sógorát, Várady Béla pápai kávést és Boskovitz Mór mocsoládi földbirtokost. Arany Győző egy napon felsürgönyözte sógorát, Várady Bélát Páparól a fővárosba azzal a biztatással, hogy itt jó üzletet köthet. Várady aztán rávette, hogy társuljon Mayer Benedekkel, aki időközben a Thököly-uti Magyarországi című kávéháznak is tulajdonosa lett. A megkötött társasági szerződés értelmében Várady elvállalta Arany Győzővel szemben Mayer Benedeknek egy állítólagos 20 000 koronás tartozását és tartozott volna ezenkívül még 10 000 korona készpénzt is befektetni az üzletbe. Mílhogy Váradinak pénze nem volt, sógori nagylelkűségéből Arany vállalkozott a pénz megszerzésére. Várady erre átadta a saját s Boskovitz Mór aláírásával ellátott 12 000 koronás váltót Arany Győzőnek, aki a pénzt meg is szerezte a váltóra, de ki nem adta, hanem hamis nyugtákkal számolt el Váradinak. A feljelentés folytán letartóztatott mérnök ellen család büntette miatt rendelte el

dr. Krezsár vizsgálóbíró a vizsgálati fogságot az előzetes letartóztatással együtt. Arany felfolyamodott szabadlábra helyezése érdekében, de a vádtanács ma elutasította a felfolyamodást.

§ A szerzetes pénze. Schultz Teréz fővárosi magánzórnő a múlt év folyamán kisebb-nagyobb összegekben összesen 4964 korona 50 fillért kért kölcsön Udvarnok Endre szervita-rendi áldozártól azon ürügy alatt, hogy erre az összegre mulhatlan szüksége van egy nagy örökségi pör vitelére, amelyből neki 117 000 korona jár. Időközben a rend perjele is tudomást szerzett erről a kölcsönről s mivel a rend szabályzata értelmében a szegénységi fogadalmat tett szerzetesek vagyont nem gyűjthetnek s mindenük a rend tagjainak tulajdonát képezi, felhívta Schultz Terézt, hogy a kölcsönt fizesse vissza a rendnek. Mikor pedig Schultz Teréz ezt többszöri felszólításra sem tette meg, a perjel feljelentette hitelezési csalás vétségéért. Mára volt — többszöri halasztás után — kitűzve ezen ügyben a tárgyalás, ez azonban elmaradt, mert Schultz Teréz időközben rendezte a kölcsönnyel a szervita-renddel, mire ez visszavonta feljelentését. A bírő ma a panaszvisszavonás folytán megszüntette a további eljárást.

SPORT.

Bécsi versenyek.

— Harmadik nap. —

A bécsi őszi meeting mai harmadik napjának két kiemelkedő versenye a kétévesek részére kreált Cadet-verseny, továbbá az Amaranthus-verseny volt, mely utóbbiban jobb klasszisu idősebb lovak találkoztak. Mindkét verseny a papírfórmához híven, a favoritok győzelmével végződött és pedig a Cadet-versenyt Halt, az utóbbit pedig Lángoló nyerte meg. Végül megemlítjük még, hogy a meglepetések a két főversenyt kivéve, napirenden voltak, továbbá, hogy az utolsó futamban egyedül csakis az általunk első helyre jelölt Bengali győzelmé okozta a nap legnagyobb szenzációját, csekély huszonhatszoros osztályt juttatván kevésszámú hívének.

Részletes eredmény a következő:

I. Kétévesek handicapja. Díj 2000 korona. Táv 1000 méter. 1. Vonwiller A. pm Blue Peter 52 kg. (Krouzil), 2. báró Harkányi A. pm Rolande 53 kg. (Fries), 3. hg. Taxis M. E. pk Halupsa 45 kg. (Baumgartner). Futottak még: Ferroniere (Taral), Tulipán (Cockeram), Sam Lewis (Blades), Nie vergessen (Gulyás), Motolla (Ulrichshoffer), Bojarin (Borish), Pali (Peschka), Sisa Pista (Fetting F.). Küzdelem után egy hosszal nyerve, ötnegyed hosszal harmadik. — Tot.: 10 : 86, 20 : 50, 34, 79.

II. Eladó-verseny. Díj 2000 korona. Táv 1300 méter. 1. Nowotny L. 46 pm Ovidius 58 kg. (Krouzil), 2. Mauthner V. 46 pm Simeon 57 kg. (Birkeruth), 3. báró Springer G. 46 sk Meglehet 53½ kg. (Taral). Futott még: Remény (Gulyás). Küzdelem után háromnegyed hosszal nyerve, két és fél hosszal harmadik. — Tot.: 10 : 55, 20 : 29, 25.

III. Cadet-verseny. Díj 5000 korona. Táv 1000 méter. 1. Hg. Hoheniohe sk Halt 48½ kg. (Baumgartner), 2. Lossonecy Gy. pk Selma 49 kg. (Pretzner), 3. Söllinger R. száz. stpm Francesco 50½ kg. (Cockeram). Futottak még: Königsee (Carslake), Rabagas (Dick), Deux Armoires (Juhász). Igen könnyen három hosszal nyerve, félhosszal harmadik. — Tot.: 10 : 30, 20 : 34, 47.

IV. Amaranthus-verseny. Díj 6000 korona. Táv 2000 méter. 1. Szemere M. 46 pm Lángoló 58½ kg (Szente), 2. Zangen I. 46 pm Pretty Dick 51½ kg (Vivian), 3. Egyedi L. 66 pm Kukuruz 51½ kg. (Miles). Futott még: Dinom-Dánom (Blades). Könnyen másfél hosszal nyerve, félhosszal harmadik. — Tot.: 10 : 14, 20 : 25, 51.

V. Kétévesek eladóversenye. Díj 2000 korona. Táv 1000 méter. 1. Vonwiller A. pm Boncompagn 48 kg. (Gulyás), 2. gróf Wenckheim D. pk Esz 48 kg (Cockeram), 3. Schlesinger B. sk Armida 50½ kg (Heidt). Futott még: Pancsoló (Witthalm). Némi küzdelem után fél hosszal nyerve, fél hosszal harmadik. — Tot.: 10:24, 20:21, 20.

VI. Nagy handicap. (Gátverseny). Díj 6000 korona. Táv 2400 méter. 1. Báró Uchtritz Zs. 36 pk Mimosa 63 kg. (Fejes), 2. Mautner V. 36 pm Baldu 59 kg. (Dillon), 3. Lossonecy Gy. 36 pk Venus 65 kg

26 frt
ormekben
rok-mellet

Reggelizés előtt fél pohár
Schmidthauer-léle
Használata valódi áldás gyomorbajosok-
nak és az ékzszoruiában szenvedőknek

Igmándi

keserűvíz

az elrontott gyomrot
2-3 óra alatt tel-
jesen rendbe hozza.
Első üveg 40 fillér.
nagy üveg 80 fillér.

(Csompora). Futottak még: Tinca (Aylin), Tolbiac (Huxtable), Fityóka (Kapusek), Au revoir (Healy). Biztosan egy hosszal nyerve, egy hosszal harmadik. — Tot.: 10:48, 20:30, 27, 37.

VII. Handicap. Díj 3000 korona. Táv 1800 méter. 1. Hg. Hohenlohe id. sher Bengáli 47½ kg. (Baumgartner), 2. Vida T. 46 fm Capt Jack 55 kg. (Aylin), 3. Milne F. 36 pm Lanzendorf 53½ kg. (Birkenruth). Futottak még: Varázs (Tarál), Fujiyama (Pretzner), Gyöngyössi (Miles), Ténsasszony (Ulrichshoffer), Dryander (Juhász), Topper (Vivian), Jimmy (Cockeram). Heves küzdelem után fejhosszal nyerve, nyakhosszal harmadik. — Tot.: 10:258, 20:108, 51, 65.

( ) Huszonnyórási magyar automobil-rekord. A közismert kiváló magyar automobilista, Bláthy Ottó Titusz udvari tanácsos a maga nemében páratlan rekordra vállalkozott. Ugyanis a csútrökre virradó éjjel elindult gépével Pozsonyból, azzal a feltehető szándékkal, hogy még a nap folyamán elér az ország tulsó végére, Brassóba, az ezerszáz kilométernyi utat egyhuzamban téve meg. Ez óriási vállalkozás, mely egyedülálló az egész világ automobil-bravúrjai között, úgy látszik fényesen sikerülni fog, mert a legutolsó sürgönyjelentés szerint Bláthy Alvinczre érkezett, a hétszáz kilométeres utat fennakadás nélkül téve meg, úgy, hogy a hátralevő jóval kisebb és könnyebb utat kétségtelenül a kitűzött határidőn belül fogja beszárgulani. Az ut végeredményéről lapunk táviratai közt szerez értesülést az olvasó.

( ) Scheff Ottó Budapesten. Vasárnap este 10 órakor tartja a FTC nemzetközi uszóversenyét, melyen Scheff Ottó (WAC) olimpiai kiküldött, a hosszútávu világainokság harmadik helyezette is résztvesz. Scheff Ottó világbajnok megjelenése nagy szenzáció sportkörökben, mert az abbajai verseny után már csútrökre Budapestre érkezett és naponként a Császárfürdőben trainiroz. Scheffen kívül még résztvesz Leopold Mayer, dr. Karl Blau, Viktor Keszler, Werner Scheff, Harnisch Franke. Az előmérkőzések szombat este 6½ órakor lesznek a Császárfürdőben.

( ) Turihírek. A Cadet-versenyben hatló indult és a favorit Halt könnyen győzött Selma és Francesco ellen. E futamban mutatkozott be a Springer-istálló Esterházy-emlékverseny jelöltje, Kabagas, de még helyet sem kapott, ugyszintén az Ujocz-versenyben szerepelt Deux Armoires sem. Nagy kár, hogy a másik Springer-ló, Aveline nem futott, aki tudvalevőleg az Ujocz-verseny harmadikja volt, mert így még mindig nem tudjuk, hogy milyenek az „ujoczok” — A favoritokra játszóknak a mai nap is rosszul ütött ki, mert csak a nap két főszámában győztek Halt és Lángoló, Rolande, Simeon, Esz, Baldin a második helyen végeztek, Varázs pedig helyezetlenül futott. Az utolsó futamban tudvalevőleg a nagyon esélyes Bengáli győzött és így érthetően, hogy annyira elhanyagolták. — A Werneuil-handicapra, mely kedden kerül dűlőre, huszonnégy kétéves neveztek. Jobbak közülök: Hasznos, Halt, Reine, Selma, Haxy, Napagedl, S6; a Kohlmarkti-díj, amely ugyanezen napon lesz, tízenegyszer aláírással zárult. Megemlítésre méltók: Ridolfi, Buffalo, Faragó, Tábornok, Beau merité. — Mátkát a Jubileumi-díjra készítik elő, ahol 56½ kiló súly alatt fog futni. Az Esterházy-Memorialban indulnak: Hasznos (Carslake), Sixenstein (Blades), Bruhus (Pretzner), Triumvir (Birkenruth), Töfi (Miles), Academie (Krouzil), Rabagas (Tarál).

DR. HÖNIG IZSÓ

Elektroterapeutikai és Röntgen-intézet. Elektromágneses gyógyítás

Budapest, IV. Károly-körút 24. sz. I. em. Lift

Telefon 102-39.

Gyógytényezők:
Elektromágneses gyógyítás.
Röntgen sugarakkal való kezelés.
Magas feszültségű árammal való kezelés (Arsonvalisatio).
Kék fényvel való kezelés.
Villamos hőfürdők (Elektrotherm).
Villamos fényfürdők.
Villamos masszázs (Vibratio).
Galván, Farad és Franklin árammal való kezelés.
Villamos vízfürdők.
Szénsavas fürdők.
Főbb javallatok:
Általános idegesség (neurasthenia, hysteria).
— Rendelés d. e. 8-11-ig, d. u. 2-6-ig.
Kiszáradt és száraz ajkak. — Kívánatra prospektum.

KÖZGAZDASÁG.

Bankkattel.

Szászrégen, szeptember 10.

Nem is kelthet meglepetést a fővárosi bankok kattelének létesítése. A „jó vidékiek” olyan jámbor és istenfélők, hogy bármily nehéz csapás is suttal rájuk a magasból, ők mindazt a változhatatlanban való megnyugvással viselik. Ezt az állapotot pesti pénzintézetek már évtizedek óta persze jól ki is használják. Tudvalevő azonban, hogy a mohó lakmározás közben az étvágy is jelentékenyen fokozódik ám! Ez a folyamat teremtette meg aztán fővárosi bankjaink „egyöntetű megállapodásait”.

Ösmeretes mindannyiunk előtt, hogy a mi gyenge, vérszegény gazdasági szervezetünkben mit jelent a hitelnek mesterséges megdrágítása és korlátozása. Mi még a gazdag nemzetközi pénzügyektől egészen el vagyunk zárva. Hitelre alapított gazdasági életünk funkcionálása csupán a belső tényezők mikénti támogatásától függ. Hol vannak már előttünk a nyugati államok! Hatalmasan felett gazdasági életük — a javak forgalmának és kicserélésének végtelen láncolatával — egymás kedvező konjunkturát lépten-nyomon termékenyítőleg befolyásolják. Mi mindezekből semmi előnyt nem látunk, míg az összes hátrányok mind rendre eljutnak hozzánk. Sorra látogatnak el a válságok. A kapitalizmusnak mindenféle kinövésai. A bankok kattelje is ez.

Miről van ebben szó? Pesti pénzintézetek ösmert okokból mesterséges eszközökkel drágították meg a hitelt. Egyöntetűen állapították meg azt a minimális kamatlábat, melyen alul egyik bank sem adhat kölcsönt. Ezzel aztán könnyű szerrel kivégezték a tisztítót, de egyes intézetekre oly kellemetlen szabad versenyt. Megsemmisítették a kereslet és kínálat arányainak természetes áralakító hatását. Most tehát nálunk nem a gazdasági törvények szabályozzák a pénz árat, hanem egyesek bátorságának és kapzsiságának méretei. Nálunk a pénzkínálat, főrészt fővárosi nagyobb bankjaink részéről és Ausztriából történik. Eddigél a kínálattal szemben mutatkozó kereslet mérve szabályozta a nyílt piacon a kamatláb magasságát. Amint említett pénzforrások kattel kötöttek, a pénz árnak minimális fixozásával megsemmisítették a kínálat, a verseny áralakító befolyását. A kattel tehát lehetetlenné vantage nálunk a piaci pénzárnak természetes képződése. Ezzel összefüggésben elvesztette egészen a pénzpiac a jegybankra gyakorlandó kölcsön hatását és a jegybank jó, vagy rossz kamatpolitikájának — a kattel feltételei szerint — automatizete tehetetlen követőjévé süllyed. Tudvalevő, hogy a bankkattel és a piaci pénzár egymással szoros kapcsolatban vannak. A pénzpiacra a nagy kínálat, ha csak kis kereslettel találkozunk, természetesen csökkenti a pénz árat. A nemzetközi pénzpiacokon gyakran megfigyelhetjük, hogy a magánkamatlábuk jelentékenyebb, a bankráta alatt ½, ¾%-os esése maga után vonja egy-egy piaci jegybankjának kamatláb-leszállítását. Ami részben üzleti és részben abból a szempontból történik, hogy a bank el ne veszítse az illető pénzpiac feletti vezetés és felügyeletet. Viszont, ha nagy kereslet csekély pénzkínálattal találkozunk, ez a magánkamatláb fokozatos emelkedésére vezet. Ilyenkor a jegybank készletei erősen vétetnek igénybe és ez aztán a hivatalos kamatláb felemelését vonja maga után. A gazdasági élet egészséges működése mellett azonban míg a pénz ára a nyílt piacon mindig a kereslet és kínálat arányaitól függ, addig a bankkattel ez okokon kívül más — az aranykészlet megvédése és egyéb valutatechnikai szempontok figyelembevételével állapítatik meg.

A bank-kattel értelmében tehát a piaci pénzárnak a mindenkori bank-kamatlábhoz meghatározott százalékokban való hozzákapcsolása — éppen a mi szegényes elszigetelt helyzetünkkel fogva — súlyos sérelmet és beláthatatlan veszélyt rejt magában. Mert a piaci ár természetes képződése ezzel lehetetlenné van téve. Elveszti a pénzpiac teljesen a bankkamatlábra való befolyását. Ezzel a jegybank a

mindennapi élet lüktetésének egyik igen fontos szertét nélkülözi. Kamatláb-politikája könnyen egyoldalú érdekeket szolgálhat. Nyilvánvaló, hogy míg a nyugati államokban a bank-kattel káros hatása a nemzetközi pénzpiacok és a végnélküli gazdasági kapcsolatok működése következtében teljesen megsemmisül, addig nálunk a bank-kattel — elszigetelt, elmaradt helyzetünkkel fogva — súlyos csapást mér egész gazdasági életünkre.

A bank-kattel — mint ismeretes — legközvetlenebbül vidéki pénzintézeteknek támadja meg. Lehetetlen az, hogy e súlyos támadást pénzintézetek tovább is összetett kezekkel, éltlenül nézzék. E kérdésnél már az élet ösztöne is feltartóztatlanul követeli a kellő állásfoglalást. Még mindannyiunk élénk emlékezetében lehet a múlt évi pénz- és hitelválság. Annak tanulságai teljesen megösmertették a fővárosi pénzintézeteknek a vidékiekkel szemben dokumentált üzleti eljárását. Tisztaban lehetünk e multak után afelől is, hogy kizárólag magunknak kell cselekednünk, senkitől semmiféle támogatást, de még csak iniciatívát sem nyerhetünk. Cselekedjünk tehát autonóm hatáskörünkben mielőbb! Létesítsünk védelmünkre erős intézményes biztosítókat. Nekünk tökéletes nagy pénzintézetek decentralizációjára van szükségünk. Olyképpen, hogy a vidék élénkebb piacain, a fővárosi pénzintézetektől teljesen független, nagyobb szabású bankok szolgálják az egyes vidékek hitelügyét. E célból a rendelkezésünkre álló hatalmas erőket — ami eddig szétszórtan gyenge — egyesítsünk, tömörítsünk kell. Fuzionáljanak pénzintézetek egy-egy nagy pénzintézetté piaconként. A nyert erősségünkkel egyenrangú tényezőként léphetnének fel minden vonalon a fővárosi bankokkal szemben. Nem lennének továbbra is azok kénye-kedvének kiszolgáltatva. A pénzpiacra is közvetlenebb és olcsóbb hitelforrásból merithetnénk szükségleteinket. Hatványozottan szélesebb körre terjeszthetnénk ki tevékenységeinket. Ilyen intézményekkel teremthetnénk meg azokat a reális biztosítókat, amelyek a bankkattel és hasonló támadások hatását megsemmisíték és egész hiteléletünket erőszélesebb és becsültelesebb alapokra helyeznék.

Dancziger Samu,

a Szászrégeni Ipar- és Kereskedelmi Bank főtitkár-
viselője

Egy vidéki gőzmalom felszámolása. Az az ádáz hajsza, amelyet az osztrák és cseh malomkörök folytatnak a magyar buza és főképpen a magyar liszt-bevitel ellen, kétségtelenül hatással volt és van jelenleg is a magyar malmok üzemére. A budapesti malmok üzemredukcióval segítettek magukon, a vidéki kisebb malmok közül azonban nem egy áldozatul esett ennek a küzdelemnek. Most a Czeglédi Gazdasági Gőzmalom-Részvénytársaság felszámolásáról veszünk hírt. A részvénytársaság 1892. évben 50.000 korona tőkével, 1000 darab 50 koronás részvényre alakult. A részvénytársaság elnöke Bába Molnár Sámuel, a czeglédi függetlenségi pártelnök. A részvénytársaság az 1907-iki üzletévet még 4559 korona nyereséggel zárta le s a legutóbb tartott közgyűlés a társaság felszámolását kimondotta. Felszámolókul pedig Takács József, Bohus József, Macsali Benő, Beck Jakab, Oroszvály Endre, B. Molnár Sámuel és Márta János czeglédi lakosok választottak meg.

Az O. M. K. E. titkára. Az Országos Magyar Kereskedelmi Egyesülés elnöksége dr. Katona Sándor és dr. Balkányi Kálmánt az egyesülés központi titkáraiá választotta, amivel befejezést nyert a központi titkárnak a személyváltások folytán szükségessé vált újjászervezése, illetve az egyesülés tevékenységi köre által igényelt kiegészítése. A két titkár működésének rövides megkezdése után az O. M. K. E. központi titkárának névsora ez lesz: Főtítkár: dr. Szende Pál, titkár: Beck Géza, dr. Katona Sándor, dr. Balkányi Kálmán. Ügyész: dr. Glücksthal Samu.

Érdekes ítéletablal végzés. A kir. ítéletablal nem régen a balassagyarmati kir. törvényszéknek, mint kereskedelmi bíróságnak egy végzését hagyta jóvá, melynek jótékony kihatása lesz közgazdasági viszonyainkra. A balassagyarmati törvényszék ugyanis

fontos szer-
nyen egyoldalú
hogy míg a
ros hatása a
külli gazdasági
teljesen meg-
— elszigetelt,
s csapást mér

legközevvel-
dia meg. Le-
pénzüzetek
nézzék. E
tartóztatlanul
mindannyiunk
pénz- és hitel-
megősmertették
ekkel szemben
n lehetünk e
magunknak kell
mogást, de
Cselekedjünk
! Létesítsünk
tékokat. Ne-
entralizáció-
a vidék élén-
intézetek
bszabásu
vidékek
zésünkre álló
órtan gyenge
uzionália-
gy nagy,
nyert erős-
hetnének fel
zemben. Nem
nek kiszolgál-
és olcsóbb
inket. Hatvá-
énk ki tevé-
eremthetnének
lyek a bank-
megsemisite-
ebb s becsü-

er Samu,
Ipar- és Ke-
ank főtiszt-
je
Az az ádáz
omkörök foly-
magyar list-
lt és van je-
A budapesti
agukon, a vi-
egy áldozat-
a Czeglédi
felszámolá-
1892. évben
koronás rész-
elnöke Bába
pártelnök. A
még 4559 ko-
tartott köz-
otta. Felszá-
zsef, Macsali
Molnár Sár-
k választat-

agos Magyar
Katona Sán-
ülés központ-
nyert a köz-
folytán szük-
egyesülés te-
tése. A két
szedése után
nak névsora
Beck Géza,
Ügyész: dr.

telőtábla nem
téknek, mint
hagyta jóvá,
dasági viszo-
szék ugyanis

kimondta, hogy „bank elnevezés alatt rend-
szerint nagyobb és kiterjedtebb üzlet-
körű, nagyobb üzleti tőkével rendel-
kező nagyobb szabású pénzintézet ér-
teendő.” Az érdekes végzés előzménye az, hogy K.
E. kisebb bankbizományos „Losonczy gazdasági és
áruforgalmi bank. K. E.” néven akarta cégét beje-
gyeztetni. A cégbejegyzésekre felügyelő miniszteri
biztos ez ellen előterjesztéssel élt s így került a bírósá-
g elé. Losoncz r. t. város tanácsának, mint I. fokú
járhatósnak a helyszínen megejtett vizsgálati ada-
taiból, de sőt magának K. E.-nek beismeréséből is ki-
tűnt, hogy K. E. üzleti tőkéje csak 20.000 korona és
hogy főleg osztályosjegyek árusításával, kisebb-
szérien váltóleszámitással és képviselői vállala-
tával foglalkozik. A bíróság úgy találta, hogy jelen
esetben a „bank” szó használata a cégvalóság el-
vével ellenkezik s így K. E. utasította, hogy cégét
a „bank” toldat elhagyásával jegyeztesse. A kir.
telőtábla jóváhagyó végzését teljes mértékben hely-
eseltük. Egészséges közgazdasági viszonyok csak
a valóság szilárd alapján épülhetnek fel.

Országos nagy gyümölcsvásár Budapesten. A
városi Igazgató Iparcsarnokban ritka szép és nagyarányú
gyümölcs- és szőlőkínálat nyílik meg szeptember
27-én és marad nyitva 412 napon át, mely alatt folyton
tart a nagy gyümölcsvásár. A kiállítás Magyarországon minden nagyobb gyümölcs-termelője 5,
10, 50 kilós mintaáru kollekciókkal vesz részt.

Selmeczbányai pénzintézetek fuozója. A Sel-
meczbányai Kereskedelmi és Hitelintézet R. T. hír-
szerint, fuozói tárgyalásokat folytat a Selmeczi Takarék-
pénztár R. T.-al. Az előbbi intézet 1889-ben
100.000 K tőkével alakult és utolsó mérlege szerint
20.344 K nyeresége, 40.756 K tartaléka, 745.431 K
betéte, 687.911 K váltó- és 226.964 K kötvényköcsön-
állománya volt. A Selmeczi Takarék-pénztár alapítók-
kéje 240.000 K, rendes tartaléka 200.000, külön tar-
taléka 118.174 és nyugdíjalapja 118.174 K. Betétállomá-
nya a 4 millió K-t meghaladja.

A közlekedésiügyi tantályomok megnyitása. A
közlekedésiügyi m. kir. tantályomok 1908-9. tanévét
ma délelőtt nyitották meg ünnepélyesen az intézet
Luther-utcai épületének dísztermében. A megnyitó
ünnepélyen Kossuth Ferencz kereskedelemügyi mi-
niszter képviselőjében Csöke Ferencz miniszteri taná-
csmos volt jelen. Gonda Béla miniszteri tanácsos,
a tantályomok igazgatója mondotta a megnyitó be-
szédet, aki részletesen méltatta a múlt tanév erem-
ményeit. Kiemelte az oktatás terén tett tapasztala-
tok köréből a legfontosabb momentumokat és fel-
vetette azt az eszmét, nem-e volna indokolt a ke-
reskedelmi, illetve pénzüri szolgálatot, amely a vasu-
ti üzletvitel mindinkább fokozódó közgazdasági jel-
legénél fogva nagyobb alapoossággal volna tanítandó,
a végrehajtó szolgálatnál adminisztratív elkülöní-
teni és a forgalmi szolgálattól függetleníteni.

Az osztrák vasutak államosítása. Ez ügyben a
következő sorokat vettük Bécsből: A júliusi tárgya-
lások egyrészt az osztrák kormány, másrészt az áll-
lamvasutak, az észak-nyugati vasut és az észak-déli
német összekötő vasut képviselői között jegyző-
könyvi megállapodásban végződtek, mely az államo-
sítás alapvető elveit, a vételárát és egyéb mellék-
egyezségeket foglalja magában. Júliusban az álla-
mosítási akció csak vázlatosan nyert befejezést, a
megállapodás pontos, részletes kidolgozása későbbre
halasztatott. Az egyezség tervezetének rövid idő
mulva el kell készülnie; új konferenciák az illeté-
kes tényezők között azonban csak akkor lesznek,
ha az egyezség részletes kidolgozása felfogás-kül-
önbségekre adna alkalmat. Ha a megállapodás a tár-
saságok közgyűlésének helyeslésével fog találkozni,
a törvénytervezetek kidolgozása következik. Ezek-
nek természetesen nemcsak a tulajdonképeni meg-
állapodást kell magokban foglalniok, hanem a par-
lament felhatalmazását is kell tartalmazniok az álla-
mosításból folyó pénzügyi műveletek végrehajtására
nézve. Hogy a parlament miként fogadja majd a
javaslatokat, még kétséges. Az államosítási akció
eddig is politikai vonatkozásokkal volt áthatva és
nincs kizárva, hogy az államosítással kapcsolato-
san német oldalról követelésekkel fogják fellépni.
Ha a javaslatokat a parlament elfogadja, még egy
nagy kérdés megoldása van hátra: hogy t. i. az áll-
lamvasutak újjászervezése az államosítással egy-
időben, vagy csupán utána következze-e be? Mint
látható, az osztrák államvasut korszakalkotó for-
dulópont elé érkezett.

A Naxos csiszoló-gyár r.-t. szanálása. Megirtuk
annak idején, hogy a hosszú idő óta vegetáló Naxos
csiszoló-gyár r.-t. új kezekbe kerül, amely elhatá-
rozta, hogy a társaságot talpra állítja. A szanálást
a legutóbbi közgyűlésen keresztül is vitték. A köz-
gyűlés határozata szerint a részvénytársaságnak ez
idő szerint 1354 darab névre szóló, egyenkint 500
korona névértékű és összesen 677.000 koronát ki-
tevő alapítókéje a részvények névértékének 40%-ra,
vagyis darabonként 200 koronára való lebélyegzése
által 260.800 koronára leszállított, a régi 500 ko-
ronás cimlettű részvények bevonásával helyükbe be-
mutatóra szóló, egyenkint 200 korona névértékű rész-
vények adattak. A leszállítás folytán ez idő szerint
260.800 koronát kitevő és 1354 darab 200 korona névértékű
részvényből álló alapítókéje a részvénytársasá-
ságnak 3646 darab újabb 200 korona névértékű, be-
mutatóra szóló részvény kibocsátása által 729.200
koronáról felemeltetett olyképp, hogy a részvény-
társaság alapítókéje jelenleg összesen 1.000.000 ko-
rona. Az alapítókének a most körülírt módotat mel-
lett leendő leszállításához az engedélyt a kir. tör-
vényszék most megadta, valamint bejegyezte a köz-
gyűlés ezen határozatát. A közgyűlésen új. dr. Cho-
rin Ferencz, Freischberger Hugó és Perutz József
beválasztották az igazgatóságba.

Harcz a bank-kartel ellen. Az a vidéki mozgalom,
mely a bank-kartel ellen megindult, folyton erősö-
dik. Természetes visszhangja ez a bank-kartel azon
közvetlen hatásának, amely a vidéki pénzintézetek
létezését gyökerében támadja meg. Legújabbban
Arad város törvényhatósága lép fel tiltakozó száva-
val a bank-kartel ellen, sőt egész tervezetet mutat be
arra, hogy a kormány miképpen mellőzze a kartel-
lalt pénzintézeteket. Aláblakban közöljük a Müller
Károly országgyűlési képviselő indítványára egyhan-
gulag megszavazott törvényhatósági határozatot:

1. Foglaljon állást a törvényhatóság a már
létrejött bank-kartel ellen és hasson oda, hogy a
minden vonatkozásaiban káros következményű bank-
kardel megszűnjék; 2. írjon fel a törvényhatóság a
kormányhoz, hogy szüntessen meg a kartel tartama
alatt a kartellált pénzintézetekkel minden összeköt-
tetést; 3. az eddigi bankösszeköttetéseknek megszűn-
tetésével tőkének egy részét oly vidéki pénzintéze-
teknél helyezze el, amelyeknek bonnizásához két-
ség nem fér; 4. helyezze el a további pénzbetéteit
a postatakarékpénztárnál s ugyanígy vezesse be a
visszleszármazási üzletágat, hogy ily módon a vidéki
pénzüzetek olcsó pénziórráshoz jutván, annak ál-
dásaiban a mezőgazdaságot, ipart és kereskedelmet
részeseithessék; 5. kerestessenek meg az összes tör-
vényhatóságok, hogy hasonló érzelmű feliratok utján
foglaljanak állást a kartel ellen.

Bizonyos, hogy az erélyes hangú határozat az
ország többi törvényhatóságait is hasonló elhatá-
rozásra fogja bírni s ezeknek a határozatoknak lesz
annyi erejük, hogy megtörjék azt a szövetszét,
amely hatalmába kerítette a pénzpiacot s a vidéki
pénzüzeteket immár hónapok óta fojtogatja.

Igazgató-változások. Az Unio magyar villamos-
sági r.-t. igazgatóságába beválasztott Morpurgo
Károly és Oppenheim Alfréd. — A Libáni faipar r.-t.
ba dr. Kállay Zoltán. — A Budapesti-budafoki h. é.
villamos vasuti r.-t. igazgatóságából kilépett Ziper-
novszky Ferencz. — A Fővárosi kölcsönbank m. sz.
igazgatóságába beválasztott Baumgarten Sándor
és Polgár Mór. — A Budapesti Magyar Bank m. sz.
igazgatóságából kilépett Molnár Henrik, Reményi
Jenő, dr. Pescha Miklós, Kugler Mihály és Weiner
Nándor, beválasztott Abaffy Aurél, dr. Baross Já-
nos, Jovag Mayer Viktor és Subert István. — A Bu-
dapesti Tattersall r.-t.-ből kilépett Forster Géza. —
A „Phöbus” villamos vállalatok r.-t. igazgatóságába
pedig beválasztották Kvassay Istvánt.

Az államháztartás ötévi szükséglete. Az egyes
minisztériumokban tudvalevőleg a nyár dereka óta
dolgoznak a jövő évi költségvetés összeállításán.
Ezzel a munkával párhuzamosan mindenik minisz-
térium összeállítja az öt évi budgetet is. Ezt az ösz-
szeállítást Wekerle Sándor pénzügyminiszter szor-
galmazza, aki tudni akarja, hogy az állami közigaz-
gatás különféle ágazatai az elkövetkezendő öt esz-
tendőben körülbelül milyen összeget igényelnek, hogy
egyrészt a tervbe vett személyszaporulat, másrészt
az állami beruházások költsége fedezhető legye-
nek. Ez a munka, amelyet június havában kezdtek,
serényen folyik s nemsokára befejezik. A földmi-
velésügyi minisztériumban — mint ér-
tesülünk — már elkészültek az egyes osztályok a
jövő évi költségelirányzatokkal. Ma reggel már
jóval nyolcz óra előtt az összes tanácsosok és esz-
tályvezetők bent voltak hivatalukban s erősen dol-
goztak a költségelirányzatokon s a még szükségessé
vált simításokat eszközölték rajta. Darányi miniszter,

kl az Erzsébet királyné lelkiüdvéért tartott gyász-
istentiszteletről kevéssel tízenkét óra előtt érkezett
vissza a minisztériumba, egymásután fogadta ma az
összes osztályvezetőket, akik sorra referálták a jövő
évi előirányzatot. A földmívelésügyi budget e szerint
már készen van.

Dolgozik az O. M. G. E. Az Országos Magyar
Gazdasági Egyesület őszi munkásságát gróf Des-
sewffy Aurél elnökléte alatt tartott tanácsüléssel
kezdte meg. A tanácsülés tudomásul vette az
egyesületi tisztikar által Rubinek Gyula igazgató
vezetése alatt, a nyári szünet idején szerkesztett
évkönyvet, megállapította az 1909. évi költségvetési
tervezetet. A tanács tárgysorozata nyomán foglal-
kozott a „Vinea” ügyével, helyeslőleg vévén tudomá-
súl azt a feltétlenül elutasító állásponot, mely
ebben az ügyben Egyesület organumában kifeje-
zésre jutott. Az egyesület nyári működését tudomásul
vette a tanács, majd köszönettel és elismeréssel nyi-
latkozott Darányi földmívelésügyi miniszternek a ta-
karmányhiány enyhítésére vonatkozó intézkedéseiről.
Az egyesületi tanács sajnálkozását fejezi ki amiatt,
hogy a kereskedelmi miniszter nem köti a szállítási
kedvezmény megadását a gazdasági egyesületek
igazolványához, mert így ez a kedvezmény nem az
arra szorult gazdák javára értékesül. Tudomásul
vette a tanács az angolországi tanulmányutról Szil-
lassy Zoltán titkár jelentését. A szerb kereske-
delmi szerződés ügyét a tanács a közgazdasági szak-
osztály elé utalta, megbízván annak előadásával
Jeszenszky Pál titkárt. A működési program
megállapítása után a tanács az igazgató-választmányi
ülést szeptember 23-ra tűzte ki.

A Haggenmacher sörgyár r.-t. alapítókemelésé.
A Haggenmacher kőbányai és budafoki sörgyárak
részvénytársaság e hó 19-ére közgyűlést hívott
egybe, amelyen határoznak az alapítókének négy
millió koronáról hat millió koronára való felemelése
és ezzel kapcsolatosan az alapszabályok 5. §-ának
módosítása ügyében.

Fizetéseképtelenségek. A bécsi hitelezői védegyet
a következő fizetéseképtelenségeket közli: Braun
Karolina kereskedő, Pápa; — Schlossnickel Ferencz
bej. képkereskedő, Budapest; — Barth Károly könyv-
kereskedő, Ujvidék; — Turcsa A. kereskedő, Ko-
lozsvár.

Vidéki pénzintézetek felszámolása. Az Eszék-
i kereskedelmi és iparbank igazgatósága el-
határozta, hogy az intézetet felszámolja és ezen ha-
tározat meghozatala czéljából szeptember hó 19-ére
rendkívüli közgyűlést hívott egybe. A felszámolás
2-3 éven belül teljesen lebonyolítható lesz. — Az
Erzsébetvárosi takarékpénztár részv.-t.
szeptember 15-én tart rendkívüli közgyűlést, ame-
lyen kimondja a felszámolást. A felszámolást szüksé-
gessé tették azok a veszteségek, melyek az intézetet
egyik tisztviselőjének hűtlen kezelése folytán érték.
Az intézet legutolsó mérlege szerint 200.000 korona
alapítókével, 74.883 korona tartalékkal és 511.950 ko-
rónával rendelkezett. Mult évi kimutatott nyeresége
8000 korona volt. — Szerencs és vidékének
kölcsonös önszegélyző hitelszövetke-
zete a tagok számának lepadása miatt felszámolt.
A felszámoló bizottság az egész leszámolást 10 hó
leforgása alatt végleg befejezte.

Uj pénzintézet Máramaroson. Máramaros
Leszámitolóbank részvénytársaság czim alatt Má-
marosszigeten 500.000 korona tőkével új bank ala-
kult.

Az idei szőlőtermés. Az ország majdnem minden
vidékéről kedvező hírek érkeznek be az idei szőlő-
termésről, mely ugy minőség, mint mennyiség te-
kintetében kitünőnek ígérkezik. Főként a kisszőlős
gazdák jutnak az idén sok borhoz, ugy hogy a ren-
delkezésükre álló hordó fog kevéssé bizonyulni a
bor elhelyezésére. A „Magyarországi Bortermelő
és Borkereskedők Országos Szövetségé”-hez a sző-
lők állásáról a legutóbbi napokban a következő je-
lentések érkeztek:

Szeged. Az augusztus hóban kapott kiadó eső az
egész mezőgazdaságra jó hatással volt. A mostani
száraz és meleg időjárás a javában érő szőlőre na-
gyon kedvező. A szőlő legalább tíz nappal előbb
érett, mint más években. A csemege-szőlő legna-
gyobb részét két hét óta külföldre szállítják. —
Ecséd. A kiadó eső és az azt követő derős, napos
időjárás következtében a szőlő rohamosan fejlődik.
Kitünő minőségű borra van kilátás, a mennyiség
azonban nem lesz annyi, mint azt tavasszal remél-
ték. — Szomod. A szőlők gyönyörűen állanak s annyi
bor lesz, amennyi már rég nem volt. Szőlőbetegség
nem volt egész nyáron át. A szüret két héttel előbb
lesz, mint máskor. — Margitta. A termés igen szép-
nek ígérkezik, bár a több helyen fellépett peronosz-
pora és a többszöri jégeső a terméskilátást 25 szá-

zalekkel csökkentették. Közepes termés várható. A korai szőlők már rothadnak. — Gyulafehérvár. A felhőszakadás és jégeső nagy károkat okozott. Nagy- és Kisapod községe szőlőit teljesen elmosta. Különben a szőlők állása kitünő. A bogycák teltek, a szemek fejlődése dus és semmi kívánni valót nem hagy hátra. Az időjárás a képzelhető legjobb. — Nyiradony. Szőlőbetegségek jelentkeznek; a kiszáradt szőlőiben szomorú állapot van. A peronoszpóra tönkretette a levélzetet és a fürtnek is felerészét; több helyen a jég tett nagy károkat s így csak jó középtermésre van kilátás. Tartani kell nagy szőlőrothadástól. — Ráczeke. Az idei szőlőtermésre való kilátás a sok esőzés folytán kissé bizonytalan volt, de a legutóbbi jó meleg idő reményt nyújt arra, hogy a bor jó minőségű lesz. Ha valami közbe nem jön, középtermésre van kilátás. A bor árai még nem alakultak ki. Peronoszpóra nincs. — Szilágysomlyó. A peronoszpóra a vidéket, eltekintve egyes helyektől, megkímélte s így bő termésre van kilátás. A minőség még nem állapítható meg. — Kiskunhalas. Az eső a már fonnyadni kezdő fürtöket életre hozta, amelyek most nagyon szépen fejlődni kezdenek.

Osztrák borkereskedők a hegyaljai gazdák ellen?
Az utóbbi időben az osztrák sajtóban tendenciózus hírek láttak napvilágot arról, hogy Arad-hegyalján az idén rendkívül bő lesz a termés. Ennek a híresztelésnek az a tendenciája, hogy így akarják lenyomni az osztrák kereskedők a magyar hegyi borkarat közvetlenül a szüret után. Az aradhegyaljai hegyközségek termelői az osztrák kereskedők e czélutadatos rosszszemű manővere ellen tegnap Gyoronok tartott gyűlésükön állást foglaltak s mert Aradhegyalján a közepesnél is gyengébb lesz a termés, elhatározták, hogy fölratban hívják föl a földművelésügyi miniszter figyelmét az osztrákok üzelmeire s erélyes intézkedést kérnek a magyar bortermelők kiszákmányolására irányuló ezen rosszakaratu híresztelésekkel szemben. Ugyszintén hirdmény utján figyelmeztetik a hegyközségek gazdáit ezekre az üzelmekre.

Gyümölcs vásár. A Kis-Küküllővármegyei Gazdasági Egylet október 13—15-ig az állam, a székelyföldi kirendeltség és az erdélyi gazdasági egylet támogatásával, nagy gyümölcsvásárral egybekötött vármegyei állat-, termény-, szőlő-, gyümölcs-, bor-, háziipar- és gépkiallást rendez.

IDŐJÁRÁS.

A meteorologiai központi intézet távirati jelentése 1908. szeptember 10-én reggel 7 órakor.

Az elmúlt nap időjárásának átnézele:

Hazánkban tegnap is száraz, derült idő uralkodott és a hőmérséklet a normális értékére emelkedett; a maximum: Ógyallán, Csáktornyán, meg Versecczen 28 C° és a minimum: Arvaváralján 3 C° volt.

Prognózis a következő 24 órára:

Meleg és tulnyomóan száraz idő várható.

Állomás	Lángyomás mm. 700 +	A hőmérséklet Celsius szerint	Szélirány és ereje	Felhőzet	Csapadék mm.		Hőmérséklet	
					éj	nap.	°C	mm.
A.-Szlátina	64.5	12.7	N	3	0	26	9	
Ungvár	62.6	11.8	N	0	0	26	10	
Körmärk	62.5	14.3		0	0	24	7	
Losonc	62.9	10.6	SW	1	0	24	6	
Ogyalla	61.4	11.8		0	0	24	7	
Budapest	62.3	13.3		0	0	24	12	
Herény	61.8	12.1		0	0	24	10	
Közváthely	61.8	16.6	SE	1	0	24	16	
Pécs	61.3	15.6		0	0	24	11	
Zágráb	62.2	12.7		0	0	24	14	
Fiume	62.0	15.6		0	0	25	11	
Szeged	62.0	16.2	S	1	0	25	12	
Temesvár	62.5	14.5	SE	0	0	25	11	
Nagyvárad	62.3	15.7	SE	0	0	26	12	
Kolozsvár	64.8	9.2		0	0	24	7	
Nagyzeben	64.2	8.3	SE	1	0	24	6	
Szatmár	64.2	15.0	SE	0	0	24	11	
Eger	64.2	14.4	S	3	0	24	10	
Arvaváralja	64.2	6.6	NE	1	0	21	8	
Selmeczbánya	64.2	12.4	NE	2	0	23	15	
Komárom	64.2	14.6	E	1	0	23	10	
Magyar-Ovár	64.2	12.4	W	1	0	24	11	
Sopron	64.2	15.6	NW	1	0	24	10	
Pécs	64.2	12.8		0	0	27	9	
Cirkvenica	64.2	16.4		0	0	26	18	
Debreczen	64.2	15.1		0	0	25	8	
Kecskemét	64.2	14.5	SE	0	0	25	10	
Óroszlán	64.2	13.2	SE	2	0	25	10	
Arad	64.2	16.3	SE	4	0	25	14	
Zombolya	64.2	13.4	E	2	0	29	10	
Vorsecz	64.2	20.7	E	2	0	28	19	
Orsova	64.2	12.6		0	0	27	10	

Felelős szerkesztő:

PURJESZ LAJOS.

Kiadótulajdonos:

A Magyar Újságkiadó Részvénytársaság.

Ígazgató: **ERDŐS ARMAND.**

TÖZSDÉK.

A BUDAPESI ÁRU- ÉS ÉRTÉKTÖZSDÉ

Gabonatözsde.

Budapest, szeptember 10.

A készáru piacon a malmok ma 60.000 mm. buzát vásároltak jóltartott áron, a kínálat és kereslet egyaránt megfelelő volt. Rozs szilárdan tartott, zab csendesebb, tengeri pár fillérrel drágább. A határidőpiacon a mai üzlet nyugodtan és körülbelül a tegnapi zárlat jegyzéseivel indult meg. A forgalom folyamán is csendes maradt az irányzat, csak gyenge forgalom fejlődött ki, mi mellett az árfolyamok mérsékelten ingadoztak. A tegnapi zárlathoz viszonyítva, végeredményképpen ma az októberi buza hat fillérrel, az áprilisi buza négy fillérrel, az októberi zab tizenkét fillérrel gyengült, ellenben az októberi rozs és a májusi tengeri árfolyama teljesen változatlan maradt.

A készáru jegyzése a mai tőzsdén a következő volt:

Buza	híls	Ár 100 kg.	kiló	Ár 100 kg.
Tiszavidéki uj	75	—	79	23.—23.35
"	76	—	80	23.25—23.70
"	77	22.70—23.—	81	23.35—23.80
"	78	22.80—23.10	82	—
Fejérmegyei uj	75	—	79	22.75—23.15
"	76	—	80	23.05—23.45
"	77	22.40—22.70	81	—
"	78	22.50—22.90	82	—
Pestvidéki uj	74	—	78	22.60—23.—
"	75	—	79	22.85—23.25
"	76	—	80	23.15—23.60
"	77	22.60—23.—	81	—
Bánsági uj	74	—	78	22.70—23.10
"	75	—	79	22.95—23.35
"	76	—	80	23.20—23.65
"	77	22.60—23.—	81	23.30—23.75
Bácska uj	74	—	78	22.60—23.10
"	75	—	79	22.85—23.35
"	76	—	80	23.10—23.65
"	77	22.50—23.—	81	—
Rozs I.-rendű uj	—	—	—	18.90—19.05
középmínőségű uj	—	—	—	18.55—18.80
Arpa takarmány I.-rendű	—	—	—	15.75—15.90
" II.-rendű	—	—	—	15.40—15.65
Zab I.-rendű	—	—	—	16.60—16.80
" II.-rendű	—	—	—	16.20—16.50
Tengeri belföldi uj	—	—	—	16.80—16.95
Repce: Káposztlarepce	—	—	—	—
Küles	—	—	—	—

A készáru piacon elkelt:

Buza. Tiszavidéki: 1300 mm. 80 kg. 23.95 korona, 100 mm. 80 kg. 23.65 korona, 300 mm. 80 kg. 23.70 korona, 100 mm. 80 kg. 23.60 korona, 100 mm. 80 kg. 23.90 korona, 600 mm. 80 kg. 23.50 korona, 300 mm. 80 kg. 23.70 korona, 2200 mm. 79 kg. 23.97 korona, 1500 mm. 80 kg. 23.97 korona, 100 mm. 79.5 kg. 23.60 korona, 100 mm. 79.5 kg. 23.50 korona, 300 mm. 79 kg. 23.45 korona, 450 mm. 79 kg. 23.55 korona, 250 mm. 79.5 kg. 23.55 korona, 300 mm. 79 kg. 23.40 korona, 200 mm. 78 kg. 23.40 korona, 200 mm. 78 kg. 23.30 korona, 350 mm. 77 kg. 23.20 korona, 1300 mm. 79 kg. 23.20 korona, 100 mm. 77 kg. 22.30 korona, 100 mm. 77 kg. 22.60 korona, 500 mm. 75 kg. 22.60 korona.

Pestvidéki: 2000 mm. 80.5 kg. 23.75 korona, 800 mm. 79.5 kg. 23.75 korona, 100 mm. 80 kg. 23.50 korona, 200 mm. 80 kg. 23.60 korona, 100 mm. 79 kg. 23.30 korona, 200 mm. 79.5 kg. 23.55 korona, 400 mm. 78 kg. 23.— korona, 350 mm. 77 kg. 22.90 korona, 100 mm. 77 kg. 22.60 korona.

Felsőmagyarországi: 100 mm. 78 kg. 23.10 korona, 200 mm. 78 kg. 22.70 korona, 400 mm. 78 kg. 21.90 korona.

Bácska: 440 mm. 80 kg. 23.60 korona, 100 mm. 79.5 kg. 23.50 korona, 4100 mm. 76.5 kg. 22.80 korona.

Szerémségi: 200 mm. 79 kg. 22.80 korona, 200 mm. 78 kg. 22.— korona, 100 mm. 76 kg. 20.— korona. **Zimonyi:** 3600 mm. 78 kg. 21.80 korona.

Óbécsei: 1400 mm. 79 kg. 23.60 korona, 2200 mm. 78 kg. 22.10 korona, 9300 mm. 77.8 kg. 23.50 korona.

Törökbecsei: 3650 mm. 79.7 kg. 23.75 korona, 410 mm. 79 kg. 22.80 korona.

Fejérmegyei: 100 mm. 78.5 kg. 23.30 korona, 500 mm. 77.5 kg. 23.30 korona, 200 mm. 77.6 kg. 22.50 korona.

Bihari: 300 mm. 78 kg. 22.60 korona, 300 mm. 77 kg. 22.50 korona.

Szarvasi: 1760 mm. 79 kg. 23.96 korona.

Szilágysági: 20 0mm. 75 kg. 21.90 korona.

Kalocsai: 1200 mm. 77.3 kg. 23.10 korona. **Zentai:** 5000 mm. 77.5 kg. 23.55 korona.

Rozs: 500 mm. 18.40 korona, 300 mm. 18.65 korona, 100 mm. 18.80 korona, 1000 mm. 18.56 korona, 500 mm. 18.60 korona.

Zab: 400 mm. 16.20 korona, 100 mm. 15.80 korona, 100 mm. 14.— korona, 100 mm. 16.65 korona, 100 mm. 16.55 korona, 100 mm. 15.95 korona, 100 mm. 16.20 korona, 200 mm. 16.— korona, 100 mm. 15.— korona.

Arpa: 150 mm. 15.50 korona, 300 mm. 15.60 korona.

Tengeri: 200 mm. 17.05 korona, 300 mm. 16.90 korona.

Az árak 100 kilogr.-ként koronákban értendők.

A határidőpiacon kötött:

Dél előtt:

Előfordult kötések (50 kg.-ként):

Buza 1908. októberre 11.38, 11.39, 11.36, 11.41, 11.35, Buza 1909. áprilisra 11.66, 11.65, 11.69, 11.64. Rozs 1908. októberre 9.47, 9.48, 9.43. Zab 1908. októberre 8.03, 8.04, 8.—, 7.96. Tengeri augusztusra —, —, —, —. Tengeri 1909 májusra 7.40, 7.43, 7.40.

1 óra 30 percig zárulnak:

1908. októberi buza	11.34—11.35
1909. áprilisi buza	11.64—11.64
1908. októberi rozs	9.43—9.44
1908. októberi zab	7.39—7.40
1909. májusi tengeri	7.96—7.97

Budapesti gabonaforgalom.

1908. szeptember 8-tól szeptember 9-ig.

Érkezett: Elszállított:

	Érkezett	Elszállított
Buza	80344	9017
Rozs	6805	4243
Arpa	7170	9263
Zab	12525	3002
Tengeri	1529	1104
Liszt	3117	18488
Korpa	210	3235

Értéktözsde.

A tőzsde tartott megnyitás után szilárd volt. Különösen a newyorki piac kedvező jelentései voltak kedvező hatással az európai tőzsdékre, mindenütt kedvező irányzatot eredményezett. Az üzletmenet azonban mérsékelt volt. Kereslet csak egyes értékekben volt. A déli tőzsdén bécsi számlára jelentékeny vásárlások voltak államvasuti részvényekben, melyek egész 700 koronáig emelkedtek. A helyi tőzsdén a forgalom nem volt nagy, keresett volt a Salgó részvény, mely ma 596 koronával zárult. Vásároltak ezenkívül a Drasche részvényeket a Hazai bank és Kereskedelmi részvénytársaság részvényeit. Ez utóbbiak azonban zárlat felé némileg ellanyhultak. A járadék piacon ma is emelkedő volt az irányzat és a 4%-os magyar koronajáradékot ma 93.10 koronás árfolyam mellett kötötték. A valutapiac nagyobbára változatlan maradt. Forgalomba került: Osztrák hitel 646.25—644.75 koronán, Magyar hitel 752.75—750.25 koronán, Államvasut 698.50—699.75 koronán, Leszámitolóbank 481.75—481.50 koronán, Jelzálog 443—444.50 koronán, Városi villamos vasut 266—265.25 koronán, Közuti 543.75 koronán, Magyar koronajáradék 93.—93.10 koronán, Salgó 590—594 koronán, Kereskedelmi bank 3378—3390 koronán.

Előtőzsde.

Előtőzsde kedvező.
Kötötték: Osztrák hitelrészvény 645.25—646.25. Magyar hitelrészvény 752.—752.75. Osztrák-magyar államvasut 698.50—699.75. Rimamurányi vasut 559.75—561.50. Magyar leszámitoló-bank 481.75—428.—. Jelzálogbank 444.—443.50. Közuti vaspálya 544.50—545.—. Magyar koronajáradék 93.—93.10. Salgótarjáni köszénbánya r.-t. 591.—593.—. Kereskedelmi bank 3378.—3390.—.

Déli tőzsde.

Déli tőzsde tartózkodó.
Kötötték: Osztrák hitelrészvény 645.50—644.50 Magyar hitelrészvény 751.25—750.—. Osztrák-magyar államvasut 699.25—700.—. Rimamurányi vasut 560.—561.—. Magyar leszámitoló-bank 481.25—481.50. Közuti vaspálya 543.50. Városi villamos vasut 266.—265.75. Magyar koronajáradék 93.05. Hazai bank 284.50—285.50. Konvertált jelzálog-sorsjegy 117.50. Kereskedelmi r.-t. 579.—583.—. Drasche-féle tégyagyár 431.—432.—. Salgótarjáni köszénbánya r.-t. 593.—596.—. Adria tengerhajózási r.-t. 399.—.

Utótőzsde.
Az utótőzsde mérsékelt forgalom mellett szilárd irányzattal folyt le. Kötötték: Osztrák hitel 645,25—626.— Magyar hitel 750,75—752.— Államvasut 699,75—700.— Salgótarjáni 598.—601.— Végül maradt: Osztrák hitel 646.— Magyar hitel 751,50, Államvasut 700.— Salgótarjáni 601.—

BÉCSI GABONATŐZSDE:

Bécs, szeptember 10. (Saját tudósítónk jelentése.) Az északamerikai piacok ma ismét gyengültek és a párisi tőzsdén is némileg hanyatlottak az árfolyamok, míg London nyugodt irányzatot követett és az árak nem változtak. Az itteni tőzsdén a gyönyörű időjárás bénítólag hatott a vásárlási kedvre, a konzum szigorúan tartózkodott minden tevékenységtől s így a forgalom üzletellen, de az árak nem változtak. Majdnem teljesen szűnietelt az üzlet árpában is, e czikk irányzata kedvetlen, sőt inkább bágyadt.

Jegyzetelt buza: új fészavidéki 12.10—12.50 korona, marosi 11.85—12.25 kor., bánáti 11.85—12.25 korona, tótfelvidéki 11.40—11.85 korona, mosoni 11.60—11.95 korona, új déli vasuti 11.60—12.—, marchfeidi 11.25—11.70 korona.

Uj-rossz: tótfelvidéki 9.65—9.85 korona, csepeli 9.60—9.80 kor., pestmegyei 9.85—10.—, déli vasuti 9.60—9.85 korona, különféle magyar 9.60—9.85 kor., osztrák 9.55—9.85 korona.

Arpa: morvaországi 9.20—10.50 kor., marchfeldi 8.80—9.50 kor., bécsvidéki 9.—9.80 kor., tótfelvidéki 8.—10.25 kor., csepeli 7.85—8.80, győri —.— kor., déli vasuti 8.50—9.75 kor., fészavidéki 7.80—8.30 kor., északmagyarországi 7.40—7.60 korona.

Magyar tengert: régi 8.75—8.90, új —.— kor., cinquantin 9.20—9.45, új —.— kor.

Magyar zab: selejtes —.— kor., közepes 8.40—8.80 korona, elsőrendű —.— kor., válogatott 8.75—9.05 korona, cseh-morvaországi és alsóausztriai —.— korona,

BÉCSI ÉRTÉKTŐZSDE

Bécs, szeptember 10. Az általánosan barátságos irányzat a mai előtőzsdén is folytatódott és az árfolyamok emelkedő irányzata tovább fejlődött. A vezető értékek közül különösen Alpesi bányarészvények voltak élénkebbek. Skoda-részvényekben is ismét élénk volt a forgalom, emeltek árfolyamok mellett. A bankértékek nyugodt irányzat mellett árfolyamukat megtartották. Az irányzat barátságos jellegét az előtőzsde zárlatáig megtartotta. A déli tőzsde nyugodtan tartott árfolyamokkal indult. Később Skoda-részvények uiból emelkedtek

II órákor zárulnak:

Osztrák hitel. 645.50. Magyar hitel. 752.—, Länderbank 442.50, Államvasut 699.25 —.—, Elbavölgyi vasut —.—, Déli vasut 122.25 —.—, Alpesi bányarészes 674.50. Rimamurányi 562.—, Májusi járadék 96.40, Magyar koronajár. 92.85 Orosz érték —.—, Török sorsjegy 186.—, Német márka 117.42.

I órákor jegyzetek:

Osztrák hitel 645.25, Magyar hitel 751.—, Länderbank 442.—, Unio-bank 547.50, Államvasut 699.75, Anglo-bank —.—, Bankverein —.—, Déli vasut 121.50, Gőzhajó —.—, Alpesi bányarészvény 674.—, Májusi járadék 96.45, Magyar koronajár. 93.—, Török sorsjegy 186.—, Német márka 117.42, Elbavölgyi vasut —.—, Rimamurányi 561.—, Orosz járadék —.—, Keleti vasutak —.—, Skoda —.—, Magyar jelz. —.—, Kárpáti petroleum —.—.

Bécs, szeptember 10. (Osztrák értékek zárlata.) 42 százalékos papír-járadék 96.35, 4 százalékos osztrák arany járadék 115.95, 1860-as sorsjegy 152.40, Osztrák hitelsorsjegy 472.—, Angol osztrák bankrészvény 298.75, Bécsi Bankverein 518.50, Osztrák-magyar bank 175.0—, Déli vasut 121.—, Dunagőzhajózási társ. 1010.—, Dohány rész. 398.—, Cs. k. arany (vert) 11.36 Német bankv. 117.42 Osztr. Lloyd 414.—, 4.2 száz. ezüst. jár 96.35—99.10, Osztr. koronajár. 96.40, 1864-es sorsjegy 260.50, Osztrák hitelintézeti részvény 645.50, Unio-Bank 544.—, Osztrák Länderbank 441.—, Osztrák-magyar államvasut 699.95, Elbavölgyi vasut 422.50, Alpesi részvény 672.90, 20 frankos 19.12, Londoni váltótár 239.60, Lipótkohó —.—, Töröksorsjegy 185.70, Szilárd.

Bécs, szeptember 10. (Magyar értékek zárlata.) 4 százalékos arany-járadék 111.20, Tiszai és szeg. kölcs. sorsjegy 144.25, Magyar hitelbank részvény 750.—, Magyar leszámitoló és váltó részvény 483.—, Rimamurányi 559.—, Magyar cukoripar —.—, Adria hajózási részvénytársaság 400.—, Magyar ko-

ronajár. 92.95, 4 százalékos magyar földteherm. kötv. —.—, Magyar nyer.-k. sorsjegy 185.25, Kassa-Oderbergi vasut részvény —.—, Magyar jelzálogbank 440.—, Magyar keresk. bank 33.85

KÜLFÖLDI ÉRTÉKTŐZSDE

Berlin, szeptember 10. (Tőzsdejelentés.) A mai tőzsdén nagyobb hajlandóság nyilvánult realizációk eszközésére, amelyeknek különösen bányá- és villamossági részvények voltak alávetve. Kohó-részvények megnyitáskor 1 1/2%-al többet vesztek és Edison-részvények 1%-ig terjedőleg veszítettek árfolyamukból. Ezzel szemben a bankpiac továbbra is szilárd irányzatú volt, szinügy vasut részvények, amelyek közül különösen az amerikaiak emelkedtek. Járadékokban emelkedő árfolyamok mellett élénk üzlet volt. Gőzhajós-részvények kezdetben 1/2%-on tulmenőleg csökkentek és a további folyamatban még inkább alábbszállottak. Később bankértékek még inkább némileg javultak, de az irányzat továbbra is erősen ingadozó volt. A készpénzpiac ipari értékei általánosságban éppen hogy tartották magukat. Napi pénz 3 százalékos és alább, magánleszámitolási kamatláb 3 százalékos.

Zárlatok jegyzetlik: 42 százalékos papírjáradék —.—, 4 százalékos osztrák aranyjáradék 23.20, osztrák hitelrészvény 203.10, Déli vasut 23.—, orosz bankjegyek 214.80, 4 százalékos új orosz kölcsön 77.—, Disconto Commandit 169.50, Dinamit-truszt 171.50, Harpeni 208.10, Unifikált török járadék 94.30, 4.2 százalékos ezüst-járadék 99.30, 4 százalékos magyar aranyjáradék 93.60, Magyar koronajár. 93.10, Osztrák-magyar államvasut 149.10, Bécsi váltótár 85.10, Olasz járadék —.—, Alt. villamossági Edison 223.80, Gelsenkircheni 203.70, Laurakohó 213.80, Szilárd.

Frankfurt, (Zárlat.) szept. 10. 42 százalékos papírjáradék —.—, 4 százalékos osztrák aranyjáradék 98.85, 4 százalékos magyar aranyjáradék 93.60, Osztrák hitelintézeti részvény 203.20, Osztrák-magyar államvasut 149.50, Északnyugati vasut —.—, Bustiehradi vasut —.—, Londoni váltótár 203.92, Bécsi Bankverein 141.75, Villamos részvény 140.50, 3 százalékos magyar aranykölcsön 77.20, 42 százalékos ezüstjáradék 99.25, Osztrák koronajár. 96.55, Magyar koronajár. 93.—, Osztrák-magyar bank 125.60, Déli vasut részvény 23.25, Elbavölgyi vasut —.—, Bécsi váltótár 85.16, Párisi váltótár 812.16, Unio bank részvény —.—, Alpesi bányarészvény —.—, Szilárd.

Hamburg, (Zárlat.) szeptember 10. 42 százalékos ezüstjáradék 99.—, 1860. sorsjegy 154.—, Déli vasut 22.95, 4 százalékos aranyjáradék 98.40, Osztrák hitelrészvény 203.—, Osztrák-magyar államvasut 149.50, Olasz járadék 104.20, 4 százalékos Magyar aranyjáradék 94.10, Szilárd.

London, szeptember 10. Angol consol 86 3/4.

Páris, szept. 10. (Zárlat.) 3 százalékos Francia járadék 96.70, Osztr. aranyjáradék 99.55, Magyar aranyjáradék 94.30, 5 százalékos Bolgár kötelezvény 1896. évről 493.—, 4 százalékos Olasz járadék 104.10, Déli vasut elsőbbségi kötv. 296.—, 5 százalékos marokkói járadék 510.—, 4 százalékos 1890. Román kölcsön 96.—, 4 százalékos Kons. amort. román járadék 91.20, 4 százalékos Amort. román járadék 1905. 93.50, 5 százalékos Orosz járadék 1906. 100.10, 5 száz. Orosz kincstári utalvány 1904. 519.—, 4 száz. Szerb járadék 1907.—, 4 százalékos spanyol járadék 96.30, 4 százalékos unifikált török jár. 95.70, Török sorsjegy 176.75, Török dohányrészvénye 426.—, Osztrák föld-hitelintézet 1140.—, Osztr. Länderbank 476.—, Magyar jelzálogbank 470.—, Banque de Paris 1527, Banque Ottomane 711.—, Osztr. magyar államvasut —, Déli vasut 126.—, Meridional vasut 670.—, Keleti vasutak —.—, Waggon Lits —.—, Hartmann gépgyár 630.—, Rio Tinto 17.44, Sucrerie d'Egypte 38.—, Tula 302.—, Thomson Houston —.—, Urikányi köszend 171, Chartered 23.50, De Beers 328.50, East Rand 117.—, Jagersfontein 114.—, Transvaal Consols —.—, Transvaal Land Company 68.25, Váltó Amsterdamba (rövid) 208.50, Váltó német placzokra (rövid) 123.09, Váltó Bécsre (rövid) 104.81, Váltó Belgiumra (rövid) 10.—, Olasz aranyváltó (rövid) 1/2. Váltó Svájcra (rövid) 1/8. Csek Londonra 251.30, Magánkamatláb 1 1/4. Ingadozó

ÜZLETI TUDÓSÍTÁSOK

Vágómarhavásár.

Budapest, szeptember 10. (Braun józsef és fia jelentése az „Egyetértés” részére.) Felhajtott: 2593 darab vágómarha és pedig 1592 darab magyar és tarka ökör, 513 darab magyar és tarka tehén, 127 darab bosnyák ökör, 10 darab bosnyák tehén, 186 darab magyar és tarka bika, 9 darab

bosnyák bika, 101 darab magyar bivaly és — darab bosnyák bivaly. Következő árak jegyzetettek métermázsanként élősulyban levonás nélkül:

Magyar hizott ökör, legjobb minőségű 72.— 80.— koronáig, kivételesen 86.—.— koronáig, középminőségű 60.—70.— koronáig, silány minőségű 48.—58.— K.-ig. Tarka hizott ökör legjobb minőségű 78—90 koronáig, kivételesen 92.— K, középminőségű 64—76 koronáig, silány 48.—62.— koronáig. Magyar paraszt ökör legjobb minőségű 56.—66.— kor.-ig, középminőségű —.— kor.-ig, silány 46.—54.— koronáig. Magyar tehén legjobb minőségű 44.—66.— koronáig, kivételesen —.— koronáig, közép minőségű —.— koronáig, silányabb minőségű 30.—44.— koronáig. Tarkatehén legjobb minőségű 46.—72.— koronáig, kivételesen 80.— koronáig, közép minőségű —.— koronáig, silányabb minőségű —.— koronáig. Bika legjobb minőségű 60.—72.— koronáig, kivételesen 72.— koronáig, közép minőségű —.— koronáig, silányabb minőség 44.—58.— koronáig. Bivaly legjobb minőségű 32.—44.— koronáig, kivételesen 45.—.— koronáig, közép minőségű —.— koronáig, silányabb minőségű —.— koronáig. Kicsontozni való marha 30.—44.— koronáig. Boszniai ökör legjobb minőségű 52.—60.— koronáig, közép minőségű —.— koronáig, silányabb minőségű 46.—50.— koronáig. Növendékmarha 40.—60.— koronáig. Mind 100 kilónként élősulyban.

A felhajtás 300 darabbal nagyobb volt a múlt-heténél és több jóminőségű árut tartalmazott, ennek tulajdonítható, hogy az árak általánosságban 1—2 koronával métermázsánként hanyatlottak.

Budapesti szurómarhavásár.

Budapest, szeptember 10. Felhajtott: 411 drb élő borjú (közte 9 rugott), — drb leölt borjú, — drb növendékmarha, — drb élő bárány, — drb leölt bárány.

Arjegyzések: Elsőrendű élő borjúért 84—94 fillér, kivételesen 96— fillér; középminőségű élő borjúért 74—84 fillér; leölt borjúért —.— fillér; silány és rugott borjúért 72 fillér, növendékmarháért —.— fillér, kilogrammonként, levonás nélkül. Élő bárányokért —.— korona, leölt bárányokért —.— korona páronként. Az irányzat élénk volt, az árak 4 fillérel kgr.-ként emelkedtek.

Bécsi szurómarhavásár.

St.-Marx, szeptember 10-én. (Saját tudósítónk telefonjelentése.) A mai vásárra fölhoztak: 4527 darab borjút, 2345 darab fiatal sertést, 1134 levágot sertést, 537 darab levágot juhot, — darab élő juhot, 136 darab bárányt.

Eladási árak kilogrammonként: Levágot borjú 76—86 fillér; elsőrendű 88—120 fillér; legelője 124—136 fillér; élő borjú 60—80 fillér; legelsőrendű 82—102 fillér; élő hussertés 100—124 fillér; élő hizott sertés 98—112 fillér; levágot nehéz sertés 116—136 fillér; levágot hizott sertés —.— fillér; könnyű sertés 132—136 fillér; elsőrendű stúdó 116—136 fillér; levágot juh 72—100 fillér; bárány 20—36 korona páronként.

Heti lóvásár.

Budapest, szeptember 10. (Hiv. tud.) A Tattersallban ma tartott heti lóvásárra felhajtottak 232 darab I., 232 darab II. oszt. lovat. Összesen 537 darabot. Elkelt 380 darab ló. A székesfehérváros 76 darab vágólovat vásárolt 80—114 korona között váltakozó árban.

Sertéskereskedelmi csarnok.

Budapest—Kőbánya.

Budapest, szeptember 10-én. (Hivatalos tudósítás) Hizott sertésárak: Magyar elsőrendű: Öreg nehéz (páronként 400 kilogrammon felül) —.— fillér Közép (páronként 300—400 kilogrammig terjedő sulyban) —.— fillér. Fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felüli sulyban) 128—129 fillér. Fiatal közép (páronként 251—320 kilogrammig terjedő sulyban) 129—130 fillér. Könnyű (páronként 250 kgr.-ig) 133—135 fillér. Szerbiai nehéz (páronként 260 kg fölül sulyban) —.— fillérig, közép (páronként 240—260 kilogramm sulyban) —.— fillérig.

Sertéslétszám: 1908. évi szeptember 8. napján volt készlet 37510 drb., 1908. augusztus hó 9-én felhajtott 176 darab, 1908. szeptember 9-én elszállított 413 darab, 1908 szeptember 10. napjára maradt készletben 37273 drb. A hizott sertésüzlet irányzata: változatlan.

Sertéskonsumvásár.

Budapest, szept. 10. (Hiv. tud.) Előző napról maradt 604 darab sertés, 28 darab süldő, — darab malacz. Pótfelhajtás 168 drb sertés, — drb süldő — malacz. Mai napi felhajtás 1379 darab sertés, 70 darab süldő, 2 darab malacz, összesen 2151 darab sertés, 98 darab süldő, 2 darab malacz. Eladatott 1167 darab sertés, 39 darab süldő, — darab malacz. Eladatlanul visszamaradt 984 drb sertés, 59 darab süldő, 2 drb malacz. Mai árak: Zsirsertés öreg elsőrendű 350 kg-on felül életsulyban 100—104 fillér, életsulylevonással — fillér. II. rendű 280 kg-tól 350 kgr.-ig, 92—98 fillér, életsulylevonással 118—120 fillér, fiatal nehéz, 300 kg-on felül — fillérig, életsulylevonással 124—130 fillérig; fiatal közép 220 kg-tól 300 kg-ig — fillér, életsulylevonással 124—132 fillérig, könnyű 220 kg-ig — fillér, életsulylevonással 124—132 fillér. Hussertés, nehéz 300 kilogrammon felül — fill-ig, könnyű — kgr-ig. Belföldi süldő 107—120 fillérig, horvát süldő — fillérig. Malacz — fillérig. Árak minden levonás nélkül kilogrammonként, életsulyban értendők. A vásár irányzata közepes. Az árak 2—4 fillérral hanyatlottak.

Kivonat a hivatalos lapból.

Kinevezések. A pénzügyminisztérium vezetésével megbízott miniszterelnök Jelinek Vincze nagykövete, Geneszy Gyula erzsébetvárosi, Rubinyi Samu karánsebesi, Oravecz János kunszentmiklósi, Stojadinovic Sándor szilágycsehi, Papp János szászvárosi, Nagy József nagykaposi, Gebauer Károly csaczei, Thury László tamási, Bajacek János lévai, Stucker István giráltyi, Fercsák Ferencz bonyhádi, Gyöngyösi Ferencz szilágysomlyói, Fallek János sajoszentpéteri, Szabó Lajos zentai, Hutter Ferencz közszegi, Káldi János kiskunhalasi, Zoubek János érsekújvári, Tarján János nagyszalontai és Pauly Károly kismartoni II. osztályú adóhivatali pénztárnokokat, a jelenlegi állomáshelyükön való megmaradásuk mellett, elsőosztályú adóhivatali pénztárnokokká, Martvyák Vazul giráltyi, Loboncz Péter pancsovai, Gera Vincze felsőöri, Csepány József dunavecsei, Csóka Lajos magyaróvári, Eckert Károly butyini, Tóth Sándor enyingi, Molnár Árpád iglói, Benács József alsódbási, Gonda József bat-

tonyai, Szabó József mőcsi, Asztalos József vágyúj-hegyi, Keller Jenő turdossini, Abrugyán Károly köhalmi, Szalay István jászberényi, Brunner József tőrökbecsei, Spácz Gyula homonnai, Kajdi József nagyszalontai, Bagoly János szigetvári és Bárány Agoston nagykörsői II. osztályú adóhivatali ellenőröket, a jelenlegi állomáshelyükön való megmaradásuk mellett, elsőosztályú adóhivatali ellenőrökké, továbbá dr. Tabacariu Valér budapesti pénzügyi fővigyázót pénzügyi fogalmazóvá a lugosi pénzügyigazgatósághoz végleges minőségben, a pénzügyi biztoshelyettesek létszámából Milojevicz Glišót Goszpicsba, Máthé Aladárt Szepeshelára és Milkovics Márkót Károlyvárosba pénzügyi biztosokká ideiglenes minőségben, Jaszenovics István dévai pénzügyi díjnokot állami végrehajtóvá a debreczeni pénzügyigazgatóság ideiglenes minőségben, Fabry Zoltán dr. ügyvédjelölt, alsórendű lakost pénzügyi fogalmazó-gyakornokká a dési pénzügyigazgatóság ideiglenes minőségben; végül a kaposvári törvényszék elnöke Balogh György igali fogházért a tabi járásbírószághoz hivatalnoki felnevezte ki. Áthelyezések. A kaposvári törvényszék elnöke Hajdu István tabi kir. járásbírószághoz hivatalnoki felnevezte ki. A kaposvári kir. törvényszékhez, továbbá a kézdvársárhelyi törvényszék elnöke Szakács István sepi-szentgyörgyi és Dénes Mihály kovásznai kir. járásbírószághoz hivatalnoki felnevezte ki. Véglegesítés. Az igazságügyminiszter Polgár Károly kassai kir. javítóintézeti munkaközvetítő-felügyelőt ebben az állásában véglegesítette. Névmagyarosítások. A belügyminiszter Tauféder Rudolf, továbbá kiskoru Tauféder Oszkár és kiskoru Tauféder Mihály lévai illetőségű ugyanottani lakosok leszállói nevének Lévaire, kiskoru Wurmfeld Áron felpéczi illetőségű kékkuti lakos, valamint kiskoru Wurmfeld Sámuel felpéczi illetőségű ugyanottani lakos család nevének Vajdára, Fried Ernő abaujaszántói illetőségű nyitrai lakos család nevének Fenyőre, Tauszek (Tauszic) Mihály budapesti illetőségű ugyanottani lakos család nevének Törökre, kiskoru Albu József államvasuti állomásfelvigyázó-gyakornok család nevének Oláhra és végül Schibl Lipót bellyei illetőségű budapesti lakos, valamint Schiebl Lipót és Béla nevű kiskoru gyermeki család nevének Barangaira kért átváltoztatását megengedte. Pályázatok. A szegedi kir. pénzügyigazgatóság-hoz a szentesi m. kir. adóhivatalnál hivatalnoki állásra október 15-ig; — a főispáni hivatalhoz Pancsovani városi tisztifőgyérszi, városgazdái, adó-tiszti és irnoki állásokra szeptember 25-ig; — a nagyváradi m. kir. pénzügyigazgatóság-hoz a cséffai járási számvévi állásra 14 nap alatt; — a nyitrai m. kir. pénzügyigazgatóság-hoz szemlési állásra 14

nap alatt; — a marosvásárhelyi m. kir. törvény-szék elnökéhez a nyáradszeredai m. kir. járásbíró-szágnál megüresedett két jegyzői állásra 2 hét alatt; — a zilahi kir. törvényszék elnökéhez a szilágysomlyói kir. járásbírószágnál megüresedett albirói állásra 2 hét alatt; — a debreczeni kir. törvényszék elnöké-hez a hajdunászi kir. járásbírószágnál rendszeresi-tett albirói állásra 2 hét alatt; — a kassai kir. tör-vényszék elnökéhez jegyzői állásra 2 hét alatt; — a dévai kir. törvényszék elnökéhez a körösbányai kir. járásbírószágnál megüresedett albirói állásra két hét alatt; — az eperjesi kir. törvényszék elnökéhez a felsővízközi kir. járásbírószágnál megüresedett ir-noki állásra október 7-ig; — a sátoraljai helyi kir. törvényszék elnökéhez jegyzői állásra 2 hét alatt; — a nagyváradi kir. ügyésszék vezetőjéhez ügyész-i állásra két hét alatt nyújtandók be a kellően felsze-relt kérvények.

VIZÁLLAS.

Table with columns for location (Inn, Duna, Horva, Vág, Kába, Dráva, Hara, Száva, Szamos, Kraszna, Latorca, Láborea, Ung) and price/quantity for various goods like flour, oil, etc.

EGYETERTÉS

politikai napilap. Kiadóhivatali igazgató: PAJORMÁTYÁS

Table of commodity prices for 'Buzza' (wheat) and 'Egyéb gabonafélék' (other grains) with columns for quantity and price per unit.

Table of interest rates and bank information, including 'Allamadésság közközlésnök', 'Bankok részvényei', and 'Biztosító társaságok'.

Table of exchange rates and other market data, including 'Kassai cserb. v. 1889. ft. 64%', 'Ujjlaki téglák és mészégető', and 'Sorsjegyek'.

KÜLÖNFÉLÉK.

Őszi rózsá.

Szeretlek fehér őszi rózsá!
Sorsomat tárod én felém:
A lelkem is, miként te, épp oly
Egyszerű és szerény.

A kikelet zsongása, fénye
Épp úgy nem illeti
S ha lesz is majd egy-két virága:
Csak őszszel lesz neki.

Nógrádi Pap Dezső.

(Köpenick Indiában.) A véletlen úgy akarta, hogy ugyanazon a napon (1906. október hatodikán), amelyen a köpenicki cipészt a kapitánykodásért négy esztendőre csútkák le, a távol Indiában is hívőre került egy hasonlóan találékony szélhámos, akit Jasvat-singh Sirdárnak hívnak. A barodai szélhámos is most szabadult ki a börtönből, tehát Voigt mesterral majdnem egyidőben.

A további adatokban már nem egyezik ennyire a két „vállalkozás”. A modern német nemzeti hősnék deres a szakállá, az indiai czégyeres betyár meg csak huszonháromszor érte meg a nyárt. De azért a multia bőségesen elegendő lehetne akármelyik jól megem-beregett gonosztevőnek. Tíz esztendő korában kezdte meg kártékony pályafutását. Azt mondják, hogy Indiában korán érnek meg a legények.

A hinduk legleleményesebb gazemberének nagy-szerű cselekedetéről így emlékeznek meg a Kalkuttá-ban és Bombayben megjelenő újságok:

Az 1906-ik év tavaszának kezdetén a barodai helytartó levelet kapott, amelyben Jodsupur kormányzója jelentette neki, hogy meg fogja látogatni. Néhány nap mulva tényleg oda is érkezett egy elő-kelő külsejű ifju, akit Barodában azzal az ünneplé-lyességgel fogadtak, amelylyel a keleti hercegeket szokták megtisztelni.

A vendég kevés csomagot hozott magával. A ki-sérete sem volt akkora száma, ahogy az egy kor-mányzónak dukált volna. De hát mindez nem igen fur-da a helytartó oldalát, hanem gyaloghintóval, szolgálcsapattal látta el a vendéget, akinek a tiszte-letere fényes lakomákat csaptak, díszvadászkat és egyéb vigasságokat rendeztek. Még az sem tűnt fel

senkinek sem, hogy Jodsupur állítólagos helytartója sokkal örömstebb érdeklődött a multságok, mint a hivatalos ügyek iránt.

Az egyik társasvacsoránál szó esett a gvaliori helytartóról, aki éppen Bombayben tartózkodott. A Jodsupuri vendég természetesen úgy nyilatkozott, hogy neki jó barátja a gvaliori helytartó és szeretné, ha alkalma lenne vele is találkozni. A vendéglátó gazda persze parancsként teljesítette ezt a kívánságot és elmenesztett valakit Bombaybe, hogy hívja meg az illetőt a barodai kastélyba.

A család, aki botrányos ügyességgel játszotta ldáig a Jodsupuri kormányzó szerepét, nem tudta azt, hogy a gvaliori helytartó komaságban van az igazi kormányzóval. Így aztán, mikor megjött a másik vendég, csunyánul kiderült a stilusos turpisság. Elfog-ták a bitangot és két évi börtönrre ítélték, ahonnan a napokban tért vissza az aranyzsabadságba.

(Balzac és a vendéglős.) Leon Gozlan, aki bizalmas barátja volt a nagy francia regényírónak, Balzacnak, egy multságos kis anekdotát szokott el-beszélni, melynek hősei Balzac és egy saint-cloudi ravasz vendéglős. Egy izben Gozlan és költő barátja korán reggel Saint-Cloudba érkeztek és mert nagyon megéheztek, betértek egy haláskunyhó-féle házi-kőba és valami enniavót kértek. Gozlan odahívatta a vendéglős fiát és Balzac ezt kérdezte tőle:

— Van sült ürírczombjuk?
A vendéglősfi megvakargatta a tarkóját és saj-nálkozva mondá:

— Igazán sajnálom, de éppen egy negyedórával ezelőtt ette meg az utolsó adagot egy angol.

Egy kis gondolkodás után Balzac újból kérdezte:
— Hát tyukiricassé van?
— De uram, hisz ebben az időnyben a tyukhus már kemény.
— Akkor talán hozhatna nekünk borjufricandeaut?
— Bocsanat uram, de ez csak délután öt óraker lesz készen.

Balzac most egy pillanatig maga elé tekintett s aztán hirtelen kérdezte:

— Talán kaphatnánk spinxet?
— Azonnal utána nézek a konyhában — szólta a legény és elrohant. Nemsokára ujra feltűnt a lát-határon és a várakozók nagy gaudiumára a leg-nagyobb komolysággal jelentette:
— Uraim, a sphinx már elfogyott!

A vendéglős ugyanis kiadta a szigorú parancsot, hogy sohasem szabad a vendégeknek bevallani, hogy amit kértek, azt a vendéglőben egyáltalán nem le-het kapni, hanem mindig azt kell mondani, hogy ez vagy az az étel éppen most fogyott el.

(Egy kis zenei tévedés.) Néhány évvel ezelőtt Delphiben, ahol francia tudósok ásatásokat végez-tek, több ó-görög zeneművet találtak, amelyet azután Párisban hozzáfűtő, tudományosan képzett zenész-emberk fejtek meg. A görög hangjegyek egészen elűnek a modern zenében kifűnően bevált ötvonalas kotta írásától, úgy hogy a dallamok átírása csak nagynehezen sikerűlt. Mikor ez megtörtént, Re-i-nach párisi zenekedvelő, aki különösen a klasz-szikus zene művelőinek állandó mecenása, elő-adatta a darabokat. A siker óriási és a lelkesedés ha-tártalan volt. A párisi művészvilág el volt ragad-tatva a zene újszerűségétől és csodás szépségeitől, a kritikusok hasábos cikkekben méltatták és ismer-tették a görög zenét, szóval Páris zenészvilága örömmámorban uszott. És ekkor váratlan fordulat állott be. Jött egy fiatal tudós és megdönthetetlen bizonyítékokkal mutatta ki, hogy az ó-görög ketták megfűtésénél rettenetes hibát követtek el: a kottá-kat fordítva olvasták, vagyis hátulról előre! És így is adták elő! És így is menyeinek találták a zenét! Micsoda blamázs! Páris gyászol. A görög zene első nagy diadalának ez a szomorú vége.

(Patkányirtás villamossággal.) A patkányok, egerek irtásának gondolata eddig csak a kémia terén mozgott. Most már a technika is kezébe vette ezt a fontos dolgot, még pedig azért, mert a pestist java-részt a patkányok hurczollják át kontinensről konti-nensre. A hajó fenekén apró érc-kupokát helyeznek el, melyeket villamos áram köt össze. Aminé arra sza-lad egy patkány s megérinti bármikép e kis kupot, nyomban dögglöten terűl el. Apró gödröcskék vannak köztük, melyeken át közös hordóba esik a dög. Csa-tornákba ellenben kalitkaszerű rácsos dolgokat ereszte-nek le s abba ejtik bele az elektromos áramtól agyonlűtött patkányszerget. Ezeket aztán kihuzgálják kiűrités céljából.

(Jönnek a francziák!...) Az elszászi határ-szélien, Biederbach közelében levő erdőben óriási puskaropogás hallatszik. A freiburgi garnizon tisztjei vadásznak s borzasztó mennyiségű puskaropót fe-csérlenek el. Egy pásztorgyerek látja a sok puská egyenruhát. Rémműlettel ered futásnak. Halálsápadtan, verejtékező homlokokkal ront be apia házába:

— Apám! ... — makogja — meneküljünk! ...
— ? ? ?
— Jönnek a francziák! — lihegi a fiu tovább. — Ezek megneszelték, úgy látszik, hogy meghalt a nagyherczeg.

TÉSZ
MÁTYÁS

Pónz	Árn
280.	283.
385.	395.
230.	232.
284.	294.
2875.	2900.
284.	294.
216.	223.
560,59	561.
409.	410.
397.	403.
494.	504.
390.	395.
298.	303.
330.	360.
780.	820.
4800.	5000.
410.	430.
475.	485.
2800.	2900.
1800.	1850.
340.	350.
349.	345.
1750.	1780.
376.	380.
289.	292.
568.	578.
945.	1045.
398.	400.
543.	544.
305.	315.
265,75	266,25
70.	75.
187.	188.
121.	122.
1000.	1010.
356.	360.
209.	200.
401.	405.
699,75	700,25
415.	420.
18,50	20,50
20.	22
492.	502
190.	200.
7,25	8
10.	12.
10.	12.
23,50	25,50
26,25	28,25
51.	55.
472.	483.
197.	207.
11,35	11,40
11,27	11,38
19,08	19,14
19,08	19,14
23,50	23,58
117,37	117,07
95,35	95,65
95,20	95,50
2,52	2,58
94,70	95,45
239,50	239,00
117,37	117,07
95,20	95,50
95,35	95,65

A FEKETE GYÉMÁNT

— REGÉNY. —

Írta: FRED. VILLER.

— Isien a megmondhatója, — tettem hozzá, — mint serdülő fiu a legveszedelmesebb ellenfél, de egyuttal a legjobb barát is voltái minden ve-rekedésben s úgy látszik, ma is mindig győztes harezos vagy, ha arra kerül a sor.

Egy pillantást vetettem csinos alakjára, kes-keny csipőjére és széles vállára — s legvégül izmos, rövid karjára, melynek szorítását nagyon is jól ismertem . . . De nem maradt sok időm, hogy a gyermekkor emlékeinél megmaradjak.

Monk néhányszor fel-alá járt a szobámban, ami akkor volt szokása, ha gondolatai erősen foglalkoztatták. Aztán folytatta:

— Azt hiszem, igen, hogy ezzel mintegy be-vezetésül külső vázát adtam életviszonyaimnak a mai napig. Mintegy bevezetésül ahhoz, ami később főszerepet játszott az életemben s még ma is ez az életem legfontosabb eseménye.

Két évvel ezelőtt, szeptember végén, esős, viharos éjszaka volt, fáradtan és bűrig ázva haj-tattam lakásomra, az Egyetem-utczába, akkor mindig az első emeleten laktam, hogy gyorsan tudjak ki-be járni. Fent magasan az Egeberg kör-nyékén kellett néhány betörő után kutanom. Az ut, úgy rám, mint segédemre nézve nagyon fá-radtságos volt és éppen semmi eredménnyel nem járt.

Mindig ugyanazt a kocsis szoktam igénybe venni — de hiszen te ismerted Syversen Pétert. Helyes. Tudom, hogy emlékszel rá. Elég az hozzá, hogy a kocsisom éppen olyan áztott volt, mint jó magam — öt óra hosszat állt egy külső utczában, Krisztiánia külvárosában és várt reám. A kocsis épp olyan lehangozt volt a semmi ered-

mény felett, mint jó magam, úgy, hogy egy po-hár cognacra felhívtam a szobámba.

A ló addig odakint álmodozott a csuronviz takaró alatt.

Az én jó Syversen barátom éppen kiűritette a poharat s szívélyes köszönettel egy szivarra gyujtott. Ezzel már visszavonulni is készűlt, mi-kor a telefon erősen megcsendűlt.

— Várjon egy pillanatig, — szóltam a kocsis-nak s a készülékhez léptem.

— Monk beszél ott?
— Igen. S ki ott?

— Itt Frick Bertalan. Az öreg Frick, ahogy a Drammen-utczában neveznek! Ki téd rögtön jönni? Nálam betörés történt; azt hiszem, hogy olyan férfinak, mint ön, elsőnek s minél hama-rább kell a színhelyen lennie.

— Jó, eljövök.

Kellemesnek ez az ügy nem volt mondható. De Fricknek igaza volt, mikor azt mondta, hogy elsőnek kell ott lennem a helyszínen.

Néhány pillanattal később szakadó esőben mentem elhagyott tereken és sikátorokon át a Drammen-utczába.

Utközben összeszedtem gondolataimat, hogy eszembe jusson, mit is tudok az öreg Frickről.

Frick Bertalan, vagy Frick kapitány, ahogy másként is nevezték, az ötvenes években egész fiatal korában hagyta el Norvégiát. Maidnem egy egész emberöltön senki sem hallott róla semmit, míg hirtelen, mint öreg ember tért vissza hazá-jába, néhány évvel előbb, mint történetem kez-dődik.

Egy egész hajórakomány különlegességet és értékűtárgyat hozott Krisztiániába. Egyáltalán roppant gazdag embernek tudták. Kapitá-ny titulusa valószínűleg onnan ered, hogy a népbeszéd azt tartotta, hogy pénzt mint ka-lózkapiány, később pedig mint rabszolgakeres-kedő szerezte. De sokkal valószínűbb volt az a magyarázat s ez volt az igazság is, hogy a vagyonát Ausztráliában aranyosságással, Afriká-ban pedig gyémántmosással kereste meg. Mind

a két világrészben egyike volt az elsőnek, kik a gazdag kincseket kiaknázták.

Mikor Krisztiániába jött, nagy házat vá-sárolt a Drammen-utczában, melyet a világ min-den tájékáról hazahozott különlegességekkel és drágaságokkal töltött meg.

Hazaérkezésekor életben csak fivérének özvegyét találta, két serdülő gyermekével, akik mind igen szegényes viszonyok között éltek. Valószínűleg, hogy régebbi közönbösséget jó-tévétegye, a szegény özvegyet elhalmozta jó-téményeivel s annak gyenge szellemi képessé-geit a legnagyobb zavarba hozta azzal, hogy óriási összegeket bocsátott rendelkezésére. A szegény asszony azonban rövid időre rá meg-halt és Frick a két gyermeket — egy fiut és egy leánykát — magához vette.

Általában azt hitték, hogy ők lesznek az öreg örökösei.

Frick kapitányt mindenki ismerte Krisztiá-niában, én magam azonban soha nem beszél-tem vele. Ismertté nagy gazdagsága, jó szive és feltörtanó természete tették.

A ház mindjárt Skillebank mellett fekszik — ahogy talán tudod is. Bár nem csodálnám, ha nem tudnál semmit, bár új házad csodálatlan az ő tulajdona közelében épűlt. Utóbbi években az öreg Frick a betegágyhoz van kötve. Soha nem látni házon kívül s az emberek kö-zönbössége épp oly nagy iránta, mint volt annakelőtte az általános érdeklődés.

A kocsis egy vasból kovácsolt kertajtó mel-lett állt meg. Az ajtót egy férfi azonnal kinyitotta — az öreg kocsisa volt.

Nem volt szükségem sok beszédre. A ko-csis értesűlt már érkezésemről s azonnal fölve-zetett a főépűletbe.

Áthaladtunk néhány szobán, ezek egyikében több lány állt egyűtt és egymás közt sutogott, Innen egy nagy terembe léptűnk, mely teljesen ki volt világitva.

(Folyt köv.)

SZÍNHÁZAK
Pénteken 1908. szeptember 11-én.

Remzei Színház Magyar színház
Figaró házassága.
Vígjáték 5 felvonásban.
Írta Beaumarchais, fordította:
Paulay Edó.
Amavira Horváth
Rosina Cs. Alazegi
Figaro Dessó
Zsuzsi Vízvári
Baresellne Helvecy
Cartholo Hajdu
Basillo Gabányi
Kezdeté 7 órákor

Vigszínház
Kutya van a kertben!
Bohózat 3 felvonásban. Írta:
Georges Feydeau, fordította: Góth
Sándor.
Személyek:
Victor Emmanuel Góth Sándor
Raymonde Gazsi M.
Chandebise Camille Tihanyi M.
Feraillon Augustin Vendrei F.
Olympe, a felesége Rónasrókiné
Histangu Carlos Szerényi Z.
Lucienne, a felesége Komlóssy
Journel Romain Tanczay
Vinahe dr. Balassa J.
Bablistin Sarkadi A.
Kezdeté fél 8 órákor.

Fővárosi nyári színház
A komédiások.
Operette 3 felvonásban.
Kezdeté fél 8 órákor.

Királyszínház
A vig özvegy.
Operette 3 felvonásban. Írták
Léon és Stein. Zenéjét szerzerelte
Lehar Ferenccs.
Személyek:
Éda Papir
Valencienne T. Harmat
Danilovic gróf Király
Glavari Hanna Turcsányi O
Rosillon Camil Raskó
Nyegus Boross
Praskovia Oréy F.
Kromow Dobi
Cascada Sima
Kezdeté 1/33 órákor

Magyar színház
Tűz a gyárban!
Dráma 3 felvonásban. Írta Sweco-
lnek. Fordította dr. Sebestyén K.
Van Eeerecs Rákay
Theo Törzs
Henrik Tarnay
Susanne Toth I.
Cory Tanayné
Hoermanns Garas
Friderik Lóránt I.
Enissens Réthelyi
Wiggers Körmeny
Jansen Z. Molnár
Geriksen Fonyvesi
Kezdeté fél 8 órákor.

III. Kir. Operaház
Zárva

Városligeti Nyári Színház
Berlia panamája.
Énekes bohózat 3 felvo-
násban, írta Feld Mátyás.
zenéjét szerzerelte Barna I.
Kezdeté 1/33 órákor

Uránia színház
Régi jó idők
Kezdeté fél 8 órákor

Apollo - Projektográf
TELEFON 68-39.
Nagy ária Mignonból
éneklo kép, előadja Mme
Tetrazzini. — A Bosporus
holdvilágnál. — June Bug
repülőgépe. (Első felszállás
1908. július 4-én Ameriká-
ban) — Báb-zínházigazgató
álma. — Bátor nővér. —
Esküvő lóháton. — A kis
kötélhírczósno. — Krisztus
és a bűnös — Fedák Sari
baba-duettje, Veró „Die
Brett'Igráfin című operett-
ből, éneklő mozgókép.
KEZDETE: 6 órákor

FŐVÁROSI ORFEUM
WALDMANN IMRE Igazgató. VI., Nagymező-u. 17
Érdekes újdoncságok:
AALBACH mint budapesti
idegenvezető
MISS PHILADELPHIA
„Topsy” nevű remekül idomított elefántjával.
Mascha Dignam — Fred Marlon —
Mab Dersy Kosta — Las 4 Maravillas
— The 3 Lancashire Lads stb. stb.
Jegyelővétel 10-1 és 3-6 óráig.
— Az előadás kezdeté 8 órákor. —
A téli kertben reggeli 5 óráig VÖRÖS ELEK cigányzene-
kara hangversenyez.

BEKETOW CIRKUSZ Városliget
Telefon 107-46
Ma este háromnegyed 8 órákor
„HELGOLAND”
Negy kiállításos vízi némajáték 150 négyzetméter víz a cir-
kusban. Fényes kiállítás, tűzijáték. 60 hölgyből álló balletkar,
The 3 Stags halászalgudás mo'orkerképáron és az egész
nagy műsor.

IFJ. SCHULLER FERENCZ
nagyvendégfogó
VI. kerület, Andrássy - ut 39. szám.
A szalmaúszvogyek legkedveltebb étterme.
Cérsékelt árak! * Kifünő kiszolgálás

FOLIES CAPRICE

Igazgatók: LEITNER és KELETI Főrendező: ROTH SANDOR
Budapest, Révai-utca 18. sz.

Az előadás kezdete fél 9 órákor
Ma! fél 10 órákor! Ujdonság!
A feleségem férjes
Bohózat írta Satyr. Rendező Rott Sándor.

Végül 11 órákor
DER LUFTTURNER
Bohózat egy amerikai szállodai élethől
írta Satyr Rendező Trebitsch Sándor

Nappali pénztár d. e. 9-11-ig és d. u. 3-6-ig. Az első eme-
leti Casino de Parisban elsőrangú táncz attrakciók.
— Kezdeté fél 12 órákor —

József-körút 8 szám alatt
SIMPLO
megnyilt! megnyilt!
József-körút 8 szám alatt

BUDAPESTI CABARET
BONSONNIERE Teréz-körút 28.

Ma és mindennap a nagyszerű szeptemberi műsor
László Rózi 4 slágerrel. Dr. Szalay József conferen-
cier az ó Grünbaum imitációjával. Rátkay Márton, Sza-
máry Árpád, Antaly Erzsé, Csabai Zsófi, Kökény, Beross,
Kóvay stb. teljesen új cabaret-számokkal. — Karmester:
Heidelberg Albert. 3 új színpadi tréfa. A néma vad-
lott. Onási sikerű bohózat. 3 új kis darab. — Jogyok:
Kontino társaságban, Andrássy-ut 29. Bárdnál és a Cabaret
penztáránál, Teréz-körút 28.

XV-ik évfolyam Telefon 63-45.
Beiratások
naponta 9-6 óráig.

SOMOGYI MÓR
TANAR, ZONGORAMŰVÉSZ

államilag képesített diplomált zenetanár
Igazgatócsága alatt álló ZENE-
CONSERVATORIUM

akadémiai előkészítő tanfolyamokkal kezdők és
haladóknak a legmagasabb művészeti kiképzésig.
VII., Erzsébet-körút 44. sz.
Zongora, hegedű, ének, czimbalom,
gordonka s az összes zeneelméleti tanszakokra. Az okta-
tást, az ország legkiválóbb művészei és pedagógusai
államilag diplomált tanárok végzik.
Vidéki lányvendékek részére **INTERNÁTUS**.
Prospektust kívánatra küld az igazgatóság.

ISKOLAKÖNYVEK

az összes vidéki
és budapesti iskolák,
elemi, polgári fiú és leány-
iskolák, felsőbb leányiskolák,
gymnásiumok, reál, kereskedelmi
iskolák stb. számára kaphatók
SINGER ÉS WOLFNER
könyvkereskedésben
Budapesti, VI. Andrássy-ut 10

ÉVŐESZKÖZÖK
EZÜSTBÖL ÉS ALPACCA EZÜSTBÖL.

DISZTÁRGYAK. ALKALMI AJÁNDÉKOK
A LEGELŐNYÖSEBBEN

POLGÁR KÁLMÁN ÉKSZERTÉLEPÉN
BUDAPEST, VII. Erzsébet-körút 29. sz.

VIDÉKI MEGRENDELÉSEKRE KIVÁLÓ GONDOT FORDITOK.
ÁRJEYZÉK 2000*RAJZIAL BÉRMENTVE KÜLDETIK.

HETI MŰSOR.

Szeptember		Nemzeti Színház	III. kir. Operaház	Vigszínház	Király Színház	Magyar Színház	Uránia	Főv. nyári színház
12	Szombat	Kényeskedők és Alfonz ur	—	Tatárjárás	Dollárkirálynő	Sasfők	—	Faust
13	Vasárnap d. u. este	Vasgyáros A cigány	—	Naftalin Kutya van a kertenben	János vitéz Varázskeringő	csaszar kutona Tűz a gyárban	—	Puzsitus kisassz A vörös sapka

Magyar királyi államvasutak.

211002/908 számhoz.

Pályázati hirdetmény.

A magyar kir. államvasutak igazgatósága szombathelyi és debreczeni szertáraiban ez idő szerint tényleg készletben levő 5000 métermásza aczéllal kevert ócska öntött vas fém tuskóknak eladására nyilvános pályázatot hirdet.

Az ajánlat benyújtására szolgáló ajánlati űrlap — mely egyúttal az egyes szertárakban rendelkezésre álló mennyiségeket is feltünteti — anyag- és leltár beszerzési szakosztályunkban egy példányban ingyen kapható vagy kívánatra póstával is megküldetik.

A nyertes ajánlattevők a fém tuskókat az értesítés vételétől számított négy hét alatt a vételárnak előzetes lefizetése mellett átvenni és a szertárakból eltávolítani tartoznak.

Minden ajánlattevő ajánlatával annak elintézéséig visszavonhatatlan kötelezettségben marad.

Egyebekben az ezen hirdetmény folytán benyújtandó ajánlat alapján kötendő ügyletre nézve az ócska anyagok eladására 122291/1896 szám alatt fennálló általános feltételek mérvadóak.

Pályázni kívánók felkéretnek, hogy erre vonatkozó 1 koronás magyar okmánybélyeggel ellátott lepecsételt és sértetlen borítékban elhelyezett ajánlataikat ezen felírással: «Ajánlat 21100/908. számhoz, ócska fém tuskók megvételére» folyó évi szeptember hó 18-án déli 12 óráig az alulírott igazgatóság anyag- és leltár beszerzési szakosztályánál (VI. Andrassy-ut 73. sz. II. em. 43 ajtó sz. a.) benyújtani szíveskedjenek.

Ajánlat benyújtását megelőző napon déli 12 óráig a megvenni szándékolt anyag ajánlati ár szerinti értékének 5 százaléka bántéppénzként teendő le főtőpénztárnknál készpénzben vagy állami letételekre alkalmas értékpapírokban.

Bántéppénz nélküli elégtelen bántéppénzzel bíró nem az előírt űrlapon le nem pecsételt, nem sértetlen borítékban, a fentiekől eltérő feltételeket tartalmazó vagy elkéve beszégett ajánlatok és pótajánlatok nem vételnek figyelembe ugyisint olyanok sem, melyek javításokat vagy vakarásokat tartalmaznak vagy táviratilag tételenek.

Ajánlatok tetszés szerinti részmennyiségekre is tehetőek, de az alulírott igazgatóság is fenntartja magának a jogot, hogy az ajánlatok közül — tekintet nélkül az ajánlati árakra — tetszés szerint választhasson, s ha csak az ajánlatban annak ellenkezője világosan ki nem köfeteit — tetszése szerint részmennyiségeket engedhessen át, esetleg a czél elérésére másféle intézkedéseket is tehessen.

Budapest, 1908 év szeptember havában.

Az igazgatóság.

Ülányomás nem díjaztatik.)

Titkos betegségek

gyógyítására legjobban ajánlható 28 éven át szerzett kórházi tapasztalatai alapján

Dr. KAJDÁCSY

v. es. és kir. orvostudor és kórházi főorvos.

Biztos sikerrel, rövid idő alatt gyógyít húgyvesztésköt, hólyagbajt, székelt, bajokot (syphilit), bőrgybajt, elgyengült férfierőt, idősekkelnel is, onterfőzést és annak utóbajait, ideg- és hágerinóbajt, valamint minden női bajokat.

RENDEL: 3-4-ig és este 7-8-ig.

Budapest, VIII., József-körút 2.

Levelekre válaszol, gyógyszeréről gondoskodik. Levél útján is biztos gyógyásiker.

A már 34 év óta a kerékpárvilágot uraló eredeti angol **Helfcal Premier és The Champion**

kerékpár ok a t dupla harang osapágygyal és szabadonfutó- val 8 évi jótállással, minden ar- felemelés nélkül szigoruan az eredeti gyárti áron havi 12 és 15 koronás részletre adjuk és

kerékpár-alkatrészeket

ország világon létező összes kerékpárhoz, órlást forgalmunk követ- koztében mélyen leszállított nagyban

eredeti gyári árban **30% árleszállítással** szállítunk vidékre is bárhová

Láng Jakab és Fia kerékpár és alkatrész nagy kereskedők

Ausztria-Magyarország legnagyobb, legrégibb és legmegbízhatóbb kerékpár raktára.

Budapest, VIII., József-körút 41.

Fildüklet Baross-tér 4. és Eudán II., Margit-körút 6. — Diszájegy zékünk 1000 kèppel, kerékpár és alkatrészekről ingyen és bérmentve

Titkos betegségek

biztos és lekülsmeretes meggyógyítására óriási tapasztalata folytan legjobban ajánljuk

Dr. CZINCZÁR

egyetemi orvostudor specializálást.

Igen rövid idő alatt teljes sikerrel gyógyítja a neml szervek, hevony vagy idült hurullát, vizeletl nehezégeket, hólyag- bajt, lekélyeket, syphilit, ideg- és hágerincsbajt és bármily női betegségeket.

Budapest, IV., Karoly-körút 10. I. emele.

Rendel d. e. 10-4 és este 6-3 óráig.

Videkiokot levél útján is biztos eredménnyel gyógykozol és gyógyszeréről is gondoskodik. — Nőknek külön váróterem, külön kijárat.

BIZTOS
gyógyulást keresőknek

klk bármily

nemi betegségben szenvednek,

mint húgyves és hólyagbajok, húgyvesztékűletek, vizeletl zav- rok, éjjeli magömlések, sebök és bajakoros bántalmak (syphi- lit), az onterfőzés utóbajaitként fellépő idegbajok, korai férfi- erő elgyengülés, bármily bőrkültsékek stb. nőknél fehérletés, máh bajok, alapos, gyors és gyökeres gyógyítására szigoruan tudományos és lekülsmeretes gyógymóddjánál fogva legjobban ajánljuk

DR. GÁRAI ANTAL

v. or. és kir. osztály főorvos országos híré és a legrégibb, 22 éve fennálló rendelő intézetét

Budapest, VI. ker., Andrassy-ut 24. sz.

Rendelés naponta 10-4-ig és 7-8-ig este. Idült húgyves és hó- lyag bajok vizsgálatá villamos húgyvesztékör segélyével.

Videkiokt levelekre kimerítő választ és szakszertű (analízist) nyer- nek, gyógyszeréről gondoskodya lesz. Titoktartás biztosítva.

Nőknek külön váróterem.

A törvény követelményeinek megfelelő

Alföldi fehérkeresztes

Sósborszesz

a legáltalánosabban kedvelt és nélkülözhetetlen háziszser, igen számos esetben kitünő szolgál- latot tesz, mert

erősítő! üdítő! edző!

Barack-pálinka

közkedvelt ital.

Radial Elixir

kitünő gyomorkeserű

páratlan hatása!!

Gyártja:

az Alföldi Cognacgyár

r.-társaság

KECSKEMÉTEN.

Mindenütt kapható!

Tessék mindenütt csakis eredeti

Alföldi Cognacgyár Kecskemét gyártmányt kérni.

Grammofonok
Cimbalmok
Citerák
Fuvolák és
egyéb hangszerek
részletfizetésre
kaphatók

Aufrecht és Goldschmied
hangszeráruházában
Budapest, VII., Rákóczi-ut 26. szám.
Árjegyzék ingyen!

Koporsó asztalosok részére mindenemű koporsók díszítése összes temetkezési cikkek képes árjegyzékét kívánatra ingyen küldi a Budapesti Ravatalgyár Részvénytársaság, Nagymező-utca E 46. szám. 27903A

Magyar kir. államvasutak. Igazgatóság. 211408 C. III. 1908.

Mérsékelt árú menet- terti jegyek életbe- léptetése.

A magy. kir. államvas- utak igazgatóságától nyert értesülés szerint f. évi ok- tóber hó 1-től kezdődőleg a körmend-zalalövő-óri- szentpéteri-muraszombati h. é. vasut Pankasz állo- másáról Körmendre és vi- szont 170 korona menet- áron, továbbá Dávidháza és Kotormány állomásról Körmendre és viszont 250 korona menetáron két na- pig érvényes III. osztályú mérsékelt árú menettéri jegyek fognak kiadatni. Bpest, 1908. aug. 24-én. A kereskedelmi főtisztály: Dr. Arvay

ir. jogtanács, igazgató u.

E hirdelési rovattban minden szó egyszerű beiktatása közönséges petit betűkből 4 fillérrel, kompakt betűkből szedve 6 fillérrel fizetendő

KIS HIRDETÉSEK

E hirdelési rovattban minden szó egyszerű beiktatása közönséges petit betűkből 4 fillérrel, kompakt betűkből szedve 6 fillérrel fizetendő

Pénzszekrények

használtak és újak, rend kívüli olcsó áron kapható a budapesti pénzszekrény raktárban, Budapest, V., Bálvány-utca 6/C. 28

Aludni

Jótállással. Forduljon levelező-lappal hozzám. Pavel István Duna-Adony.

Földbirtok

Nógrád megyében, 500 hold, vasútállomástól 10 percrenyire, ötszobás úri lakással, nagy felszereléssel, természetesen, 25000 forint lefizetéssel azonnal eladó. Bővebbet Mudrony István, Budapest, József-körút 77.

Zalogcédulákat,

brillánsokat, ékszereket, aranyat, ezüstöt, platinát legmagasabb árban veszek. Brillánsokért többet fizetek, mint amennyitért vették. SCHILLER IZIDOR, Sip-utca 8. 27133

Egyéves önkéntes

Lehet minden fiatal ember, aki az egyéves önkéntes-szolgálatot teljesíti Ezen vizsgára mindenki, rövidesen legjobb sikerrel elkészülhet. Felvilágosítással szolgál „Tanár” Budapest Thököly-ut 8. I. 3.

Parlamentari

gyorsírók által vezetett magyar, német gyorsíró-iskola. Díjtalan gépírási-oktatás, magyar, német fogalmazás, Kereskedelmi akadémiai tanárok által oktatót szaktanárgyak. Az Országos Magyar Gyorsíró-Egyesület hivatalos tanfolyama. Alapította Markovits Iván 1863-ban. Biztos állásbiztosítás. Nyitva szeptember 1-től július 1-ig. Tájékoztatót küld a Gabelsberger szakiskola. (Csak Liszt Ferenc-tér 10. sz. előbb Gyár-utca 4.) Címre vigyázzunk! Az egyesület ezen kizárólagos szakiskolája írógépezetektől s más hirdetésünket utazó utabbi tanfolyamoktól független. Telefon 64-68. Beiratások egész napon át 28944

SENZACIÓS KÖNYV!

IRODALMI CSEMEGE!
A nemi kérdés és a társadalom.
Tartalom: I. A bevezetés II. A nő és a prostitúció az ókorban. III. A keresztényesség ideje. IV. A mai kor alapjai. V. A prostitúció világa. VI. A jövő iránta. Fényes László, a jeles magyar publicista, ezt a kérdést nyugyrtul realizmusmal vizsgálja meg, az igazságot teljesen megjelölő őszinteséggel és bátorsággal. Hogy milyen sikere volt a könyvnek, azaz bizonyossága az, miképp hihetően gyorsan kelt el az első öt kiadás 40,000 példány. Ez már a hatodik kiadás. A 114 sűrűn nyomott oldalas könyv ára hűbéren küldéssel csak 90 fillér. Bélyegben is behűldhető. Kapható a „Molnárak Fajla” könyvnyomdáiban (Budapest, V., Csáky-utca 42).

Jogtudományi

és államtudományi szigorlatokra, alapvizsgákra, állami vizsgákra előkészít biztos sikerrel
Dr. Frös Vilmos
Jogi szemináriuma,
Budapest,
Wesselényi-utca 18 szám.

Jogtudományi és

államtudományi szigorlatokra, alap- és állami vizsgákra, a budapesti, kolozsvári egyetemre, ügyvédi vizsgára, államszámveteltani s az összes jogi szakvizsgákra sikeres módszerrel előkészít a „Versatus” jogi vizsgákra előkészítő iskola Budapest, VI., Aradi-utca 41, II. 18. 28997

Csemegeszlőt

nagyszemű ropogós gyöngyszőlőt legnemesebb muskotálylival keverten és finom zamatu ősi barackot 5 kilónként 2 koronáért, métermázsanként 30 koronáért szállít Müller J. szőlőtelepe Kiskunhalason.

Földbirtok

Zólyom megyében, vasútállomás helyben, 1400 hold 10 szobás kastélylival, szeszgyárral, tehénészettel, kintűnben felszerelve, 50,000 forint lefizetéssel azonnal átvehető. Bővebbet Mudrony István, Budapest József-körút 77. sz.

Meghíllésből

származó hurutos bajknál használjon Réthy-féle cukorkát. Ara gyógyszer-tárakban 60 fillér. p

Szaktanárok

vezetése alatt előkészítettnék felelőséggel, legközelebb idő alatt, legjobb sikerrel, díjazás csakis sikeres vizsga esetén, gyermekek és felnőttek (hölgyek is), kik 6 elemi végezték, polgári iskolai magánvizsgákra, továbbá gimnáziumi, kereskedelmi, realiskolai tanulók, javító- vagy pótvizsgákra és mindenféle magánvizsgára. Felvilágosítással szolgál „Tanár” Budapest, Thököly-ut 8. I. 3 ajtószám.

Pótvizsgákra.

Polgári, gimnáziumi, kereskedelmi, real, magánvizsgálatra, gimnázium különbözőzetre és érettségire előkészít (hölgyeket is). Kerekes Ignác, Budapest, VII., Garay-utca 5. II. 12/a. Válaszbélyegyet kérek. 7808

Saját gyártmányú vas-és rézbutorok

Rézagyú — 45.-.- frt
Vasagyú matraczsal 8.50 ●
Gyermekagyú — 11.50 ●
Sodronyagyú-betétt 3.50 ●
Vas- és rézbutorok gyári árban. 28048

WEISZ LIPÓT

Király-utca 09. szám.
TELEFON 87-01.

Modern urasági butorok

alkalmi vétele és eladása háló-, ebédlő-, szalon-uriszoba és irodai teljes berendezések. Dus raktár szőnyegek, függönyök, terítők, csillárok, vas- és rézbutorokban.
GROSZ SÁNDOR és társa
Budapest, Liszt Ferenc-tér 8. sz. ezelőtt Gyár-utca. Telefon 14-09.

Magánnyomozó

törv. bejegyzett cég elvállal bírsági, házassági örökségi és egyéb könyves ügyekben teendő kutatásokat, személyek, lakások üzletek felkutatását, külföldi megfigyelést s elvállal egyének és névtelen levelek írólnak ki-nyomozását, bel és külföldön. Barna Lóbor János, Budapest, Rákóczi-ut 6. L. 16. Telefon 103-63. 28687

Gépészet

című állandó rovata van a hertenkint megjelölt „Molnárak Fajla” szaklappal (Budapest, V., Csáky-u. 12.) és mulatvány-számok ingyen küldetnek azoknak, akik levelező-lapon kérik. Minthogy ebben a rovatban a legújabb technikai újításokon kívül mindaz előfordul, amire gépészeknek, művezetőknek, elektrotechnikusoknak, motorkezelőknek, iktó-nek, gégyári munkásoknak az újszemből és azon kívüli szűk-ségük van, emellett a valóságos elragadtatással nyilatkoznak arról a rovatról azok, akik megismer-ték. A hetilap ára egész évre 8 kor. féltárho 4 kor. 28976a

Gépészeket

cséplés idejére ugyszintén gazdasági személyzetet, szakértelmet és jószágsá-ért teljes felelőséget vállalok a hely adó urak részére teljesen költség és díjmentesen ajánl Krakauer Armin Budapest, Nagyme-rod-u. 25. Telefon 84-67.

Gyümölcsfa

díjsza stb. ősi árjegyzékkel ingyen szoleál, kertá-alakításokat elvállal Weber falkolajja Békásme-gyeren. (Budapest mellett.)

Bérház

a Józsefvárosban, 13 évig adómentes, 7000 forintot jövedelmez, a befektetett tőke 10 százalékot tisztán hoz. Azonnal eladó. Bővebbet Mudrony István, Budapest, József-körút 77. sz. I. 18. 28990

Vadászfegyver

gyűjtőmenny, részben örök-ségből származó egyenként is pótoló aron eladó. Közöt-ük Toplewer-kulcs Lan-caster 20 forint. Előrefekvő lakatszerkezettű, modern Hammerles 35 forint. Grener-záru, Bücksflinte 40 forint. Schnelleres Mannlicher 23 frt. Drilling, valódi Krupp acélsövekek-kel 65 frt. Winchester 35 frt. Néhány jobb revolver, mint Branning Welodoghamer-les, ugyanitt Görz Zeiss, Voigtländer és más finom fényképezőgép, egy perzsa-szőnyeg és egy motorke-reklár nagyon olcsón azon-nal eladó. IV/E. Egyetem-tér 5. szám. Radonál. 49082

Alenolnyósebb részleliffizetáere
zongorát,
pianinót,
czimbalmot,
hegedőt
készpénzbeni áron a leg-ujabb rendszerű
bank hitel
utján kizárólag csak
Reményi vagy magyar hang-szerlelőpén.
Prospektus és árjegyzék in-gyen.
Budapest, Király-utca 58. szám.

Jogi,

politikai szigorlatokra, alap- és állami vizsgákra továbbá ügyvédi vissz-gákra, ugyszintén államszámveteltani államvizsgára teljes sikerrel gyorsan, olcsón elő-készít: Dr. Kállay Zoltán jogi szemináriuma Bpest IV. Magyar-utca 3. III. em. 6. (ezelőtt VI., Rózsa-u. 44.) Ne téveszse össze más hirdetéssel

Földbirtok

Gömör megyében, 700 hold, vasútállomás helyben, nyolcszobás úri lakással, 25 hold termő szőlő, 30 hold dohányengedéllyel teljes felszereléssel, tehe-nészettel azonnal eladó. Bővebbet Mudrony István, Budapest, József-körút 77

BUTOR

árverésről, finom és egy szerű butor, hálószobák és garson szobák Szalon bőrt-fotellok, gyönyörű tükör, diván, borszék, íróasztal, porzaszönyeg és egyes darabok; Földes B., VII., Kertész-utca 43. Király-utca sarokházban.

Telt kebel.

Telt kebel két hónap alatt a
Pillules Orientales

(keleti pillülék) által, az egyedüli-lik által, mo-lyek a mellét fej-lezzik, szilárdít-ják, helyreállít-ják a női mel-leknek a természetes méretet, anélkül, hogy az egész testet árthatnák. Ga:antára azoknak me-mentes
— Orvosi kiválóságoktól ajánlva. Abszolút díszítő-Égy doboz használattal utazással franko 4-45 korona előzetes be-küldése vagy 6-75 korona után-velel mellett.
I. RATIÉ gyógyszerész PARIS. Raktárak: Böce, R. Paschofer gyógyszerész, Singer-strass 15 Budapest, Török József gyógy-szerész Király-utca 13.

Stenográfia

Rákóczi-ut 60. I. em., ezelőtt Váci-körút 83. Ingyenes gépírásoktatás az összes írógéprendszeren. Díjta-lan és biztos állásbiztosít-ás. A „Stenográfia” orszá-gos Gabelsberger gyorsíró-és gépíróiskolában havonta új magyar, német, gyors-írás, gépírási és keresko-delmi szaktanfolyamok kez-dődnek a legelőnyösebb feltételek mellett. Levelező és vitairás-kurzusok. Az egyes tanfolyamok olkvele-les gyorsíró- és kereske-delmi akadémiai rendes tanárok vezetése alatt állanak. Sokszorosított- és másolóiroda. Beiratások naponta az intézet helyi-ségeiben kizárólag Rákóczi-ut 60. Össze nem tévesz-tendő hasonló hangzású iskolákkal.

BUTOR

részletre is vagy meghatározott időre szolid árak és jogbehúzóbbi íze, két feltétel mellett, felvilágosítással szolgál
Liszt István
Bpest, IV. Koronaherceg-u. 2 (Kilgyő-tér sarkán)
butorraktárban. Több mint 600 képpel ellátott árjegyzéket bárkinek 60 fillér ellen franko elküldjük

Butor

részletre is mélyen leszállított árban kapható a
Butor-Udvarban
Budapest, VI., Eötvös-u. 17. (Andrássy-ut sarkán)
Árjegyzék ingyen.

Bérház

a Belvárosban, 18,000 fo-rint bérjövdelemmel 35000 forint lefizetés mellett meg-vehető. A befektetett tőke 4000 forintot jövedelmez. Bővebbet Mudrony István Budapest, József-körút 77

Zalogcédulákat

veszek. Elzálogosított, brillánsokat, gyöngyö-keket, aranyat, ezüstöt és ékszereket 100,000 kor. költségmentesen kivál-tok és teljes értéken ki-fizetem.
Singer Jakab
ékszerkereskedő
BUDAPEST,
Király-utca 91. szám.
Izabella-utcasarkán

Wexler Károlyné

VII., Király-utca 23. szám
I. emelet 268
Kecskeméti-utca sarok.

Villamos világítás

saját dynamóval, lakó-házak, gazdaságok részére. Telefon és villa-mos cikkek árjegyzéke ingyen. Árjaniat és felvilágosítást ingyenes. Strigl és Gärtnér, elek-tromérnökök, Budapest VI., Gyár-utca 1. sz. 27833

30 forint. Varrógépek

egy új valódi családi Singer varró-gép zárszekrény-nyel 5 évi jótállás-sal onkís
SINGER A.
müegépésznél Budapest, főüz-let Akácfa-utca 55. Minden-nemű varrógépek javítását legjutányosabb árban elvállalom. Árjegyzék ingyen

ELEKTRO-MOTOROK

minden nagyságban, Al-laudó nagy raktár
Laub Lipót,
BUDAPEST,
Liszt Ferenc-tér 17. sz.

Butor

részletre is mélyen leszállított árban kapható a
Butor-Udvarban
Budapest, VI., Eötvös-u. 17. (Andrássy-ut sarkán)
Árjegyzék ingyen.

MEGHODITOTTUK A VILÁGOT!

GEREBEN BELA KRISTOF

Csemegeszlőt!

legfinomabbat, postakosa-rankint három koronáért »börmentesen« szállít: Mertz Nándor, Nagyvára-don. 5638

Magyar kir. államvasutak, 205785/908. szám.

Pályázati hirdetmény

kovácsszén szállítása iránt,
A m. kir. államvasutak igazgatósága 1909. január 1-től számítandólag egy, il-letőleg három éven át éven-ként mintegy 8500 tonna kovácsszén-szükségletét biz-tositani óhajtván, ezírint nyilvános pályázatot hirdet. Az egy koronás magyar okmányblyeggel ellátott és lepecsételt ajánlatok 1908. október 13-ig betérjeszten-dők, a bánatpénzek pedig a megelőző napon déli 12 óráig beküldendők.

A pályázatra vonatkozó részletes feltételek, ugyszintén az általános és külön-leges szállítási feltételek a magyar kir. államvasutak anyag- és leltárbeszerzési szakosztályánál (Budapest, VI., Andrássy-ut 78., II. em, 45.), valamint minden üzlet-vezetőségnél megtekinthetők, vagy a megállapított ár elő-zetes lefizetése mellett a magyar királyi államvasutak budapesti nyomtatványtárá-nál posta utján is megren-delhetők, megjegyezvén, hogy a különleges szállítási feltételek minden példányá-ért 30 fillér, az általános szállítási feltételekért 50 fill-ér fizetendő. A feltételeknek posta utján való küldése esetén 20 fillér postaköltség is beküldendő.
Budapest, 1908. szep-tember hóban.
Az igazgatóság.
Utányomás nem díjaztatik.)

INGYEN DRAGABB, MINT NÁLUNK RENDELT FÉNYKÉP

NAGYTÁRSOK

RENDEK EGY ÉLETNAGYSÁGÚ KÉPEK 5 KORONÁÉRT DISZES PASZPARTUVAL 55-68 CCM. NAGYÁGBAN CSOMAGOLVA. SZINES

OLAJKEP

ÁRA 10 KORONA. KÉPVISELŐK MINDENÖTT FELVÉTELENK.

SZAVATOSSÁG

MINDEN IRÁNYBAN RÁFAEL FÉNYKÉPNAGYÍTÓ és FÉNYKÉPESZTERNYÉK BUDAPEST, VI. ROTTENBILLE-R-40 KÜTUNTEVE. AZ 1908. ÉVI PÁRTISI NEMLÉTKÖZI MŰVÉTSÉGI DÍSZOKLEVÉL; KERESZT TEL ES ARANY-ÉREMMELE.